Familien
Spangsberg
af 12. Juni 1781

Udarbejdet af
Laust Spangsberg
cand. polyt., Fabrikinspektør - Roskilde

Trykt som Manuskript 1933—34

1934
ROSKILDE BOGTRYKKERI
(Valdemar Jensen)

Tider skal komme, Tider skal henrulle,
Slægt skal følge Slægters Gang —

Gennem de mange Aar, i hvilke jeg har syslet med vor Slægts Historie, har jeg hos mange af Slægtens Medlemmer faaet gode Oplysninger, for hvilke jeg siger Tak. Desværre har jeg — vel som saamange andre — ikke i mine yngre Aar forstaaet at benytte mig af dalevende ældre Slægtsmedlemmers Viden; men en god Hjælp har jeg faaet af de to slægtsinteresserede, ældre Medlemmer af Samfundet, fhv. Sogneraadsfmd. *Hans Nielsen*, i Novrup og fhv. Førstelærer *H. P. H. Novrup* i Alslev, ligesom Fabrikant *N. M. Kromann*, Esbjerg, og Overretssagfører *A. Sundbo*, København, har givet mig gode Oplysninger. Jeg siger d'Hrr. Tak, ligesom jeg takker mine to Barndomsvenner, Cpt. *Fr. Mechlenburg*, Ordrup, og Dir. *Fr. Brinch*, Emdrup, for deres Bidrag til mine Undersøgelser,

I Stamtavlen er de mandlige Efterkommere efter Morten Spangsberg (født 12. Juni 1781) ført op til Nutiden, saa vidt det har kunnet lade sig gøre; medens der for de kvindelige Efterkommere kun er medtaget disse, deres Ægtefæller og Børn.

Af Familien Spangsberg af 1667 har jeg medtaget den eneste mandlige Linie af Efterkommere efter Hans Chr. Spangsberg, der har ført Navnet op til Nutiden. Se Tavle III og Text Pag. 77. En anden Linie er behandlet af fhv. Sogneraadsfmd. Hans Nielsen, Novrup i »Slægten Spangsberg af 1667«.

I »En Slægts Historie« af fhv. Førstelærer H. P. H. Novrup, Alslev, er angivet Efterkommere efter Døtre af saavel Hans Chr. Spangsberg som dennes Broder Peder Chr. Spangsberg.

Desværre har der jo indsneget sig for mange Trykfejl. I Trykfejlslisten er opført Fejl, der refererer sig til Navne, Datoer etc. og for evt. Fejl paa dette Omraade, modtager jeg gerne Meddelelse. For de øvrige maa jeg bede om Tilgivelse.

»Familien Spangsberg af 12. Juni 1781« vil ikke komme i Boghandelen; men kan faas ved Henvendelse til mig. Det skulde glæde mig, om jeg kunde faa Restoplaget afsat.

Roskilde, April 1934.

L. SPANGSBERG.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

TEXTEN.

Familierne Spangsbergs Oprindelse og deres indbyrdes Slægtsforbindelse m. m. ..... Pag. 5

Omtale af de enkelte Medlemmer af Familien Spangsberg af 12. Juni 1781. (Se tillige Tavle I, hvor det ved hvert Medlem anførte Nr. ogsaa findes angivet, samt Tillæget nedenfor) ..... Pag, 12

Navnet Spangsbergs Oprindelse og Udbredelse Pag. 77

Lidt om Strandby og Strandbys Beboelse i gamle Dage. Pag. 82

De gamle Gravsten paa Jerne Kirkegaard m. fl. og lidt om Vitus Berings Ledsager »Morten Spangsberg«. ..... Pag. 87

Træk af Strandby Kros Historie 1689-1875. .... Pag. 101

Afskrifter af gamle Aftægtskontrakter .... Pag. 131

TAVLER.

Tavle I. Oversigt over Medlemmer af Familien Spangsberg af 12. Juni 1781.

Tavle II. Oversigt over Morten Spangsbergs Afstamning.

Tavle III. Oversigt over Slægtsforbindelsen mellem Familierne Spangsberg.

Tillæg til Afsnittet.

Omtale af de enkelte Medlemmer af Familien Spangsberg af 12. Juni 1781.

Børn efter:

Hans Madsen (Spangsberg) (f. 1748)	Pag. 12-14	Nr.	1
Morten Spangsberg (f. $^{12}/_{6}$ 1781	Pag. 14-21	Nr.	2-8
Hans M. Spangsberg (f. 1805).....	Pag. 22-25	Nr.	9-18
Chresten M. Spangsberg (f. $^{2}/_{8}$ 1812)	Pag. 25-36	Nr.	19-24
Jens H. Spangsberg (f. $^{24}/_{4}$ 1842)...	Pag. 36-37	Nr.	25-28
Thomas H. Spangsberg (f. $^{24}/_{5}$ 1847.	Pag. 37-39	Nr.	29-31
Søren H. Spangsberg (f. $^{13}/_{8}$ 1849)..	Pag. 39-42	Nr.	32-38
Morten C. Spangsberg (f. $^{14}/_{7}$ 1835).	Pag. 42-49	Nr.	39-50
Hans C. Spangsberg (f. $^{13}/_{4}$ 1846) ..	Pag. 50-53	Nr.	51-61

Børn af:

Hans W. Spangsberg (f. $^{24}/_{7}$ 1894)..	Pag. 54	Nr.	62-65
Hans M. H. Spangsberg (f. $^{30}/_{8}$ 1881)	Pag. 54-55	Nr.	66-68
Anders E. H. Spangsberg (f. $^{11}/_{7}$ 1884)	Pag. 55	Nr.	69
Hans C. H. Spangsberg (f. $^{31}/_{12}$ 1887)	Pag. 55-56	Nr.	70 71
Niels P. H. Spangsberg (f. $^{14}/_{5}$ 1880)	Pag. 56-57	Nr.	72-78
Axel H. Spangsberg (f. $^{5}/_{11}$ 1985)...	Pag. 58-59	Nr.	79-86
Laust Spangsberg (f. $^{31}/_{8}$ 1880).....	Pag. 60	Nr.	87 88
Hans D. Spangsberg(f. $^{23}/_{5}$ 1884) ...	Pag. 60	Nr.	89-90
Hans J. Spangsberg (f. $^{16}/_{5}$ 1877)...	Pag. 61-63	Nr.	91-98
Morten H. Spangsberg (f. $^{27}/_{9}$ 1883)	Pag. 63 64	Nr.	99-102
Chresten Spangsberg (f. $^{15}/_{11}$ 1887)..	Pag. 65	Nr.	103-106
Hans L. Spangsberg (f. $^{9}/_{12}$ 1900)...	Pag. 66-67	Nr.	107-113

Familierne Spangsbergs Oprindelse
og deres indbyrdes Slægtsforbindelse m. m.

Fra hin Dag i 1891, da min Fader oppe paa Jerne Kirkegaard viste mig to gamle Gravsten og udtalte, at de vist var over nogle Medlemmer af vor Familie, har jeg næret en varm Interesse for alt, hvad der knyttede sig til Navnet Spangsberg.

I ovennævnte Aar blev Jerne Kirke underkastet en haardt tiltrængt Reparation, og Fader, der var blandt Kirkeejerne, fulgte med Interesse Reparationen og kørte ret ofte derud. Paa én af disse Køreture ledsagede jeg ham, og paa Kirkegaarden viste han mig de to gamle Gravsten, der den Gang laa ca. 5 Meter nordvest for Kirketaarnet; idet han udtalte: »Se, min Dreng, disse Sten er sikkert over nogle af vor Familie, og vi maa se at faa dem bragt i Sikkerhed, naar nu Kirkegaarden skal reguleres.«

Dette naaede han ikke; thi han var allerede haardt angrebet af den Sygdom, der rev ham bort den 14. August 1891.

Paa Køreturen tilbage fortalte han mig om en Leutnant »Spangsberg«, der skulde have ledsaget den berømte danske Opdagelsesrejsende Vitus Bering, og som selv skulde have foretaget Opdagelsesrejser til Sibirien og Japan.

Da jeg var færdig med min Skolegang og havde udstaaet min Læretid som Smede- og Maskinlærling og paabegyndt Studiet ved Læreanstalten i Kbhvn., fik jeg i mine Sommerferier Lejlighed til at beskæftige mig med de gamle Gravsten. Af disse fandtes der 5, der tilhørte Familien Spangsberg, og efter at have taget Afskrift af dem, blev jeg i Stand til at danne mig et Overblik over Familierne Spangsberg.

I min lille Piece »De gamle Gravsten paa Jerne Kirkegaard«, der i 1922 blev optaget i Aarsheftet »Fra Ribe Amt«, har jeg

udførlig fortalt om og meddelt, hvad der stod paa disse gamle Sten, ligesom jeg har villet give et lille Bidrag til Identificeringen af den føromtalte Leutnant »Morten Spangsberg«. Uddrag af Piecen findes angivet senere.

Efter det Overblik, jeg fik ved den føromtalte Undersøgelse af de gamle Gravsten, kunde de nulevende Familier Spangsberg henføres til to, Familien Spangsberg af 1667 og Familien Spangsberg af 12. Juni 1781, og til, at der mellem disse to Familier var den Forbindelse, at den sidstnævnte Familie havde faaet Navnet fra den første.

Dette har ved mine senere Undersøgelser stadig vist sig at være rigtig; men jeg har nu, umiddelbart ved Afslutningen af mine Undersøgelser, og efter at jeg har faaet udarbejdet Oversigt over Familien af 1667, faaet fastslaaet, at de to Familier i 1803 bliver blodbeslægtede. Idet jeg henviser til Tavle III, hvor Forbindelsen mellem de to Familier er angivet, skal jeg i det følgende give en Redegørelse for Familierne Spangsbergs Oprindelse m. m.

Det længste tilbage i Tiden, jeg har fundet Navnet anvendt som Slægtsnavn, er i 1602; idet der da fandtes en Jens Spangsberg, der af Kronen fæstede en Gaard i Bollesager. Herom staar der i Riberhus Slots Regnskab følgende:

> »Jens Spangsberig i Boldesager i Jerne Sogn fæste den 22. Maj en Halvgaard der sammesteds Tødste Søffrensen før udi boede og fradøde og fornævnte Jens Spangsberig igen til Orben Madsen i Nourup straks opladt haver. Samme Orben Madsen gifvende til Fæste deraf xiij daler (14 Daler).«

I Tiden mellem 1602 og 1667, i hvilket sidste Aar de to i Strandby boende Brødre Hans og Peder Chrestensen Spangsberg er født, har jeg ikke fundet Navnet Spangsberg anvendt som Slægtsnavn; men Navnet kan jo være gaaet ud; idet Efterkommere efter Jens Spangsberg har udeladt Navnet Spangsberg. Som det ses paa Tavle III har dette for Efterkommere efter Hans og Peder Spangsberg meget tidt været Tilfældet og medført, at der af Efterkommere efter de to Brødre nu kun er een Mandslinie, hvor Navnet er ført op til Nutiden, nemlig Børnene efter afd. Skibsfører Spangsberg paa Fanø. Havde Slægterne holdt fast ved Navnet, vilde det nu have myldret med Spangsbergere.

De to Brødre Hans og Peder Chr. Spangsberg staar altsaa

som Stamfædre til Familien af 1667. Naar jeg har benyttet Aarstallet 1667, er det fordi begge fødtes i dette Aar. At de er døbt med Navnet Spangsberg har ikke kunnet oplyses; men de har begge ladet sig skrive for Spangsberg, og Hans har paa sin Gravsten, som han lod udhugge 23 Aar før sin Død, angivet sig med Navnet »Spongsberg«. De to Brødres Fader maa havet heddet Chresten, og muligen har de været Sønner af den Chresten Gregersen, der omkring 1660 var Fæster paa den ene Halvdel af Spangsbjerggaarden. (I 1666 hed Fæsteren paa den ene af Gaardene i Strandby Chresten Chrestensen.) I min Piece har jeg nævnt Hans og Peder Spangsbergs Brødre, Jens og Thomas; men Landsarkivet har ikke ment at kunne føre tilstrækkeligt Bevis for dette Broderskab.

Navnet Spangsberg har altsaa nu været benyttet som Slægtsnavn i over 330 Aar, og det maa betragtes som givet, at dets Oprindelse skyldes Gaarden Spangsbjerg. Om dette skal senere meddeles nærmere.

Om Brødrene Hans og Peder Christensen Spangsbergs Herkomst og Fødested kan intet med Sikkerhed oplyses. Hans maa være kommen til Strandby før 5. Januar 1697; idet en Søn Chresten H. Spangsberg er født i Strandby nævnte Dato. Peder synes at være kommen nogle Aar senere. I Strandby bliver de Ejere af Byens to største Gaarde; idet Hans i 1703 køber den gamle Kannikegaard og Peder senere den gamle Ryttergaard. Gaardene har de sikkert først haft i Fæste. Kannikegaarden bliver til den senere Strandbygaard og Strandby Kro. Om disse Gaarde og om Strandby, skal jeg senere meddele, hvad jeg har kunnet faa oplyst.

Begge Brødre bliver boende i Strandby til deres Død og mærkelig nok dør de begge i samme Aar, nemlig 1737.

Hans Spangsberg bliver i sit Ægteskab med Edel Chrestensdatter Fader til 12 Børn, og Peder i sit Ægteskab med Ane Jensdatter, Fader til 6 Børn. Af Hans's Børn er de 4 Sønner (Chresten, Søren, Niels og Morten), og af Peders Børn er de 3 Sønner (Chresten, Jens og Niels). Hans synes at have været den mest velhavende af de to Brødre; han er i 1718 saaledes Ejer af 23 Td. Hartkorn. Om ham kan jeg henvise til »Fra Ribe Amt 1906«, hvor den store Proces, som han førte med Sognepræsten Marturin Castensen, er omtalt.

Medens det altsaa ikke med Sikkerhed kan opgives, hvornaar

de to Brødre har taget Navnet Spangsberg som Familienavn, eller om deres Fader har heddet Spangsberg, fremgaar det af Kirkebogen, at Familien Spangsberg af 12. Juni 1781 har faaet Navnet i Daaben; idet der i Kirkebogen staar følgende:

> »Aar 1781 — syttenhundrede og en og firsindstyvende — 6. Søndag efter Trinitatis blev Signeur Hans Madsen og Hustru Ide Sophies Søn af Strandby, som tilforn var hjemmedøbt og kaldet Morten Spangsberg, født den 12. (12. Juni) hans Daab konfirmeret«.

Ide Sophie var Datter af Kapellan i Skærbæk, Johan Hieronimus Fr. Rodriguez og Cecilie Kirstine Hansdatter Brylle. Ide Sophie havde først været gift med Hans Chrestensen Spangsbergs yngste Søn Morten H. Spangsberg. Morten Hansen Spangsberg, der først havde været gift med Kirstine Povlsdatter (Præstens Husholderske i Jerne), druknede Natten mellem den 3—4 Febr. 1772 paa sin Rejse mellem Hjerting og Strandby. Han havde overtaget Gaarden i Strandby efter sin Moder. I 1774—75 gifter Ide sig med Hans Madsen, der skal have bestyret Gaarden for hende. Om Hans Madsens Herkomst har jeg kun kunnet faa oplyst følgende: Han var fra Gjesing, hvor hans Fader, Mads Sørensen, der var gift med Gertrud Chrestensdatter, ejede en mindre Landejendom. Mads Sørensen og Gertrud Chrestensdatter havde 5 Børn, 3 Sønner (Niels f. 1756, Hans f. 1748 og Mads f. 1760) og to Døtre (Kirsten f. 1754 og Karen f. 1748). Om disse har jeg intet kunnet faa oplyst udover det for Hans anførte.

I 1787 sad, efter Folketællingslisten, Mads Sørensen som Husmand i Gjesing. Han var f. 1717 og døde 1796, Gertrud Chrestensdatter var f. 1719 og døde 1802.

I Ægteskabet mellem Hans Madsen og Ide Sophie Rodriguez fødtes foruden Sønnen Morten en Datter Johanne f. 25. Septbr. 1778, der indtil sit 23. Aar boede hjemme; men hvis Skæbne jeg ikke senere har kunnet følge.

Som Faddere ved Morten Spangsbergs Daab var indtegnet følgende:

> Veldædle Madam Bøtker af Jerne Præstegaard, b. Barnet.
> Hans Spangsberg af Bollesager.
> Signeuer Jens Windfeld Bjerum fra Øllufgaard.
> Chresten Lykke Spangsberg fra Sønderis.
> Kirstine Christensdatter af Bollesager.
> Birgitte Lambertsdatter af Jerne.

Disse Faddere var, med Undtagelse af Windfeld Bjerum og Pastorinde Bøtker, Medlemmer af Familien Spangsberg af 1667, saa det synes jo ikke, som om denne har haft noget at indvende mod Navnets Overgang til en ny Slægt; men der har maaske været regnet med, at Barnets Navn maatte blive Morten Spangsberg Hansen; thi man indførte jo den Gang aldrig Faderens Efternavn i Kirkebogen, Ved sit Ægteskab med Ide Sophie blev Hans Madsen Stedfader til 6 Børn, hvoraf en var Prokurator Chr. Spangsberg, i Strandby, der døde ugift 1804.

Saavidt jeg har kunnet faa oplyst, tilbringer Morten hele sin Barndom og Ungdom hjemme i Strandby og bliver i 1803 gift med Pigen Mette Mortensdatter fra Maade, og hvis Moders Forældre var Peder Chrestensen Spangsbergs Datter Else og Niels Nielsen i Velbæk. (Se Tavle III).

Efter Mette Mortensdatters Død i 1809 bliver Morten Spangsberg gift med Else Chrestensdatter Spangsberg fra Novrup, Datter af Chr. Pedersen Spangsberg (Peder Chrestensen Spangsbergs Søn) og Anne Jensdatter. (Se Tavle III).

Herved bringes altsaa Familierne Spangsberg af 1667 og 12. Juni 1781 til at blive blodbeslægtede, og alle Familier Spangsberg kan altsaa føres tilbage til de to Brødre Hans og Peder Chr. Spangsberg i Strandby.

Foruden Datteren Else havde Chr. P. Spangsberg og Anne Jensdatter en Søn, Peder og en Datter Anne: men disses Skæbne har jeg ikke kunnet følge. Det synes, som de begge er døde ugift.

Paa Tavle II er Morten Spangsbergs Afstamning angivet. Jeg har ikke kunnet gaa længere tilbage paa hans Faders Side end til hans Bedstefader. Paa Moderens Side er det lykkedes mig at gaa betydelig længere tilbage, hvilket skyldes, at Ide Sophies Forældre begge var af Præsteslægt.

Som det ses af Tavlen, er der baade spansk og norsk Blod i hendes Slægt. Hendes Fader bliver i 1740 Kapellan i Skærbæk ved Ribe og bliver samme Aar den 9. Juli gift med en Datter af Pastor H. P. Brylle i Bryndum, Cecilie Kirstine H. Brylle. 1741 bliver Ide Sophie født og bliver deres eneste Barn; idet hendes Fader, der i 1742 er bleven Kapellan i Holstebro, dør i 1744 kun 33 Aar gammel. Hvor hun og hendes Moder har levet efter Faderens Død, har jeg ikke kunnet faa oplyst; men de har sikkert været hyppige Gæster i Bryndum Præstegaard, og mon det ikke er herfra, at Bekendtskabet med Morten

Spangsberg i Strandby er bleven indledt og har ført til, at Ide Sophie, som kun 19 Aar gammel i 1760 bliver gift med Morten Hansen Spangsberg, der var bleven Enkemand i 1754. Morten H. Sp. havde i 1740 faaet Bevilling paa at drive Strandby Kro; men denne Bevilling frasiger han sig i 1745, saa det har ikke været som Krokone, Præstedatteren er draget ind paa den gamle Gaard i Strandby.

Natten mellem 3. og 4. Febr. 1772 druknede som før nævnt Morten H. Spangsberg og blev begravet paa Jerne Kirkegaard, hvor hans Gravsten endnu findes. Den 10. Febr. begynder Skiftet, hvori den afd. benævnes som Signeuer Morten Spangsberg. I 1748 havde hans Moder, Edel Christensdatter, den 14. Februar disponeret saaledes: at hun »afstod til min kjære Søn, Morten Hansen Spangsberg«, efter at hun havde opholdt sig hos ham i næsten 11 Aar, »min Anpart, forhen vurderet til 159 Rd. 3 Mk. $6^1/_4$ Sk. udi hans salige Faders forhen paaboende Gaard i Strandby, staaende for Htk. 5 Td. 5 Sk. 2 Fdk.« Ved Skiftet den 10. Febr. 1772 blev Gaarden vurderet til 700 Rd. og Løsøret til 512 Rd. og 2 Sk. Af beholdne Midler fandtes 4013 Rd. 1 Mark og 4 Sk. Til Sønnen Hans (af M. H. Sp. første Ægteskab), Sønnerne Johannes, Søren og Chresten anvistes ca. 600 Rd. til hver og med Resten samt Gaarden fik Ide Sophie Lov til at sidde i uskiftet Bo, saa det synes at have været et godt Parti Hans Madsen gjorde, da han i 1774—75 indgik Ægteskab med Ide Sophie; men Hans Madsen har ogsaa været en driftig Mand, der handlede meget. Efter Skifteprotokollen havde han ejet 12 mindre Gaarde og Huse.

Af Kirkebøger og Skifteforretninger fra den Tid fremgaar, at Forbindelsen er bleven opretholdt mellem Morten H. Spangsbergs Slægt og Ide Sophie, ogsaa efter hendes Ægteskab med Hans Madsen. Den gamle Skik at Familien staar Fadder bibeholdes, og naar det kniber med Penge, laanes der hos Familien. Slægten var den Gang allerede spredt over det meste af Jerne og Guldager Sogne, og den nærmeste Omgangskreds for Familien i Strandby har sikkert været Spangsbjerg Mølle, Bryndum Præstegaard og »Sønderris«, foruden Uglvig, Novrup, Maade, Gammelby og Velbæk.

I 1802 døde Hans Madsen og blev begravet paa Jerne Kirkegaard den 15. April. Hans Gravsten har jeg ikke kunnet finde. Den 28. Juni 1803 overdrager Ide Sophie Strandby Kro til sin

Søn, Morten Spangsberg, og samme Dag oprettes der Aftægtskontrakt mellem dem. Morten var da 22 Aar gl. og stod i Begreb med at gifte sig med Mette Mortensdatter.

Den nye Kromandskone var jo født i Maade 1779 den 17. Juli og var Datter af Gdr. Morten Sørensen og Anne Nielsdatter.

Morten Spangsberg blev Enkemand i 1809; idet Mette Mortensdatter blev begravet den 7. Juli 1809 paa Jerne Kirkegaard. Heller ikke hendes Gravsten har jeg kunnet finde. Efter hendes Død bliver der den 12. August foretaget Skifteforretning.

Ide Sophie sad i Aftægt hos Sønnen til sin Død d. 14. Okt. 1815. I Tiden 1809 til 1810-11 var Morten Spangsberg Enkemand; men hjemførte derefter Else Chrestensdatter fra Nourup som Brud. Hun var jo Datter af Chresten Pedersen Spangsberg og Anne Jensdatter. Ide Sophie har altsaa i sin Aftægtstid haft to Svigerdøtre i Huset.

Efter Ide Sophies Død driver Morten Kroen videre, indtil han den 26. Okt. 1818 faar Bevillingen overført paa sit Navn efter en af ham indsendt Ansøgning af 21. Juli 1818.

Efter Folketælling af 1834 var Morten Spangsbergs Søn, Chr. M. Spangsberg endnu Ungkarl, men havde ved Skøde af 20. April 1833 faaet overdraget Kroen. Hans Halvbroder Hans Mortensen Spangsberg, var bleven gift med Enke Appelone Christensdatter og med hende faaet den vestligste af Jerne Søndergaarde. Halvsøsteren Ane Sophie var gift med Hans M. Friis i Nourup, og den anden Halvsøster var hjemme sammen med hans Helsøster, Maren. Hans Helsøster Ane Medine var bleven gift med Mølleren i Spangsbjerg Mølle, Andreas Pedersen.

Ved Salget er Strandby Kro stadig paa 5 Td. 5 Skp. 2 Fdk.

Samtidig med Salget blev oprettet Aftægtskontrakt mellem Morten Spangsberg med Hustru og Chresten Mortensen Spangsberg og efter saaledes at være blevet Ejer af Gaarden, indgaar Chr. M. Spangsberg Ægteskab med Mariane Jakobsdatter fra Hjortkær den 15. November 1834.

Strandby Kro drives nu videre af Chresten M. Spangsberg, og som det ses under »Træk af Strandby Kros Historie 1689—1875« gaar den i Arv til hans Søn Morten Chr. Spangsberg, der i 1875 flytter den til Spangsbergs Hotel i Esbjerg.

Omtale af de enkelte Medlemmer
af Familien Spangsberg af 12. Juni 1781.

Børn efter Hans Madsen (Spangsberg)
(f. 1748)

1

Morten Spangsberg

Født i Strandby $^{12}/_{6}$ 1781. Død s. Sted $^{8}/_{1}$ 1846.

I Kirkebogen staar der om hans Daab følgende: Aar 1781—syttenhundrede og en og firesindstyve—6. Søndag efter Trinitatis blev Signeur Hans Madsen og Hustru Ide Sophies Søn af Strandby, som tilforn var hjemmedøbt og kaldet Morten Spangsberg, født den 12. (12. Juni), hans Daab konfirmeret.

Som Faddere var indtegnet følgende:

Veldædle Madam Bøtker af Jerne Præstegaard b. Barnet, Hans Spangsberg af Bollesager, Signeur Jens Windfeld Bjerum fra Øllufgaard, Chresten Lykke Spangsberg fra Sønderris, Kirstine Christensdatter af Bollesager, Birgitte Lambertsdatter af Jerne.

Naar undtages Pastorinde Bøtker og Windfeld Bjerum, var de øvrige Medlemmer af Familien Sp. af 1667.

Tilbragte sin Barndom og Ungdom i Strandby Kro. Blev gift første Gang i 1803 med Mette Mortensdatter fra Maade. Mette Mortensdatter var født i Maade den $^{17}/_{7}$ 1779, som Datter af Morten Sørensen, (f. $^{3}/_{7}$ 1737 og d. $^{19}/_{3}$ 1802) og Anna Nielsdatter (f. i Velbæk $^{23}/_{8}$ 1740 og d. $^{1}/_{4}$ 1786), de blev gift $^{7}/_{11}$ 1761. Anna Nielsdatter var en Datter af Else Pedersdatter Spangsberg og Gdr. Niels Nielsen i Velbæk. Mette Mortensdatters Fader, Morten Sørensen, skal have været en særdeles oplyst Mand, der i sin Tid førte Dagbog, hvilken endnu findes opbevaret hos Gdr. Søren Th. Lykke i Maade. Han var Brandtaxationsmand for Jerne Sogn i en Brandforsikring for Land-

bygningerne, som i hans Tid blev oprettet. Han førte Regnskab. Hans Fader igen var Søren Mortensen, der var født i Jerne; men efter sit Ægteskab med Karen Jensdatter flyttede til Maade. Mette Mortensdatter døde i 1809 og blev begravet $^{7}/_{7}$ 1809, 30 Aar gl.. Anden Gang blev Morten Spangsberg gift 1810—1811 med Else Chrestensdatter fra Nourup f. $^{17}/_{4}$ 1781. Else Chrestensdatter (d. $^{18}/_{1}$ 1834) var Datter af Chresten Pedersen Spangsberg og Anne Jensdatter i Nourup. Ved begge sine Ægteskaber har Morten Sp. da giftet sig ind i den store Slægt Spangsberg af 1667,. saaledes at disse bringes til at blive blodbeslægtede. Se iøvrigt Tavle III.

Om Chresten P. Spangsberg kan meddeles følgende:

Han var Søn af Peder Chrestensen Spangsberg i Strandby og f. 1717 paa Ryttergaarden i Strandby. Den $^{29}/_{6}$ 1740 bliver han gift med sin Kusine Else (Datter af Hans Chr. Sp.), der sad som Enke i Nourup efter Gdr. Jørgen Pedersen. Efter hendes Død i 1779 (beg. $^{26}/_{12}$), bliver han gift anden Gang $^{4}/_{7}$ 1780 d. v. s. 63 Aar gl. med Anne Jensdatter, der var fra Nourup. Chr. P. Sp., der var Sognefoged, døde i 1785, blev begravet den $^{2}/_{3}$. Den $^{24}/_{11}$ 86 giftede Anne Jensdatter sig med Morten Friis fra Aarre, der blev Ejer af Gaarden. Morten Friis var Degnesøn og blev 80 Aar; han døde 1842. Morten Friis og Anne Jensdatters Søn, Hans M. Friis, blev gift med Anne Sophie Spangsberg fra Strandby Kro.

I Slægtsgaarden i Nourup findes endnu opbevaret et gammelt Stenkrus med Sølvlaag. Udenpaa og indeni Laaget findes følgende:

Chr. Pedersen Sp.
E. H. D. 1751
Mig gav Gud dette Jubelaar.
Jubel-Æren Gud selv faar.
C. Dan. Nov. Va. Go. Rex.

Lovet
være Gud i det Høje.
To Hundrede Aar forbi
den sande Tro blev fri
fra Pavens Türanni.
M D C C X V I I.

Foræring af
H. M. Friis og Ane Sophie Friis
til Anthon P. H. Friis. 1880.

Det romerske Aarstal er jo 1717, trækkes derfra 200, faar vi 1517, d. v. s. Aaret for Reformationens Indførelse i Danmark.

Krusets Ejer lever nu i Amerika.

Den gamle Slægtsgaard i Nourup, der oprindelig hørte til de saakaldte Bennedsgaarde, er nu nedrevet. Chr. Pedersen Spangsberg har været en velsitueret Mand. Han var Medejer af Jerne Kirke og optraadte ogsaa som Stor-Handelsmand; saaledes købte han en Gang et strandet Skib paa Fanø.

Indtil 1833 sidder Morten Spangsberg som Gdr. og Kromand i Strandby, hvorefter han og Hustru gaar paa Aftægt. Morten Sp. skal have været Medlem af Skolekommisionen og Strandfoged. Hans Hustru Else døde $^{18}/_{1}$ 1834 og han selv døde jo $^{8}/_{1}$ 1846, og som Dødsaarsag er i Kirkebogen anført Kolik. Som tidligere nævnt havde Morten Sp. en Helsøster **Johanne,** hvis Skæbne jeg ikke har kunnet følge længere end til 1801, da hun 23 gl. og ugift opholdt sig hjemme i Strandby Kro.

Børn efter Morten Spangsberg.
(f. 12–6–1781).

2

Ane Sophie Spangsberg

Født i Strandby $^{5}/_{4}$ 1804. Død i Nourup $^{29}/_{1}$ 1886.

Hjemmmedøbt s. D.. Fadderne vare: Madam Bønnelycke af Jerne Præstegaard b. B., Søren Mortensen i Maade, Hans Nissen i Spangsbjerg Mølle, Chresten Nielsen i Strandby, Mette Chrestensdatter i Nourup, Ingeborg Gregersdatter i Strandby.

Af disse Faddere var Søren Mortensen jo Moderens Broder. Chresten Nielsens Moder var f. Spangsberg. Ingeborg Gregersdatters Moder var ogsaa f. Spangsberg. Hans Nissen var gift med Møllerdatteren fra Spangsbjerg Mølle, og hendes Moder var ogsaa f. Spangsberg.

Hun blev konfirmeret 1: Søndag efter Paaske 1818. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var: »meget god«. Gift $^{12}/_{5}$ 1832 med Hans Mortensen Friis, f. $^{13}/_{11}$ 1789 og d. $^{25}/_{2}$ 1878.

Hans M. Friis var født i Nourup som Søn af Gdr. og Sognefoged Morten Hansen Friis og Ane Jensdatter.

Børn.

Morten Hansen Friis, f. $^{4}/_{2}$ 1833, g. $^{25}/_{5}$ 1866 med Christine Hansen Hy, f. i Varnæs $^{9}/_{4}$ 1840. (6 Sønner og 1 Datter).

Chresten Hansen Fris, f. $^{6}/_{8}$ 1834, d. $^{18}/_{1}$ 1839.

Anna Hansen Friis, f. $^{5}/_{12}$ 1836, Skæbne ubekendt.

Chresten Hansen Friis,, f. $^{20}/_{8}$ 1840, g. $^{20}/_{11}$ 1863 med Ane Johanne Christiansen, f. $^{30}/_{4}$ 1841. Han deltog i Krigen: men døde af Brystsyge $^{30}/_{5}$ 1866. (Ingen Børn).

Hans Hansen Friis, f. $^{25}/_{2}$ 1843. g. $^{9}/_{11}$ 1867 med Ane Lene Sørensen, f. $^{26}/_{9}$ 1841. (5 Sønner og 1 Datter).

Den ene af de 5 Sønner, Chresten H. Friis, har faaet den ene Halvdel af den gamle Slægtsgaard i Nourup.

3

Hans Mortensen Spangsberg

Født i Strandby 1805. Død i Jerne $^{20}/_{10}$ 1866.

Døbt den 7. Sept., Fadderne vare: Hans Pedersens Hustru i Fourfeld b. B., Capt. Warer paa Fanø, Søren Mortensen Spangsberg i Tobøl, Morten Nielsen i Strandby, Jomfru Hansen af Jerne Præstegaard, Kirstine Margrethe Brandt af Jerne Degnebolig.

Konfirmeret 1. Søndag efter Paaske 1820. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var »god«.

Tilbragte sin Barndom og Ungdom i Strandby Kro.

Den $^{13}/_{5}$ 1832 blev han gift med Appelone Christensdatter, der var f. $^{17}/_{10}$ 1805 i Gammelby som Datter af Chresten Nielsen og Dorthea Mortensdatter, og med hende blev han Ejer af den vestlige af Jerne Søndergaarde. Her boede han til omkring 1844. Efter hans første Hustrus Død, hun døde $^{2}/_{5}$ 1840, blev han $^{13}/_{11}$ samme Aar gift med Johanne Jensdatter, f. $^{15}/_{2}$ 1812, som Datter af Gdr. Jens Pedersen paa Krogsgaards Mark og Maren Maltesdatter. Efter at have boet i Qvaglund — han boede her 1845 — hvor han var Husmand med Jord, flyttede han atter tilbage til Jerne, hvor han ejede et lille Sted og døde her. Johanne Jensdatter døde $^{16}/_{3}$ 1899 i Jerne hos Sønnen Thomas H. Spangsberg.

4

Ide Sophie Spangsberg

Født i Strandby $^{30}/_{11}$ 1806. Død i Jerne $^{17}/_{5}$ 1860

Hjemmedøbt $^{7}/_{12}$ 1806. Fadderne vare: Søren Mortensens Hustru af Maade b. B., Mads Stensen af Taabøl, Morten Hansen i Bollesager, Christiane Elisabeth Brandt i Jerne Degnebolig,

Kirsten Nielsdatter i Maade. Konfirmeret 1. Søndag efter Paaske. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var »meget god«

Tilbragte sin Barndom og Ungdom i Strandby Kro, gift $^{12}/_{4}$ 1834 med Jens Christian Jakobsen, der var f. 1812 i Jerne og døde som Gdr. i Jerne $^{15}/_{5}$ 1859, Han var Søn af Jakob Jensen Hector og Magrethe Jakobsdatter.

Børn

Jakob Jensen, f. $^{6}/_{12}$ 1840 og d. $^{29}/_{1}$ 1841.

Jakob Jensen, f. $^{3}/_{7}$ 1842, hans Skæbne ubekendt.

5

Chresten Mortensen Spangsberg

Født i Strandby Kro $^{2}/_{8}$ 1812. Død i Strandby $^{18}/_{9}$ 1879.

Hjemmedøbt $^{3}/_{8}$. Fadderne vare: Peder Christensens Kone, Karen Pedersdatter af Uglevig b. B., Mette Clemensdatter fra Fanø, Ellen Nielsdatter af Velbæk, Søren Mortensen af Maade, Hans Sørensen Ende fra Fanø. Konfirmeret i Brøndum Kirke 1. Søndag efter Paaske. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var »meget god«.

Efter at have tilbragt sin Barndom og Ungdom i Strandby Kro, blev han den $^{15}/_{11}$ 1834 gift med Mariane Jakobsdatter, f. i Hjortkær $^{28}/_{7}$ 1807 og død $^{2}/_{4}$ 1887 i Strandby. Datter af Jakob Slot (Haarknager) og Maren Hansdatter.

Chresten M. Spangsberg havde Aaret i Forvejen ved Købekontrakt af 20. April faaet overdraget Strandby Kro,

Mariane Jakobsdatter blev døbt i Grimstrup Kirke den $^{2}/_{8}$ 1807, vaccineret $^{8}/_{11}$ 1809 af Fysicus Monrad i Varde, konfirmeret den $^{14}/_{4}$ 1822. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var »t-god« og »m-god«. Af hendes Skudsmaalsbrev fremgaar det, at hun efter Konfirmationen er kommen ud at tjene, og hendes første Plads har været hos Gdr. i Gjørklint, Hans Christensen, der erklærer, at hun har tjent ham ærlig og tro. Dette var i 1824, og hun har da kun været 17 Aar. Fra Novbr. 1833 til Maj 1834 er hun i Tjeneste i Spangsbjerg Mølle hos Andreas Pedersen og Hustru, Ane Medine Spangsberg, der jo bliver hendes Svoger og Svigerinde. Andreas Pedersen skriver i Skudsmaalsbrevet at »Mariane har tjent her udi Spangsbjerg Mølle, mig selv, saavel som min Kone til Fornøjelse«. I Novbr. bliver hun saa gift med Chr. M. Spangsberg, der da var 22 Aar.

Om nu Chr. M. Sp. har lært sin Kone at kende under hendes Ophold i Spangsbjerg Mølle, eller om Bekendtskabet er indledt tidligere, og Familien saa først har villet lære hende rigtigt at kende, forinden den gav sin Tilladelse til Forbindelsen, for staa hen; men at der senere er blevet ymtet om, at Forbindelsen maatte betragtes som en Mesalliance er givet, og dette laa vel i, at hendes Slægt var fattig.

Hendes Datter, med en Mand ved Navn Elias, tog Chr. M. Sp. til sig efter sit Giftermaal med hende, og i Folketællingslisten for 1840 har Folketælleren hensynsfuldt angivet: »Ane Johanne Eliasdatter, 16 Aar, Mandens d.v.s. Chr. M. Sp.' Stedatter«.

Ane Johanne blev gift første Gang med Gdr. Niels Sørensen i Maade, og anden Gang med Peder Keller og boede da i Strandby.

Da Mariane Jakobsdatter døde og hendes Lig blev ført til Jerne og Ligfølget passerede forbi Hotellet, stod vi smaa Søskende opstillet og fremsagde vort »Farvel lille Bedstemor«. Folks Mening om hende var vel nok, at hun var »sikker«: men trods Mesalliancen, levede de dog sammen i 45 Aar og heraf de 33 paa Aftægt hos Sønnerne, Morten og Hans. Da Chr. Spangsberg døde, gik Mariane Jakobsdatter paa Begravelsesdagen hen til hans Kiste og sagde: »A vår en fatte Piig, da do tov mæ«.

Om Chr. Sp. har jeg hørt og set Udtalelser, at han var en nobel og oplyst Mand, der kunde underholde og tale med Gæster af enhver Stånd; selv om man sagde, at han ikke rigtig egnede sig til at være Kromand, forstod han mesterlig at holde Orden, og sjældent drak han med Gæsterne, at han aldrig gjorde det, er vist overdrevet. Der var jo meget for ham at gøre udenfor Skænkestuen, Færgeforbindelsen mellem Strandby og Fanø satte jo dengang sit Præg paa Livet i Strandby, og til Kroen hørte jo ogsaa et ret stort Landbrug. Da det første Sogneforstanderskab blev oprettet i 1841—42, blev han Medlem af dette sammen med Pastor G. Kock (født Formand), Hans Pedersen, Nourup. Peder Nielsen, Velbæk, Jens Peder Jepsen, Oxvang, Villas Jensen, Andrup og Søren Nielsen, Skads. I 1845 blev Chr. M. Sp. valgt til Skolepatron for Jerne Sogn. Samme Aar stemte Chr M. Sp. for at der blev bygget 2 Skoler i Sognet, hver paa 3 Fag, 1 paa Velbæk Mark og 1 paa Bollesager Mark. I 1846 var Chr. M. Sp.s Hartkorn paa 5 Td. $^3/_4$

Alb., og til den nye Skoles Opførelse skal han svare 4 Rdl. og 8 Skl. Den $^{2}/_{10}$ 1850 blev Chr. M. Sp. udnævnt til Voldgiftsmand ved Afløsning af Hoveri og Pligtarbejde. Den $^{29}/_{4}$ 1850 valgtes Chr. M. Spangsberg til Bestyrelsen af de fattiges Kasse.

Foruden at være Strandfoged var han ogsaa i nogle Aar Sognefoged; men denne Post skal han have frasagt sig ved Krigens Udbrud i 1848. Købmandsforretning fik han i 1850 oprettet i Kroen.

I 1856 gaar Strandby Kro over paa fremmede Hænder; idet Chr. M. Sp. i Skøde af eller Kontrakt af $^{14}/_{7}$ overdrager Kroen til to Mænd fra Vejle, nemlig Tømrerm. Andreas Ottesen og Sejlmagermester Frederik Hansen for en Købesum af 16000 Rdl. Ved dette Salg deles Jorden saaledes, at der forbliver 2 Td. 4 Skp. 2 Fdk. og $^{3}/_{4}$ Alb. ved Kroen og af den resterende Del indretter Chr. M. Sp. et Landbrug og bygger saa en Gaard paa det modsatte Hjørne, den saakaldte Nygaard. I 1850 $^{29}/_{5}$ bliver Kontrakten med de to Vejlemænd ophævet, og Handelen gaar tilbage.

Oplysning gennem Aviser var der ikke meget af; men inden for den mere oplyste Kreds slog man sig sammen og dannede en Klike, og en saadan bestod en Tid af Pastor Kock, Degnen Biltoft og vist ogsaa hans Formand, Fogtmann, Chr. M. Spangsberg, Sognefoged Hans Pedersen i Nourup og vist ogsaa Morten Søndergaard.

I en Alder af 51 Aar overlader Chr. M. Sp. Kroen til sin Søn Morten Chr. Sp. og faar oprettet Aftægtskontrakt med denne.

Aftægtskontrakten overføres dog senere til Nygaarden hos Sønnen Hans Chr. Sp., hos hvem han og Mariane Jakobsdatter tilbringer deres sidste Leveaar. Aarsagen til hendes Død skyldtes et Ulykkestilfælde. I Kroen var der opstillet en Hestegang og dette var jo en stor Begivenhed, som hun maatte ned at se. Uheldigvis var Axlen, der fra Hesteomgangen førte ind til Laden, ikke dækket, og den fik fat i hendes Skørter og slog hende om. Hun forvandt aldrig dette Slag og var syg i længere Tid, inden hun døde.

6

Ane Medine Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{28}/_{4}$ 1814. Død i Obbekær $^{24}/_{4}$ 1890.

Hjemmedøbt samme Dag. Fadderne vare: Chresten Chrestensens Hustru af Strandby b. B., Morten Hansen (Spangsberg) af Bollesager, Peder Nielsen, Mette Nielsen og Karen Chrestensdatter, alle af Nourup.

Tilbragte sin Barndom og Ungdom i Strandby Kro. Blev konfirmeret 1828 og $^{8}/_{12}$ 1832 kun 18 Aar gl. gift med Andreas Pedersen. Andreas Pedersen, der var Ejer af Spangsbjerg Mølle, var født i Bjolderup, Sønderjylland den $^{17}/_{3}$ 1794. I hans første Ægteskab skal der have været 3 Børn, 1 Søn og 2 Døtre. Sønnen var den i Esbjerg kendte Hans Wulff Pedersen, der i 1875 opførte Hotel Esbjerg; idet han havde købt Bevillingen af en Frøsig. Af Døtrene var den ene Caroline, gift med Niels Barkentin fra Haderslevegnen; men som fra »Damsmark« flyttede til Esbjerg og her blev Esbjergs første Bager og Esbjergs første Medlem af Sogneraadet. Den anden Datter Wilhelmine, var første Gang gift med en Købmand Thaysen-Jensen i Vedsted og anden Gang med Lærer Karl Kock, Nr. Farup.

Efter Folketællingen fra 1834 bestod Husstanden i Spangsbjerg Mølle af Andreas Pedersen og Hustru, Ane Medine samt 3 Børn, der af Folketælleren kun er anført med Fornavnenes Forbogstaver, nemlig: H. W. A. K. Pedersen, 8 Aar, W. I. A. C. A. Pedersen, 10 Aar og C. Chr. W. Chr. Pedersen, 6 Aar.

I Folketællingslisten fra 1850 staar Andreas Pedersen opført som Møller, Gaardejer og Sogneforstander. Spangsbjerg Mølle købte han af Ejeren af »Sønderris«, Thomas Ganer, der havde været gift med Enken af den forrige Ejer, Chr. Lykke Spangsberg. I 1834 brændte Møllen, der havde været forsikret for 2740 Rdl. og i 1852 solgte Andreas Pedersen Møllen til Niels Hansen fra Krogsgaard og flyttede til Obbekær ved Ribe, hvor han døde $^{11}/_{11}$ 1876.

Andreas Pedersen var ogsaa Sognefoged og i 1851 med til at gøre Fest for de hjemvendte Soldater fra Bryndum Sogn. Festen afholdtes $^{27}/_{2}$ i Bryndum Præstegaard hos Pastor Esmann. (Ribe Stifts Avis $^{31}/_{3}$ 1851).

I Ægteskabet med Ane Medine skal der have været følgende

Børn

Hannibal Henrik Pedersen, f. $^{19}/_{12}$ 1833. Død som Barn 12 Aar gl.

Else Pedersen, f. $^{8}/_{12}$ 1835. Gift $^{11}/_{10}$ 1856 med Gdr. N. M. Pedersen i Sadderup.

Ane Theodora Pedersen, f. $^{27}/_{11}$ 1838. Gift $^{8}/_{5}$ 1866 med Lærer N. P. Jepsen i Bryndum.

Mathilde Chrestine Pedersen, f. $^{30}/_{6}$ 1841. Gift $^{30}/_{10}$ 1863 med Grd. Jakob R. Vind i Obbekær.

Andreas Chrestian Albrecht Pedersen, f. $^{5}/_{11}$ 1844. Landmand. Død ugift $^{14}/_{10}$ 1872.

Hannibal Henrik Pedersen, f. $^{4}/_{11}$ 1847. Friskolelærer i V. Skerninge. Gift I. med Ingeborg Nielsen, Jellinge. Gift II. med Margrethe Hansen, Ulbølle.

Anna Metha Petrea Claudia Pedersen, f. $^{1}/_{2}$ 1850. Gift 1877 med Vognmand i Esbjerg og tidligere Hotelejer i Hjerting, Claus Sørensen, der i Esbjerg blev dræbt ved Paakørsel af et Jernbanetog.

Dusine Marie Magdalene Pedersen, f. $^{1}/_{1}$ 1853. Død som ugift 1931 paa Alderdomshjemmet i Esbjerg.

Andrea Medine Pedersen, f. $^{10}/_{8}$ 1856. Gift med Bogholder J. K. Poulsen. Da Børnene i dette Ægteskab har faaet Navnet Spangsberg som Mellemnavn, skal de nævnes her:

Aage Spangsberg Poulsen, f. $^{9}/_{11}$ 1889. Postkontrollør. Gift med Carla Troest.

Marie Spangsberg Poulsen, f. $^{11}/_{5}$ 1900. Gift med Viceskoleinspektør Einar Meilvang.

Viggo Spangsberg Poulsen, f. $^{7}/_{5}$ 1895. Lærer. Gift med Karen Vind.

7

Maren Spangsberg.

Født i Strandby $^{28}/_{8}$ 1816. Død s. S. $^{13}/_{8}$ 1817.

Hjemmebøbt $^{28}/_{8}$ 1816. Fadderne vare: Præstens Hustru i Jerne, Madam Christane Catrine Bønnelycke b. B. Mette Christine Johannesdatter af Jerne. Chresten Chrestensen af Strandby. Sognefoged Morten Friis af Nourup.

8

Maren Spangsberg.

Født i Strandby $^{17}/_{6}$ 1819. Død i Varde $^{7}/_{1}$ 1911.

Hjemmedøbt $^{18}/_{6}$ 1819. Fadderne vare: Mads Jensens Hustru, Johanne Pedersdatter af Velbæk b. B. Jomfru Karen Hansen af Jerne Præstegaard. Peder Pedersen af Velbæk. Jens Nielsen af Nourup.

Tilbragte sin Barndom og Ungdom i Strandby Kro. Blev konfirmeret 1. Søndag efter Paaske $^{6}/_{4}$ 1834. Præstens Dom om Kundskab og Opførsel var ug og mg.

Blev gift 1842 med Smed Hans Sørensen, født 1804 og døbt $^{17}/_{1}$ 1804 i Janderup. De boede 1843—1851 i Bryndum og 1852 i Lunde. Han døde $^{8}/_{2}$ 1868 i Grimstrup.

Maren Sp. opnaaede den høje Alder af 92 Aar. Hun sad Enke i 43 Aar og tilbragte sine sidste Aar paa Alderdomshjemmet i Varde.

Hendes Børn døde i deres Barndom, og Faster Maren, som vi kaldte hende, følte sig meget ensom; men trods sin høje Alder var hun dog ret rask og rørig, og som 85-aarig rejste hun selv fra Varde til Esbjerg og drog efter et Besøg i mit Hjem videre til Strandby for at besøge sin Brodersøn Hans Chr. Sp. Af hende fik jeg foræret en af de Sølvskeer, som Ide Sophie fik i Fæstensgave af sin første Mand, Morten H. Sp.

Da Fjenden i 1848 huserede paa Bryndumegnen, og Kurhesser red ind i Bryndum By, var Marens Mand til Sinds at skyde Tyskerne ned, da disse kom langs et Dige og lige mod Smedien. Hans Sørensen var en fortrinlig Skytte og i Besiddelse af to Geværer. I sidste Øjeblik fik Maren ham til at afstaa fra sit Forsæt til stor Glæde for Byens Folk. Senere takkede han sin Kone, fordi hun i Grunden havde reddet hans Liv. (Fra Ribe Amt 1914, Pag. 686).

Børn:

Morten Hansen, f. i Bryndum $^{11}/_{8}$ 1842. Død som Barn.

Else Hansen, f. i Bryndum $^{8}/_{7}$ 1848. Død som Barn.

Børn efter Hans M. Spangsberg.
(f. 1805)

9

Thomas Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{1}/_{1}$ 1833. Død s. S. $^{7}/_{5}$ 1833.

Døbt $^{1}/_{1}$ 1833. Fadderne vare: Anna Hansdatter, Hiels Hansens Hustru i Bollesager b. B. Ide Sophie Mortensdatter af Strandby. Øllegaard Mortensdatter af Jerne Søndergaard. Hans Thomsen af Jerne. Hans Mortensen Friis af Nourup.

10

Maren Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{16}/_{6}$ 1834. Død s. S. $^{7}/_{5}$ 1873.

Hjemmedøbt $^{19}/_{6}$. Fadderne vare: Pigen Øllegaard Mortensdatter af Jerne Søndergaard b. B. Maren Mortensdatter Spangsberg af Strandby. Jomfru Nielsine Agnete Fogtmann, Niels Bennetsen, begge af Jerne Degnebolig. Morten Hansen Spangsberg af Strandby.

Tilbragte sin Barndom paa den vestlige Søndergaard i Jerne. Blev konfirmeret 15. April 1849. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var g? og g. Var i sin Ungdom Sypige.

Gift $^{11}/_{12}$ 1863 i Alslev med Smed Laust Hansen, f. i Haderslev $^{5}/_{5}$ 1838. Død i Jerne $^{2}/_{3}$ 1912. Søn af Jørgen Hansen og Marie Jepsen. Laust Hansen havde været gift før.

Børn:

Marie Magdalene, f. i Alslev $^{7}/_{8}$ 1864.
Aboline Johansine, f. i Jerne $^{11}/_{6}$ 1866.
Hansine, f. i Jerne $^{11}/_{10}$ 1868.

Disses Skæbne er mig ubekendt.

11

Mette Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{2}/_{4}$ 1836. Død i Graulund 26/3 1880.

Døbt $^{29}/_{5}$. Fadderne vare: Ide Sophie, Jens Chresten Jakobsens Kone i Jerne b. B. Jomfru Johanne Jakobine Kock fra Præstegaarden. Kresten, tjenende hos Degnen. Andreas Pedersen fra Spangsbjerg Mølle. Chresten Mortensen i Strandby.

Tilbragte sin Barndom paa den vestlige Søndergaard i Jerne. Blev konfirmeret 7. April 1850. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var g og mg. Var indtil sin Død Tjenestepige.

12

Morten Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{8}/_{8}$ 1837. Død i U.S.A. $^{12}/_{9}$ 1901 (i Whatcom)

Hjemmedøbt $^{16}/_{8}$ 1837 formedelst et Slagtilfælde. Fadderne vare: Ane Medine Pedersen i Spangsbjerg Mølle. Andrea Nicoline Kock i Jerne Præstegaard. Morten Hansen Spangsberg i Strandby Kro. Peder Fogtmann i Jerne. Chresten Chrestensen i Strandby. Tilbragte sin Barndom og Ungdom i Jerne og Skads Sogne, hvor han var Tjenestedreng og Tjenestekarl. Blev konfirmeret $^{18}/_{4}$ 1852. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Deltog i Krigen 1864. Udvandrede til Amerika i 1866 og blev i New Orleans gift med en indfødt (Neger). I Ægteskabet var der 2 Døtre, der skal være døde ugifte. Omkring 1880 skal han have været Ejer af en større Landejendom. Før sin Død testamenterede han alt, hvad han ejede, til de Mennesker, hos hvem han boede.

13

Jens Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{24}/_{4}$ 1843. Død i U.S.A. (Harzar) $^{14}/_{8}$ 1911.

Døbt $^{29}/_{5}$. Fadderne vare: Karen Jensdatter fra Grønnegaard i Tjæreborg. Øllegaard Mortensdatter i Jerne. Morten Hansen Spangsberg i Strandby Kro. Vilhelm Peter Kock i Jerne Præstegaard. Niels Pedersen i Velbæk.

Tilbragte sin Barndom i Jerne Sogn. Blev konfirmeret $^{30}/_{3}$ 1856. I sin Ungdom var han i Tjeneste hos forskellige Landmænd, dels i Danmark og dels i Sønderjylland.

I 1864 mødte han paa Session, men blev ikke taget. I 1872 udvandrede han til Amerika, hvor han først arbejdede paa Fabrikker og senere bosatte sig som Landmand i Hazard, Nebraska, hvor han døde.

I 1874 den $^{15}/_{11}$ blev han gift med Hansine Jakobine Klint, f. i Sølsted $^{9}/_{6}$ 1856.

14

Hans Chresten Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{29}/_{3}$ 1844. Død i Jerne $^{23}/_{6}$ 1879.

Døbt $^{4}/_{4}$. Fadderne vare: Mariane Jakobsdatter, Kromand Chr. M. Spangsbergs Hustru i Strandby. Anne Else Hansdatter i Qvaglund. Peder Hansen i Bollesager. Seminarist Peder Fogtmann i Jerne.

Tilbragte sin Barndom i Hjemmet og blev konfirmeret d. $^{11}/_{4}$ 1858. Præstens Dom ang. Kundskab og Opførsel var g og g.

Var i sin Ungdom Tjenestekarl og døde ugift.

15

Thomas Hansen Spangsberg.

Født i Quaglund $^{24}/_{5}$ 1847. Død i Jerne $^{13}/_{7}$ 1916.

Døbt $^{27}/_{6}$. Fadderne vare: Niels Christensens Hustru Anna Nielsdatter i Gammelby. Frederikke Nielsen, Tjenestepige i Qvaglund. Hans Thomsen, Tjenestekarl i Velbæk. Chresten Thomsen i Gammelby.

Efter at være fyldt 10 Aar var han ude at tjene om Sommeren. Blev konfirmeret $^{27}/_{4}$ 1862 og kom et Par Aar efter i Skræderlære og arbejdede nogle Aar som Svend, blandt andet i 6 Aar i Strandby hos Skræder Niels Gregersen. Efter at have aftjent sin Værnepligt nedsatte han sig 1875 som Skrædermester i Jerne og blev $^{6}/_{11}$ 1880 gift med Mette Marie Enevoldsen, der var født $^{30}/_{4}$ 1848 i V. Vedsted, som Datter af Anders Enevoldsen og Kirstine Marie Jensdatter.

I 1881 købte han 3 Td. Land Hede og nogle Aar efter atter 1 Td., byggede Hus og havde en Besætning paa 3 Køer. For Driften fik han flere Gange Præmie, sidste Gang i 1906.

I dette lille Hjem henlevede hans Moder sine sidste Dage, til hun døde 85 Aar gl., og her henlever hans Hustru ligeledes sine sidste Dage og er nu i 1933, trods sine 85 Aar, rask og rørig.

16

Søren Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{13}/_{8}$ 1849. Død i Varde $^{26}/_{8}$ 1915.

Døbt $^{22}/_{9}$. Fadderne vare: Anna Sophie Sørensen, Peter Jensens Hustru fra Krogsgaard. Tjenestepige Ellen Thomsen i Jerne.

Chresten Pedersen, Smed fra Velbæk. Morten Chrestensen Spangsberg fra Strandby.

Tilbragte sin Barndom i Hjemmet og var fra sit 10. Aar ude at tjene i Sommermaanederne. Blev konfirmeret $^{23}/_{4}$ 1865. Var i sin Ungdom Tjenestekarl. Efter sit Ægteskab d. $^{28}/_{8}$ 1872 med Johanne Marie Nielsen, der var født den $^{27}/_{11}$ 1850 som Datter af Niels Peder Nielsen og Gyde Marie Nielsen i Forum, købte han der en mindre Landejendom, som han efter 16 Aars Forløb overdrog til sin Søn, Niels P. Sp, og flyttede saa selv til Varde, hvor han levede til sin Død. Johanne Marie Nielsen overlevede ham og døde i Varde $^{19}/_{9}$ 1929.

17

Abelone Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{22}/_{9}$ 1853. Død i Hjortlund $^{5}/_{1}$ 1876.

Døbt 30. Oktb. Fadderne vare: Birthe Nielsen, Gaardmand Chresten Nielsens Hustru i Gammelby. Abbelone Biltoft i Jerne Degnebolig. Maren Hansen i Esbjerg. Gaardmand Niels Chrestensen i Rørkær. Husmand Frands Poulsen paa Jerne Mark.

Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret $^{17}/_{4}$ 1868. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Var indtil sin Død Tjenestepige.

18

Morten Peder Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{28}/_{12}$ 1856. Død i Jerne $^{17}/_{3}$ 1861.

Hjemmedøbt $^{6}/_{1}$ 1857 formedelst Sygdom. Fadderne vare: Pigen Else Spangsberg af Strandby Kro b. B. Pigen Maren Spangsberg sammesteds. Husmand Peder Pedersen i Jerne. Husmand Jens Pedersen fra Velbæk. Ungkarl Mads Biltoft i Jerne.

Børn efter Chresten M. Spangsberg.
(f. $^{2}/_{8}$ 1812)

19

Morten Christensen Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{14}/_{7}$ 1835. Død $^{14}/_{8}$ 1891 i Esbjerg.

Hjemmedøbt $^{20}/_{7}$ af Kirkesanger Fogtmann paa Grund af indtruffen Slagtilfælde, bevidnet af Morten Hansen Spangsberg og

Gregers Nielsen som tilstedeværende. Fadderne vare: Ane Sophie Spangsberg fra Nourup. Anne Sophie Sørensdatter fra Maade. Morten Hansen Spangsberg i Strandby. Hans Mortensen Spangsberg i Jerne. Peder Christensen i Nourup.

Tilbragte hele sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret 1. Søndag efter Paaske 1850. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Naar undtages i Tiden $^1/_4$ 1851 til $^1/_{11}$ s. A. tilbragte han sin Ungdom hjemme i Strandby. I førnævnte Tid lærte han Landbrug i Hjerting hos den den Gang anerkendte Landmand, Chr. Jens Hansen. Hans Fader, Chr. M. Spangsberg, fulgte Sønnen til Hjerting: Samme Dag fik Morten anvist, hvor han skulde begynde at pløje næste Dag. Næste Dag Kl. 7 spændte han for — han skulde pløje med et Forspand bestaaende af en Hest og en Stud. Ploven var Dagen i Forvejen af hans Husbond bleven lagt op i Vognen. Allerede paa Vej til Marken blev Studen bange for en Pige med et rødt Hovedklæde. Ankommen til Marken opdagede Morten, at hans Husbond havde skilt Ploven ad i Stumper og Stykker; men dette forhindrede dog ikke Morten i at faa fuldført Pløjningen. Husbonden skrev følgende i Mortens Skudsmaalsbog: »Morten Christensen Spangsberg har opholdt sig hos mig fra 1. April 1851 til 1. November samme Aar for at gøre sig bekendt med Fremgangsmaaden i mit Avlsbrug, og har han i den Tid vist sig som et exemplarisk ungt Menneske, hvilket herved med Fornøjelse bevidnes.« Hjerting, $^1/_{11}$ 1851. Chr. Jens Hansen.

I Anledning af Mortens Rejse til Hjerting havde Pastor Koch ved Indføringen i Kirkebogen givet følgende Paategning i Skudsmaalsbogen:

»Morten Christensen Spangsberg, som siden sin Confirmation har været hjemme hos sine Forældre, deltog sidst i den hellige Nadver i Jerne Kirke 19. Søndag efter Trinitatis 1850. Med de bedste Ønsker for hans Fremtids Vel, og anbefalende ham til Guds milde Forsyn og Styrelse paa hans Vandring ud i Verden, da han nu forlader sit elkste Fædrende Hjem og tager Condition i Hjerting, føres han her til Afgang«. Jerne Præstegaard d. 4. April 1851. G. Koch.

Sammen med Broderen Hans tilbragte han sin Ungdom i Barndomshjemmet, hvor de to Brødre bistod deres Fader med Driften af Landbruget og Kørslen for de Rejsende fra og til Færgegaarden, samt til de nærmeste Købstæder.

I 1863 den $^{14}/_{10}$ blev Morten Chr. Sp. gift med Cecilie Lauridsen, f. $^{28}/_{2}$ 1843 i Endrup Posthus Kro som Datter af Kroejer og Grd. Laust Hansen og Mette Christensen, der begge var født i Allerup, Sneum Sogn. Laust Hansens Forældre var Grd. i Allerup, Hans Josephsen og Ane Marie Laustdatter, og Mette Christensens Forældre var Gdr. i Allerup, Christen Nielsen (Gørding) og Sidsel Jensdatter.

Cecilie Lauridsen var altsaa kun godt 20 Aar, da hun drog ind som Krokone i Strandby Kro. Ældre Mennesker af Samfundet har overfor mig udtalt, at hun var en Skønhed af Rang. Det har ikke været nogen let Opgave at gaa ind til i saa ung en Alder, og svært har det sikkert været for hende at gøre sig gældende overfor den vel dygtige, men ogsaa sikre Svigermoder, der, som det vil ses af »Træk af Strandby Kros Historie«, var paa Færde allevegne.

Krigen i 1864, og de sidste Aar i Strandby under Esbjerg Havns Bygning, har sikkert stillet store Krav til en Krokone, og ikke mindre blev Kravene efter at hun i 1875 med sin Mand flyttede til Hotellet i Esbjerg.

Her blev nok at tage Vare paa for en Husmoder. Ikke alene voxede Børneflokken, saa der i 1884 var 10 levende Børn; men Driften af Hotellet i Forbindelse med Driften af Landbruget fra Strandby Kro, Kørslen for Postvæsener mellem Fanøfærgen og Posthuset, og Kørslen med Gods for D. F. D. S. medførte et stort Folkehold.

Overfor dette Folkehold forstod Husmoderen imidlertid ikke alene at sætte sig i Respekt; men mange af Tjenestefolkenes Tid paa Hotellet blev af flere Aars Varighed, og ikke faa Ægteskaber er blevet indgaaet mellem Piger og Karle fra Hotellet.

Med stor Interesse fulgte hun sin Mands Arbejde for deres unge By og delte med ham Troen paa dens Fremtid, og hans Spaadom, at Esbjerg nok skulde faa 20,000 Indbyggere, fik hun se gaa i Opfyldelse; ligesom hun ved hans Død fik mange Beviser for, hvor skattet en Borger hendes Mand havde været.

Da Morten Chr. Sp. paa Dødslejet havde bestemt, at Hotellet skulde sælges, blev det solgt for 105,000 Kr., og nogle Aar herefter kunde hun, efter Salg af en Del af den Jord, der ikke var medtaget ved Salget af Hotellet, bygge sig en Ejendom i Stormgade 3, hvor hun i en lang Aarrække, og bistaaet af sin

Datter Mette, i Ferien og ved Højtider samlede sine Børn og Børnebørn samt øvrige Familie.

Sine sidste Aar henlevede hun i Englandsgade, og den $^{25}/_{2}$ 1923 — 3 Dage før sin 80 Aars Fødselsdag — døde hun paa Hospitalet.

Ved Morten Chr. Sp.' Død skev Egnens Blade som nedenfor gengivet, og i Esbjergs Historie II, Pag. 120, er hans Arbejde for Esbjerg bleven mindet.

MORTEN CHRISTENSEN SPANGSBERG

14. Juli 1835 — 14. August 1891

I Middags imellem Kl. 12 og 1 afgik Hotelejer Morten Christensen Spangsberg ved Døden efter længere Tids Sygeleje.

Med Morten Spangsberg mistede Esbjerg en af de faa, der har fulgt den unge Bys rivende Fremvækst, ikke blot en Mand, der havde set paa Byens Udvikling, men en Mand, der som faa har arbejdet for alt, hvad der kunde være til Byens Gavn.

Morten Spangsberg overtog efter sin Fader den gamle Strandby Kro, fra hvilken han besørgede Færgevæsenet til Fanø og tillige var Postexpeditør. Saa blev Esbjerg Havn anlagt, og med det rette Syn for, hvilken Betydning Havnen og Byen vilde faa, flyttede Spangsberg i 1875 Kroen til Esbjerg.

Spangsbergs Hotel blev nu Samlingspunktet for Byens Indvaanere, og det i den Grad, at vel næppe en eneste Sag, som skulde tjene til Byens og Borgernes Bedste, førtes frem, før den var bleven udførligt debatteret der.

Hotelejer Spangsberg var altid i første Række, naar det gjaldt Esbjergs Vel; i mange Sager var han den ledende Aand, og særlig i en Sag, som i Aar har fundet sin Afslutning, nemlig Skads Herreds Kontor Flytning til Esbjerg, har den Afdøde været medvirkende af al sin Evne, og har ved sit ihærdige Arbejde erhvervet sig Krav paa enhver Esbjergensers Taknemlighed.

Men ikke blot denne ene Sag viede den Afdøde sine Kræfter; der er vel næppe nogen Ting, der skulde tjene til det almene Vel i Esbjerg, uden at hans Navn var knyttet dertil. Hans Arbejde for at skaffe Esbjerg eget Apothek samt hans Medvirken i Komiteen for Esbjerg Kirke og i Bestyrelsen for Esbjerg Realskole vil være de fleste i frisk Minde.

Morten Spangsberg var en Mand med stor Ihærdighed. Han gav sjældent eller aldrig tabt, naar han havde begyndt paa en Sag. At en saadan Mand var selvskreven til at være Medlem af

vort kommunale Raad er derfor naturligt, og for nogle Aar siden valgte ogsaa den almindelige Vælgerklasse ham til Sogneraadsmedlem. Desuden var han Medlem af Sundhedskommissionen.

Den Afdøde var en hæderlig, brav og godhjertet Mand. Ingen Trængende behøvede forgæves at henvende sig til ham. Med Raad og Daad var han altid til Rede.

I Morten Spangsberg har Esbjerg mistet en af sine bedste Borgere, og Sorgen ved Efterretningen om hans Død vil være almindelig i Byen. (Esbjerg Avis)

Esbjerg, den 15. August.

DØDSFALD

Efter længere Tids Sygeleje afgik Hotelejer M. Spangsberg i Gaar ved Døden, en Begivenhed, der, foruden at den tungt har ramt hans store Familie, ogsaa strækker sig til hans mange Venner saavel i som uden for Esbjerg. Esbjerg By har ved Spangsbergs Bortgang mistet en af sine bedste Støtter, thi kun de færreste har taget saa stor Del i Arbejdet for Esbjergs Opkomst som han. Fra han i 875 flyttede fra den gamle Færgegaard i Strandby og byggede Hotellet i mindre Udgave, har han stadig arbejdet sin Forretning opad, saaledes at Hotellet efter sidste Ombygning fremtræder meget betydelig udvidet; han havde Øje for Tidens Krav og fulgte med. Ved Siden af sin Virksomhed som Hotelejer drev han et efter Egnens Forhold ikke ubetydeligt Landbrug, en stor Vognmandsforretning og indtil for faa Aar siden Fiskeeksport. Foruden at være den ledende i alle Grene af sin store Forretning, tog han Del i alle de forskellige Arbejder, der gik ud paa at skaffe nye Indtægtskilder til Esbjerg. Med stor Interesse fulgte han Havnens og Fiskeriets samt Skibsfartens Udvikling; ved Samtale med Skibsførere og andre Sagkyndige forstod han at tilegne sig de bedste af deres Anskuelser, saaledes at hans Mening om Havnen og dens Forhold blev hørt med Interesse. Hans store Indsigt i alle de kommunale Sager var vistnok Grunden til, at han for 3 Aar siden valgtes ind i Sogneraadet, og han viste ogsaa her, at han baade sad inde med Evner og Vilje til at behandle Sagerne til Byens Bedste. Han var et dygtigt og flittigt Medlem af Sogneraadet og ofrede meget af sin Tid og sine Kræfter herpaa; særlig i de Udvalg, hvoraf han var Medlem, saasom Vejudvalget og Sundhedskommissionen, viste han utrættelig Virkelyst. Hvor

han kunde faa Lejlighed, udfoldede han stor Energi for at bringe noget virkeligt frem til Gavn for Esbjerg; her skal blot nævnes i første Række: Arbejdet for Flytningen af Skads Herredskontor til Esbjerg, Flytningen af den nuværende Banegaard, Esbjergs Adskillelse fra Landkommunerne, Oprettelsen af Realskole, Apothek, Børneasyl, Havnens Udvidelse og Forbedring, osv. osv.

Saavel paa det kommunale som paa det politiske Omraade nød han stor personlig Anseelse, baade blandt Meningsfæller og blandt Modstandere; man kunde være uenig med ham, men hørte ham dog gerne udvikle sine Grunde, og han var en Mand, man havde virkeligt Udbytte af at forhandle med, da han ogsaa var modtagelig for andres Grunde.

Han var i det Hele taget en brav og retsindig Mand, uegennyttig i sin Virksomhed, fordragelig og moderat i sine Anskuelser, en Mand, der tog Tingene med Alvor og røgtede de ham paalagte Hyerv samvittighedsfuldt.

Sorgen over hans Død falder derfor haardt paa de mange, han kom i Berøring med; det er en Ven, der er gaaet bort, som ikke let kan erstattes.

Spangsberg var født 1835 og blev saledes kun 56 Aar gl. Det var en uhelbredelig Kræftsygdom, der gjorde Ende paa hans Liv. (Ribe Amts Tidende)

Varde, den 18. August.

DØDSFALD

I Fredags er Hotelejer Spangsberg i Esbjerg afgaaet ved Døden i en forholdsvis ung Alder og efter længere Tids smertefulde Lidelser. Esbjerg har derved lidt et stort Tab, idet han vel tør siges at have været den, der næsten mere end nogen anden har bidraget til Byens Opkomst og hygget og fredet om den lige siden det første Spadestik blev gjort til Havnen. Naar der var Tale om noget, der kunde tænkes at gavne Esbjerg, var han altid paafærde, skyede aldrig nogen Ulejlighed, gjorde Rejser her og der, ofte med store Bekostninger af egen Lomme for at fremme, hvad han mente, der kunde fremme Byens Tarv. At paapege noget bestemt er overflødigt; thi i saa godt som alt, hvor der har været Tale om noget nævneværdigt enten i eller for Esbjerg, der vil man i første Række have fundet Hr. Spangsberg.

Dernæst var han i sin private Færd en højst elskværdig og omgængelig Mand, hvilke Egenskaber sikkert meget bidroge til, at Størstedelen af dem, der andet Steds fra søgte til Esbjerg, skulde tage ind paa Hotel »Spangsberg«.

Endelig tør vi tilføje, at han var gennemtrængt af inderlig og varm Kærlighed til Konge og Fødeland.

Vi kunne saaledes godt forstaa, at man i Esbjerg i disse Dage dybt beklager Hr. Spangsbergs alt for tidlige Død, thi han var ganske sikkert en af denne Bys bedste Borgere.

(Varde Avis)

20

Else Christensen Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{27}/_{4}$ 1836. Død i Veldbæk $^{8}/_{10}$ 1915.

Døbt 21. Maj 1836. Fadderne vare: Madam Petersen af Spangsbjerg Mølle. Maren Mortensdatter Spangsberg af Strandby. Ane Marie Petersdatter af Spangsbjerg. Morten Hansen Spangsberg af Strandby. Gregers Nielsen af Strandby.

Af disse Faddere var Madam Petersen identisk med Ane Medine Spangsberg. Gregers Nielsen var gift med Grete Jakobsdatter, der var Søster til B rnets Moder.

Tilbragte sin Barndom og Ungdom i Hjemmet. Konfirmeret 1851. Præstens Dom om Kundskab og Opførsel var mg og mg. $^{27}/_{4}$ 1857 blev hun gift med Gdr. Niels Peder Christensen i Veldbæk, der var født i Veldbæk $^{21}/_{8}$ 1826 som Søn af Christen Hansen og Mette Nielsdatter og døde i Veldbæk $^{11}/_{6}$ 1914.

Niels Peder Christensen — i daglig Tale ogsaa kaldet Peder Nørgaard — kan i Afstamning føres tilbage til Familien Spangsberg af 1667, og hans Slægtslinie ser saadan ud:

Hans Christensen Spangsberg, f. 1667, d. 1737. (Strandby).
Christen Hansen Spangsberg, f. 1697, d. 1747. (Ugelvig).
Søren Christensen Spangsberg, f. 1727, d. 1799. (Ugelvig).
Edel Sørensdatter Spangsberg, f. 1764, gift med Niels Madsen. (Veldbæk).
Mette Nielsdatter, f. 1791, g. med Christen Hansen. (Veldbæk).
Niels Peder Christensen, f. $^{21}/_{8}$ 1826. (Veldbæk).

Den $^{27}/_{4}$ 1907 fejrede Niels Peder Christensen og Hustru deres Guldbryllup, og i Esbjerg Avis stod der da følgende:

Guldbryllup:

Paa Lørdag kan Aftægtsmand Niels Peder Kristensen og Hustru Else Kristensen f. Spangsberg, fejre deres Guldbryllup. N. P. Kristensen, der er født paa den Gaard i Veldbæk ved Esbjerg, hvor han endnu bor, er 81 Aar og Vereran fra Treaarskrigen, som han deltog i som Konstabel alle 3 Aar. Han er endnu saa aandsfrisk, at han kan fortælle om mange Begivenheder fra Krigsaarene saa levende, som om det var foregaaet for kort Tid siden. Men han har saa godt som mistet Hørelsen, ja, han er saa tunghør, at kun enkelte Mennesker, endda med stort Besvær, kan tale med ham. Spiren til denne Døvhed, mener han, stammer fra Slaget ved Fredericia; thi før den Tid hørte han godt nok. Ved den stærke Kanontorden syntes han, at Trommehinden tog Skade, og at hans Hørelse lidt efter lidt tog af. Krigsmedaljen fik han, men han har vist aldrig gaaet med den. Det var ham en Glæde, at Lovgivningsmagten nu i Aar tænkte paa de gamle Veteraner fra 48 med Hædersgave. Det var som et Lysglimt i de gamle Krigeres Livsaften. Skønt Kristensen i saa mange Aar har været tunghør, har han dog fulgt godt med Tiden og Udviklingen. Hans Hustru, der paa Guldbryllupsdagen fylder 70 Aar, har, skønt hun er noget svagelig, stadig passet sit Hus. Ægteparret har 5 Børn, hvoraf de tre bor i Jerne Sogn.

Til Lykke, gamle Brudepar, paa jeres Guldbryllupsdag, og Gud give eder en lys og fredelig Livsaften, det ønskes af mange og ikke mindst af eders unævnte Ven. S.

Børn:

Mette Marie, f. $^{24}/_{6}$ 1858, d. $^{27}/_{12}$ 1923. Gift d. $^{11}/_{3}$ 1884 med Grd. Kristen Nielsen Mortensen i Nourup, f. $^{23}/_{12}$ 1858, d. $^{17}/_{9}$ 1926.

Chresten, f. $^{6}/_{4}$ 1862, d. $^{10}/_{12}$ 1865.

Mariane, f. $^{3}/_{10}$ 1864. Gift den $^{8}/_{10}$ 1889 med Grd. og fhv. Sognefoged Niels Peder Nielsen i Veldbæk, f. $^{11}/_{1}$ 1858.

Chresten, f. $^{8}/_{1}$ 1870. Gift $^{26}/_{1}$ 1898 med Kirsten Marie Nielsen, f. $^{30}/_{9}$ 1874 i Agerbæk. C. C. er Uhrmager og Telefoncentralbestyrer i Gørding. Under $^{20}/_{9}$ 1929 har to Sønner, Harald, f. $^{24}/_{10}$ 1909, og Hilmar, f. $^{26}/_{10}$ 1900, faaet Tilladelse til at føre Navnet Spangsberg-Christensen.

Christian, f. $^{30}/_{4}$ 1873. Gift $^{14}/_{12}$ 1906 med Edel Marie Pedersen, f. $^{16}/_{5}$ 1873 i Maade. C. C. er Ølhandler i Jerne.

Christine Dorthea Edeline, f. $^{26}/_{8}$ 1878. Gift $^{15}/_{12}$ 1907 med Kusk Jørgen Bruun Nielsen, Esbjerg, f. $^{8}/_{4}$ 1884 i Skads.

21

Maren Christensen Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{23}/_{6}$ 1841. Død i Rørkær $^{27}/_{5}$ 1904.

Døbt 31. Oktb. 1841. Fadderne vare: Grete Jakobsdatter fra Esbjerg Mark. Jomfru Andrea Kock fra Præstegaarden. Catrine Fogtmann fra Jerne Degnebolig. Søren Mortensen, Maade. Niels Pedersen i Veldbæk.

Etter at have tilbragt sin Barndom i Hjemmet blev hun konfirmeret $^{30}/_{3}$ 1856. Præstens Dom om Kundskab og Opførsel var mg og mg. Efter ogsaa at have tilbragt sin Ungdom i Hjemmet blev hun den $^{15}/_{11}$ 1861 gift med Proprietær, Enkemand, Niels Petersen Sillasen i Rørkær, der var født den $^{19}/_{6}$ 1831 som Søn af Grd. Sillas Jensen i Andrup og Ane Nielsdatter. og død $^{11}/_{11}$ 1913.

Da Maren C. Spangsberg drog ind som Brud paa Gaarden i Rørkær, var det anden Gang, at en født Spangsberg blev Husmoder her, idet Johanne Pedersdatter Spangsberg, der var en Søster til Marens Oldefader, Christen Pedersen Spangsberg i Nourup, omkring 1733 var gift med Gaardens daværende Ejer Søren Hansen. (Se Tavle III).

Om N. P. Sillasen skriver afd. C. Pedersen i sin Bog om Jerne (1916) følgende:

Niels Peder Sillasen var født i Andrup den 19. Juni 1831, gift første Gang med Niels Pedersens Datter, Anne Nielsdatter i Rørkær og anden Gang med Maren Spangsberg fra Strandby Krogaard. Proprietær Sillasen var en overmaade virksom og dygtig Mand, foruden Driften af sin store Landejendom fik han Tid til at varetage en Mængde Tillidshverv, han var saaledes ikke blot i Kommissionen for Banesagen, men ogsaa i den Kommission, der opkøbte Sten til Havneanlæget, desuden var han i Sogneraadet, Skolekommissionen, Taksationsmand for Brandforsikring, for Umyndiges Midler m. m.

Sillasen var meget alsidig, og hverken snæversynet eller smaalig; han havde et klart Overblik over Forholdene og var derfor godt skikket til at varetage de mange offentlige Hverv, der blev ham betroet. Sillasen drev ogsaa en meget betydelig Krea-

tur- og Hestehandel, hvad der medførte, at han ofte var ude paa Farten, men desuagtet blev Gaarden drevet som en Mønstergaard. Det kan med Sandhed siges om N. P. Sillasen, at han var absolut reel og samvittighedsfuld Handelsmand, hvad han ogsaa var bekendt for. Havde man Kreaturer, der skulde omsættes, kunde man trygt henvende sig til Sillasen og være sikker paa, at han nok skulde varetage ens Interesser paa bedste Maade. Han var i det hele en sjælden elskværdig, uegennyttig og tjenstvillig Mand, til hvem man ikke gik forgæves om Raad eller Hjælp. Han døde den 11. Novbr. 1913.

Børn:

Niels Pedersen, f. $^{23}/_{9}$ 1862 i Rørkær. Gift $^{16}/_{7}$ 1896 med Georgia Sommer, f. $^{13}/_{7}$ 1862. Forretningsmand.

Sillas Jensen, f. $^{14}/_{7}$ 1865 i Rørkær. Gift $^{15}/_{10}$ 1909 med Cecilie Sillasen, f. $^{20}/_{12}$ 1871. (Kusine). Landmand. Ejer af Slægtsgaarden.

Ane Marie, f. $^{9}/_{11}$ 1868 i Rørkær, d. s. S. $^{28}/_{12}$ 1868.

Chresten Mortensen, f. $^{29}/_{10}$ 1869 i Rørkær, d. $^{12}/_{7}$ 1929 som Postmester i Maribo. Gift $^{15}/_{11}$ 1902 m. Elna Schlegel, f. $^{30}/_{10}$ 1881.

Anton Marius, f. $^{6}/_{6}$ 1872 i Rørkær, d. $^{28}/_{11}$ 1909. Gift $^{7}/_{11}$ 1904 med Olga Knudsen, f. $^{10}/_{10}$ 1875. Landmand og Kreaturhandler, d. $^{28}/_{11}$ 1909.

Ane, f. $^{28}/_{7}$ 1875 i Rørkær, d $^{25}/_{10}$ 1902 i Esbjerg. (Sygehuset).

Magnus, f. $^{1}/_{4}$ 1878 i Rørkær. Gift $^{29}/_{11}$ 1908 med Emma Fritze, f. $^{6}/_{5}$ 1879. Slagtermester i Esbjerg.

Jens Jakob, f. $^{9}/_{2}$ 1881 i Rørkær. Gift $^{11}/_{10}$ 1914 med Alma Sivertsen, f. $^{11}/_{8}$ 1890. Bankdirektør i Fredericia.

Skat, f. $^{8}/_{11}$ 1883 i Rørkær, d. $^{31}/_{12}$ 1883 s S.

22

Jakob Christensen Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{7}/_{6}$ 1841. Død samme Sted $^{27}/_{2}$ 1851.

Hjemmedøbt 9. Juni formedelst et Slagtilfælde. Fadderne vare: Jomfru Andrea Nicoline Kock i Præstegaarden. Jomfru Catrine Nicoline Fogtmann af Jerne Degnebolig. Morten Hansen Spangsberg, Aftægtsmand i Strandby Kro. Gregers Nielsen paa Esbjerg Mark. Hans Sørensen, Smed i Brøndum.

I Kirkebogen staar: Død som Barn af Orm.

23

Hans Christensen Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{18}/_{4}$ 1846. Død i Esbjerg $^{15}/_{8}$ 1924.

Døbt 24. Maj. Fadderne vare: Maren Mortensen Spangsberg, Smed Hans Sørensens Hustru fra Brøndum. Jomfru Nielsine Fogtmann. Jomfru Møller Petersen i Spangsbjerg Mølle. Hans Mortensen Spangsberg, Husmand i Qvaglund. Jens Christian Jakobsen, Gaardmand i Jerne.

Efter at have tilbragt sin Barndom i Hjemmet blev han konfirmeret den 15. April 1860. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var g og mg. Gift $^{28}/_{5}$ 1869 med Marie Hansen, f. $^{5}/_{6}$ 1845 som Datter af Grd. Hans Mortensen og Ane Christensen i Gammelby. Død $^{19}/_{4}$ 1919 i Esbjerg.

Under sit Ophold i Hjemmet, saavel i sin Barndom som i sin Ungdom, lærte han Landbruget, og den 24. Oktbr. 1869, samme Aar han blev gift, har Provst Assen givet ham følgende Anbefaling:

»Hans Chr. Spangsberg af Strandby i Jerne Sogn har været mig bekendt fra hans Drengeaar; han er konfirmeret af mig, og han har stedse opholdt sig her i Jerne Sogn. Han er mig paa Grund heraf meget nøje bekjendt, og jeg kan med Sandhed bevidne, at han er en sanddru, paalidelig samt i alle Maader hæderlig ung Mand.«

Sammen med sin ældre Broder, Morten C. Spangsberg, var han sin Fader, Chr. M. Spangsberg, behjælpelig med at drive det til Strandby Kro hørende Landbrug samt besørge den Kørsel, der krævedes, naar de Rejsende fra Fanø skulde videre til Købstæderne, og det var den Gang anstrængende Ture — saaledes at køre 15 Gange til Ribe i Løbet af 18 Dage — uden Pels eller Fodpose, men blot med en Sæk Hakkelse om Benene og paa et Agebrædt. Efter sit Giftermaal tog han med sin Kone Ophold paa Nygaarden, som hans Fader jo havde opført, da han i 1856 havde afstaaet Kroen til de to Mænd fra Vejle. Han overtog Nygaarden, og hos ham fortsatte hans Forældre den i 1863 med hans Broder oprettede Aftægtskontrakt. Efter sin Fader overtog han i 1879 den $^{27}/_{8}$ Posten som Strandfoged for en Strækning fra Esbjerg Havn til Fourfeld Bæk, og denne Post bestred han i 33 Aar. Han var desuden Snefoged, Formand i Udvalget af Hegnsynsmænd og Vurderingsmand for Mark- og Vejvæsen. Da Jordspekulationen i Esbjerg tog Fart solgte han

Nygaarden, der blev nedrevet, og byggede sig ligeoverfor en mindre Ejendom med lidt Landbrug. Efter at have solgt denne Ejendom til sin Søn Morten Spangsberg, flyttede han med sin Hustru op til een af de Ejendomme, han ejede i Esbjerg, og her tilbragte begge deres sidste Dage, og under kærlig Pleje af deres Datter Elise.

Man mødte i dette Hjem, som i Hjemmene i Strandby, den ægte jydske Gæstfrihed og den mest omsorgsfulde Husmoder — hele Familiens Moster Marie — der blev sit djærve jydske Sprog tro til det sidste.

Fra Naturens Haand var H. Chr. Sp. udstyret med et glimrende Humør, der da ogsaa lyste ham ud af Øjnene. Hans ligefremme Maade altid at være paa skaffede ham en stor Vennekreds, og blandt disse og Bekendte hed han aldrig andet end »Onkel«. Til enhver havde han altid et venligt Ord.

24

Jakob Christensen Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{18}/_{9}$ 1851. Død s. Sted $^{17}/_{3}$ 1866.

Døbt $^{9}/_{11}$. Fadderne vare: Madam Fausing i Jerne. Jomfru Andrea Nicoline Kock i Præstegaarden. Gaardmand Hans Friis i Novrup. Gaardmand Barkentin fra Alslev. Hans Sørensen, Smed i Brøndum.

Født og død aandsvag.

Børn efter Jens H. Spangsberg.
(f. $^{-24}/_{4}$ 1842)

25

Ane Kirstine Spangsberg.

Født i Harzar, U. S. A., $^{28}/_{7}$ 1880.

Døbt $^{14}/_{8}$. Fadderne vare: Jakob Benzon. Ingeborg Benzon. Marika Peterson. Gift $^{27}/_{2}$ 1900 med Joe Horsley, f. i London $^{23}/_{3}$ 1874. A. K. Sp. blev konfirmeret $^{8}/_{5}$ 1894. I 1927 var deres Bopæl Scheridan i Wyoming.

Børn:

Sara Viola, f. $^{17}/_{1}$ 1902, d. $^{28}/_{6}$ 1905.

26

Abelone Spangsberg.

Født i Harzar, U. S. A. $^{14}/_{5}$ 1883. Død ugift s. Sted $^{17}/_{8}$ 1904.

Døbt $^{24}/_{5}$. Fadderne vare: E. Nervig. Mrs. E. Nervig. Kathrine Peterson.

27

Ida Clara Maria Spangsberg.

Født i Harzar, U. S. A., $^{27}/_{1}$ 1890.

Døbt $^{16}/_{3}$. Fadderne vare: C. Peterson. Jens Klint. Maria Rasmussen. Konfirmeret $^{24}/_{4}$ 1904. Gift $^{15}/_{8}$ 1922 med Martin Andrews Cronin, f. $^{21}/_{5}$ 1878 i Beardstown, Illenois, U. S. A. Bopæl var i 1927, Ravenne, Newbraska.

Ingen Børn.

28

Hans William Spangsberg.

Født i Harzar, U. S. A., $^{24}/_{7}$ 1894.

Døbt $^{15}/_{9}$. Fadderne vare: Madam Anne Kirstine Klint. Madam Henrika Wind. Hans Peterson. Gift $^{5}/_{4}$ 1922 med Benlah Fay Zink, f. $^{25}/_{5}$ 1895 som Datter af Lewis Elsworth Zink og Maud Lavina Eastabrook. H. W. Sp. er Landmand i Harzar.

Børn efter Thomas H. Spangsberg.
(f. $^{24}/_{5}$ 1847)

29

Hans Mortensen Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{30}/_{8}$ 1881.

Døbt 6. Novb. Fadderne vare: Arbmd. Søren Hansen Spangsbergs Hustru, Johanne Nielsen paa Nourup Mark. Gaardmand Hans Hansen Friis i Nourup. Ungkarl Peder Krestian Pedersen, Jerne Præstegaard. Pige Mette Marie Kristensen i Veldbæk.

Tilbragte sin Barndom i Hjemmet om Vinteren og var ude at tjene paa Landet om Sommeren. Konfirmeret $^{12}/_{4}$ 1896. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg× og mg. Efter Konfirmationen kom han i Købmandslære (Kolonial). Under sin Uddannelsestid gik han paa Esbjerg Handelsskole, og ved Afgangsprøven opnaaede han første Karakter. Efter Ansættelse hos flere Købmænd paa Egnen, sidst i Bramminge Brugsforening, fik han Ansættelse paa Lageret hos Firmaet Pagh & Qvist Pedersen og har nu Ansættelse hos Grossererfirmaet Eriksen & Christiansen, Esbjerg. Gift $^{14}/_{10}$ 1913 med Christine Dorthea Koch, f $^{27}/_{11}$ 1888 i Brandrup (Sønderjylland), som Datter af Peder Pedersen Koch og Jakobine Nielsine Lund.

30

Anders Enevold Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{11}/_{7}$ 1884.

Døbt $^{30}/_{8}$. Fadderne vare: Møller Jens M. Enevoldsens Hustru, Margrete f. Nissen, i Vedsted. Husmand Søren Hansen Spangsberg i Nourup. Ungkarl Kristen Madsen i Rørkær. Pige Mariane Kristensen i Veldbæk. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet om Vinteren og var ude paa Landet at tjene om Sommeren. Blev konfirmeret $^{9}/_{4}$ 1899. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg? og mg. Efter Konfirmationen kom han i Skræderlære. Hans Læretid blev flere Gange afbrudt af Sygdom. Indtil sit Giftermaal den $^{14}/_{11}$ 1912 med Kirstine Jensine Nielsen, f. $^{21}/_{11}$ 1885 i Mariager som Datter af Maskinpudser Niels Chr. Nielsen og Hedvig Nielsen, arbejdede han ved Skræderfaget og driver for Tiden sin afd. Faders Ejendom i Jerne samtidig med at han driver Skræderforretning.

31

Hans Christian Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{31}/_{12}$ 1887.

Hjemmedøbt $^{23}/_{1}$ 1888. Fadderne vare: Gaardmand Peder Kristensens Hustru, Else, i Veldbæk. Husmand Søren H. Spangs-

berg i Nourup. Ungkarl Hans Friis i Nourup. Pige Kirstine Nielsen i Jerne. Pige Marie Spangsberg i Nourup. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet om Vinteren og var ude paa Landet at tjene om Sommeren. Blev konfirmeret $^{6}/_{4}$ 1902. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Kom efter Konfirmationen i Skræderlære og arbejder stadig ved Faget. Gift $^{16}/_{9}$ 1923 med Kirstine Stehr, f. $^{19}/_{1}$ 1895 i Handbjerg som Datter af Gasværksarbejder Henrik Christian Stehr og Jensine Sørensen.

Børn efter Søren H. Spangsberg.
(f. $^{13}/_{8}$ 1849)

32

Johanne Marie Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{25}/_{10}$ 1872.

Døbt 29. Decbr. Fadderne vare: Pigen Marie Nielsen i Rørkær. Pigen Abelone Hansen Spangsberg af Jerne. Gaardmand Hans Lauge Hansen i Nourup. Ungkarl Hans Peder Nielsen i Knoldeflod.

Tilbragte sin Barndom i Hjemmet om Vinteren og var ude paa Landet at tjene om Sommeren. Blev konfirmeret $^{3}/_{10}$ 1886. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var g og mg. Efter i sin Ungdom at have været Tjenestepige og Sypige blev hun gift $^{10}/_{8}$ 1897 med Landmand Andreas Christiansen, født i Vildbjerg $^{16}/_{12}$ 1861 som Søn af Christian Christiansen og Ane Kirstine Nielsen og død i Ølgod $^{4}/_{2}$ 1910.

Børn:

Anna Hansine, f. $^{19}/_{8}$ 1897. Gift $^{22}/_{2}$ 1925 med Montør Victor Emil Hagen, f. $^{30}/_{11}$ 1897.

Johanne Sørine, f. $^{24}/_{1}$ 1900. Gift $^{3}/_{5}$ 1930 med Tømrer Alex Nørskov Jensen, f. $^{23}/_{10}$ 1903.

Gustav Todbjerg, f. $^{18}/_{1}$ 1902. Gift $^{22}/_{11}$ 1924 med Johanne Helene Thomsen, f. $^{24}/_{7}$ 1907.

En Søn af dette Ægteskab er døbt Børge Spangsberg Christiansen, f. $^{27}/_{1}$ 1925.

Laurette Krestine, f. $^{28}/_{10}$ 1904. Gift $^{5}/_{9}$ 1926 med Former Georg Lauritsen, f. $^{14}/_{2}$ 1900.

En Søn af dette Ægteskab er døbt Poul Erik Spangsberg Lauritsen, f. $^{4}/_{2}$ 1927 og d. $^{20}/_{2}$ 1928.

Kamilla, f. $^{17}/_{10}$ 1907. Gift $^{23}/_{5}$ 1931 med Maskinarbejder Selmer Lauritsen, f. $^{8}/_{1}$ 1906.

Søren Spangsberg, f. $^{25}/_{8}$ 1909. Gift $^{7}/_{11}$ 1930 med Karla Edith Jensen, f. $^{5}/_{12}$ 1907.

En Søn af dette Ægteskab er døbt Kai Spangsberg Christiansen, f. $^{28}/_{12}$ 1931 og d. $^{18}/_{3}$ 1932.

33

Hans Peter Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{23}/_{3}$ 1875. Død $^{20}/_{4}$ 1897 i Esbjerg (Sygehuset).

Hjemmedøbt 20. April af Præsten. Fadderne vare: Pigen Abelone Hansen Spangsberg af Hjortlund. Pigen Mette Marie Christensen, Veldbæk. Gaardmand Niels Peder Christensen i Veldbæk. Gaardmand Hans Peder Hansen i Nourup. Ungkarl Christian Hansen Spangsberg i Nourup. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet om Vinteren og var Tjenestedreng paa Landet om Sommeren. Konfirmeret $^{14}/_{4}$ 1889. Kom efter Konfirmationen i Skræderlære og arbejdede som Skrædersvend til sin Død.

34

Abelone Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{21}/_{6}$ 1878. Død $^{1}/_{3}$ 1883.

Døbt $^{28}/_{7}$. Fadderne vare: Pigen Mette Marie Christensen i Veldbæk. Pigen Helene Nielsen i Forum. Gaardejer Jens Madsen i Veldbæk. Ungkarl Hans Peder Nielsen i Forum.

35

Niels Peder Hansen Spangsberg.

Født i Jerne $^{14}/_{5}$ 1880.

Døbt $^{11}/_{7}$. Fadderne vare: Pigen Lene Nielsen i Forum. Pigen Mariane Christensen i Veldbæk. Landpost Niels Petersen i Forum. Ungkarl Thomas Hansen Spangsberg i Jerne.

Tilbragte sin Barndom i Hjemmet om Vinteren og var Tjenestedreng paa Landet om Sommeren. Efter Konfirmationen var han ved Landbruget og blev gift I. 11/11 1904 med Kjerstine Katrine Jensen, f. 28/2 1880 i Maltbæk som Datter af Kresten Jensen og Karen Kirstine Knudsen. Død 5/1 1919 i Forum. Før dette Ægteskab havde N. P. H. Sp. overtaget sin Faders Ejendom i Forum. Gift II. 21/10 1921 med Ellen Meta Jensen, f. 21/12 1888 i Kraunsø som Datter af Elias Jepsen og Else Hansen. N. P. H. Sp. er Landmand i Kokspang ved Varde.

36

Abelone Hansen Spangsberg.

Født i Jerne 10/9 1883.

Døbt 25/11. Fadderne har Præsten glemt at indføre. Opholdt sig som Barn i Hjemmet om Vinteren og var ude at tjene om Sommeren. Konfirmeret 3/10 1897. Var i sin Ungdom Tjenestepige. Gift 31/1 1905 med Kristian Jensen, f. i Brejninge 20/7 1876 som Søn af Anders Jensen og Mette Kirstine Kristensen. K. J. er nu Vognmandskusk i Esbjerg.

Børn:

Johanne Kirstine Lydia, f. 6/8 1912.

37

Axel Hansen Spangsberg.

Født i Jerne 5/11 1885.

Døbt 6/12. Fadderne vare: Gaardejer Hans H. Friis' Hustru, Helene f. Sørensen, i Nourup, b. B. Husmand Thomas H. Spangsberg i Jerne. Ungkarl Mads Jensen i Veldbæk. Opholdt sig i sin Barndom i Hjemmet om Vinteren og var ude paa Landet som Tjenestedreng om Sommeren. Konfirmeret 22/4 1900. Var i sin Ungdom Tjenestekarl. Gift 7/6 1912 med Ane Margrethe Nielsen Debel, f. 18/11 1888 i Fruerlund som Datter af Henrik Nielsen Debel og Ane Margrethe Hansen. A. H. Sp. er nu Arbejder ved Statsbanerne.

38

Christine Hansen Spangsberg.

Født i Forum (Bryndum S.) $^{6}/_{11}$ 1889.

Døbt $^{25}/_{12}$. Fadderne vare: Ane Gregersen. Marie Spangsberg. Maren Madsen. Thomas Hansen Spangsberg. Marius Madsen. Gregers Peder Gregersen. Thomas Madsen. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Var i sin Ungdom Sypige og blev gift $^{18}/_{4}$ 1913 med Niels Jacob Jensen, f. $^{16}/_{5}$ 1884 som Søn af Jens Jørgen Jensen og Ane Kirsten Jensen.

I 1932 var Niels Jacob Jensen Købmand i Strib.

Børn:

Anna, f. $^{18}/_{7}$ 1914, d. $^{11}/_{6}$ 1916.
Anna Kirstine, f. $^{27}/_{6}$ 1917.
Katrine Ella, f. $^{23}/_{9}$ 1919.
Egon Preben Spangsberg, f. $^{22}/_{2}$ 1925.

Børn efter Morten C. Spangsberg.
(f. $^{14}/_{7}$ 1835)

39

Mariane Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{16}/_{9}$ 1864.

Døbt $^{5}/_{11}$. Fadderne vare: Gaardmand Chresten Spangsbergs Hustru, Mariane Spangsberg i Strandby. Pigen Ingeborg Jensen i Strandby. Pigen Mette Marie Christensen i Strandby. Gaardmand Chresten Spangsberg i Strandby, Kromand Laust Hansen i Endrup Posthus. Tilbragte sin Barndom i Strandby Kro og paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg. Blev konfirmeret $^{20}/_{4}$ 1879. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg? og mg. Tilbragte det meste af sin Ungdom i Hjemmet og var en Tid i England for at uddanne sig i Sproget. Gift $^{8}/_{2}$ 1890 med Toldassistent, nu Toldforvalter, Rasmus Cornelius Tornøe, f. i Kerteminde $^{19}/_{10}$ 1862 som Søn af Købmand Albert Tornøe og Christiane Cecilie Fabricius.

Børn:

Albert Einar Spangsberg, f. $^{21}/_{11}$ 1890. Kontorchef. Gift $^{21}/_{11}$ 1916 med Hedvig Karla Andrea Andersson, f. $^{4}/_{11}$ 1893.

Wenzel Fabricius Spangsberg, f. $^{18}/_{4}$ 1893. Snedker. Nu Agent. Gift $^{21}/_{10}$ 1921 med Lucie Marie Pedersen, f. $^{29}/_{6}$ 1891.

To af deres Børn er døbt med Navnet Spangsberg som Mellemnavn nemlig:

Birgit Elisa Cecilie Spangsberg Tornøe, f. $^{3}/_{4}$ 1926.

Palle Spangsberg Tornøe, f. $^{5}/_{1}$ 1932.

Kai Morten Spangsberg, f. $^{18}/_{12}$ 1894. Bankkontorchef. Gift $^{28}/_{5}$ 1924 med Karen Bolette Bang, f. $^{12}/_{4}$ 1900.

Cecilie Christiane Spangsberg, f. $^{31}/_{3}$ 1896. Gift $^{7}/_{5}$ 1931 med Trafikkontrollør, nu Stationsforstander, Peder Jens Pedersen, f. $^{11}/_{6}$ 1882.

40

Mette Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{27}/_{10}$ 1866. Død i Esbjerg $^{13}/_{9}$ 1922.

Døbt $^{6}/_{12}$. Fadderne vare: Kromand Laust Hansens Hustru i Endrup Posthus. Jomfru Gram, Endrup Mølle. Kromand Laust Hansen i Endrup Posthus. Gaardejer Chr. Spangsberg i Strandby. Tilbragte sin Barndom i Strandby Kro og paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg. Konfirmeret $^{2}/_{10}$ 1881. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Tilbragte sin Ungdom i Hjemmet, hvor hun tog Del i den daglige Ledelse af Køkkenet. Tilbragte til sin Død Resten af sine Dage i Hjemmet hos sin Moder, for hvem hun var en stor Støtte.

41

Christine Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{14}/_{1}$ 1869.

Døbt 15. Febr. Fadderne vare: Gaardmand Niels P. Sillasens Hustru, Maren Chr. Spangsberg i Rørkær. Pigen Mette Kathrine Christensen af Spangsbjerg. Pigen Mette Kirstine Christensen i Jerne. Gaardmand Chr. M. Spangsberg i Strandby. Ungkarl Peter Petersen i Strandby. Tilbragte sin Barndom i Strandby Kro og paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg. Blev konfirmeret $^{30}/_{9}$ 1883. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Var ansat ved Telegrafvæsenet i Esbjerg fra $^{15}/_{10}$ 1883

til 1/6 1888. I Næstved 1/6 fra 1888 til 1/9 1889, hvorefter hun tog sin Afsked. Opholdt sig derefter i Hjemmet og blev gift 19/3 1891 med daværende Bogholder, senere Direktør for Esbjerg og Struer Andels Svineslagterier, Hans Peter Hansen f. 19/3 1860 i Jerne som Søn af Gaardejer Peter Hansen og Præstedatteren Nicoline Andrea Kock. Hans Peter Hansen, der døde 19/4 1915, havde i 1906 for sig og sine Børn antaget Navnet Nordland.

Børn:

Harald Andreas Nicolai Spangsberg, f. 1/4 1892. Cand. phil. og stud. med., nu statsaut. Revisor. Gift 30/8 1920 med Inger Irgens-Møller, f. 24/2 1892.

Cecilie Christine Spangsberg, f. 22/2 1893, d. 22/5 1895.

Otto Spangsberg, f. 7/5 1895, d. 10/1 1896.

Knud Martin Spangsberg, f. 27/10 1896. Cand. phil. Statsaut. Revisor.

Christian Vilhelm Spangsberg, f. 24/12 1899. Lagerforvalter.

Elisabeth Spangsberg, f. 29/3 1902. Gift 29/8 1920 med Læge Niels Jul Schierbeck, født 23/12 1892.

Erik Colbjørn Spangsberg, f. 31/10 1903. Bankassistent. Gift 22/3 1931 med Lucie Eliane Tonning Tønnesen, f. 17/11 1905.

Oskar Spangsberg, f. 2/4 1905. Landmand. Nu Dyrlæge i Canada.

42

Laura Spangsberg.

Født i Standby Kro 14/3 1871.

Hjemmedøbt 16/3 af Præsten formedelst Sygdom. Fadderne vare: Gaardmand Niels Peder Christensens Hustru, Else Spangsberg i Veldbæk. Jomfru Wulff i Jerne. Jomfru Hansen i Spangsbjerg Mølle. Kromand Laust Hansen i Endrup Posthus. Ingeniør D. Semoni i Strandby. Tilbragte sin Barndom i Strandby Kro og paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg. Blev konfirmeret 12/4 1885. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Elev ved Frk. Wrigsteds Skole i Kolding fra 1/5 1885 til 1/12 1885. Lærerinde paa Taasinge (Troense) fra 1/5 1886 til 1/5 1888. Elev i Frk. Jørgensens Skole i Odense fra 1/5 1888 til 1/1 1889; men maatte efter Lægens Forbud ikke indstille sig til Lærerindeexamen. Opholdt sig i London fra 18/5 1889 til 16/8

1889. Var ansat ved Telegrafvæsenet fra $^{1}/_{10}$ 1889 til $^{1}/_{2}$ 1892. Gift $^{20}/_{2}$ 1894 med Grosserer Niels Pejtersen Hedegaard, f. $^{14}/_{5}$ 1857 i Dover som Søn af Gaardejer Pejter Nielsen og Else Jensdatter.

Børn:

Ellen Margrethe, f. $^{29}/_{3}$ 1895. Cand. phil. d. $^{26}/_{12}$ 1932. Gift I. med Premierleutnant Torben Foss. Gift II. $^{21}/_{2}$ 1932 med Sekretær Tage Grønbech, f. $^{1}/_{5}$ 1899.

Einar Spangsberg, f. $^{1}/_{7}$ 1896. Grosserer.

Olaf Spangsberg, f. $^{12}/_{9}$ 1897. Cand. phil. og stud. polyt. Nu Grosserer. Gift $^{30}/_{8}$ 1930 med Gerda Jørgensen, f. $^{27}/_{11}$ 1905.

Arne Spangsberg, f. $^{13}/_{1}$ 1899. Nu Bankmand i U. S. A. Gift $^{19}/_{1}$ 1928 med Marion Heath, f. $^{16}/_{12}$ 1908.

Ingeborg Agnethe, f. $^{13}/_{4}$ 1902. Gift $^{30}/_{1}$ 1925 med Direktør Johannes Julius Lorentzen, f. $^{25}/_{6}$ 1895.

43

Jakobine Spangsberg.

Født i Strandby Kro $^{9}/_{7}$ 1873.

Døbt $^{1}/_{9}$. Fadderne vare: Fru Reimers i Strandby. Pigen Marie Lauridsen i Endrup Posthus. Pigen Mette Marie Christensen i Velbæk. Aftmd. Chresten M. Spangsberg i Strandby. Skomager P. H. Winther paa Fanøe. Tilbragte sin Barndom i Strandby Kro og paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg. Blev konfirmeret $^{8}/_{4}$ 1888. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Ansat ved Telegrafvæsenet fra 1888 til 1891 i Esbjerg, fra 1891 til 1893 i Vejle og fra 1893 til 1895 i Esbjerg. Gift $^{27}/_{8}$ 1896 med Købmand, Papirgrosserer Severin Wulff, f. $^{1}/_{11}$ 1864 i Vejle, som Søn af Købmand, Bankdirektør Peter Bøegh Wulff og Anna Toinette Krarup og død $^{10}/_{9}$ 1929.

Børn:

Anna Cecilie Spangsberg, f. $^{21}/_{8}$ 1897. Gift $^{22}/_{11}$ 1919 med Forvalter, nu Direktør Otto Schachner, f. $^{25}/_{6}$ 1892.

Peter Bøegh, f. $^{18}/_{6}$ 1901, d. $^{15}/_{12}$ 1901.

Paul Bygum, f. $^{21}/_{1}$ 1903. Kbmd., Papirhandler. Gift $^{9}/_{8}$ 1929 med Carlå Méta Hansen, f. $^{28}/_{2}$ 1898.

44

Chresten Mortensen Spangsberg.

Født paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg $^{8}/_{10}$ 1875.
Død i Esbjerg $^{15}/_{5}$ 1907.

Døbt $^{20}/_{11}$ Fadderne vare: Gaardmand Hans Spangsbergs Hustru, Marie Hansen i Strandby. Pigen Marie Lauridsen fra Posthuset. Kammerraad Reimers i Strandby. Vejbetjent Schmidt i Esbjerg. Tilbragte sin Barndom paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg. Blev konfirmeret $^{6}/_{10}$ 1889. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var gX og mg. Tog Præliminærexamen med 2 Sprog ved Esbjerg Realskole med $79^{2}/_{3}$ Point. Fik efter Examen Ansættelse hos Smørgrosserer H. Meyer i Esbjerg og havde her Ansættelse fra $^{10}/_{5}$ 1892 til $^{31}/_{3}$ 1895. Aftjente sin Værnepligt som Infanterist (Reservespillemand) fra $^{10}/_{4}$ 1895 til $^{8}/_{10}$ 1895. Elev paa Werens merkantile Institut i København fra $^{1}/_{11}$ 1895 til $^{25}/_{4}$ 1896. Bestod her Handelsexamen med Udmærkelse. Var derefter i ca. $1^{1}/_{2}$ Aar ansat paa Esbjerg Andels Svineslagteri. Bogholder paa Viborg Svineslagteri fra 1897 til Juni 1899, hvorefter han var ansat som Bogholder og Correspondent hos Grosserer N. Hedegaard i Esbjerg fra 1. Juni 1899 til 1. Oktober 1905, heraf det første halve Aar i Forretningen i London. En uhelbredelig Nervelidelse medførte hans ulykkelige Død. Han var fra Naturen beriget med et glimrende Humør, var meget musikalsk, havde et fint Øre, en god Tenorstemme, et glimrende Gehør, og med sjældent Foredrag kunde han gengive selv klassiske Kompositioner paa Klaver og andre Instrumenter, hvorfor han ivrig tog Del i Musiklivet. Foruden sit musikalske Talent havde han ogsa Talent for Tegning, og begge disse Talenter viste sig allerede hos ham i en ung Alder. Han døde ugift, og i Hjemmet hos sin Moder.

45

Laust Spangsberg *(Tvilling)*.

Født paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg $^{2}/_{4}$ 1878.
Død. s. S. $^{14}/_{9}$ 1878.

Døbt i Hjemmet $^{6}/_{4}$. Fadderne vare: Kroejer Laust Hansens Hustru i Endrup Posthus. Jomfru Posselt i Esbjerg. Fabrikant Brinch i Esbjerg. Fabrikant Poulsen i Esbjerg.

46

Elise Spangsberg *(Tvilling).*

Født paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg $^{2}/_{4}$ 1878.

Døbt i Hjemmet $^{6}/_{4}$. Fadderne vare: Gaardejer Chr. Mortensen Spangsbergs Hustru i Strandby. Frøken Georgia Sommer i Jerne Præstegaard. Proprietær Breinholt, Havnemester Block, begge i Esbjerg. Tilbragte sin Barndom paa Spangsbergs Hotel. Blev konfirmeret $^{2}/_{10}$ 1892. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Tilbragte sin Ungdom i Hjemmet og blev $^{18}/_{9}$ 1901 gift med Bogholder senere Direktør Chrestian Louis Okholm, f. i Skanderborg $^{17}/_{2}$ 1875 som Søn af Skrædermester Peder Nielsen Okholm og Bodil Marie Christensen. C. L. O. var først Bogholder senere Direktør for Esbjerg Svineslagteri og døde $^{5}/_{5}$ 1930 i Sønderborg som Direktør for Andelsslagteriet der. Under Verdenskrigen var han i Esbjerg engelsk Viceconsul, og efter Krigen modtog han af den engelske Regering Dekorationen: Member of the British Empire.

Børn:

Bodil Cecilie Spangsberg, f. $^{12}/_{8}$ 1902. Gift $^{12}/_{11}$ 1927 med Mægler og Vexelerer Ewald Morell Palsby, f. $^{24}/_{8}$ 1904.

Else Spangsberg, f. $^{11}/_{4}$ 1904. Gift $^{26}/_{10}$ 1929 med Ingeniør cand. polyt. Poul Einar Estrup, f. $^{3}/_{4}$ 1896.

47

Morten Spangsberg (Tvilling).

Født paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg $^{31}/_{8}$ 1880.
Død s. S. $^{28}/_{4}$ 1881.

Døbt i Hjemmet $^{2}/_{9}$ af Præsten. Fadderne vare: Pigen Mette Marie Kristensen i Velbæk. Pigen Margrethe Hansen i Spangsbjerg Mølle. Gaardejer Hans Spangsberg i Strandby.

48

Laust Spangsberg (Tvilling)

Født paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg $^{31}/_{8}$ 1880.

Døbt i Hjemmet $^{2}/_{9}$ af Præsten. Fadderne vare: Pigen Marie Hansen, Esbjerg. Pigen Mathilde Dahl, Esbjerg. Fabrikant Brinch, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom paa Spangsbergs Hotel. Blev

konfirmeret $^{30}/_{9}$ 1899. Præstens Dom angaaende Kundskab og og Opførsel var mg og mg. Kom i Maskinlære paa Esbjerg Jernstøberi og Maskinfabrik $^{10}/_{10}$ 1894. Udlært $^{1}/_{4}$ 1899. Elev paa Undervisningsanstalten i København $^{1}/_{5}$ 1899. Preliminæreksamen ved Universitetet i 1900 med 2 Sprog og med 83 Point. Tillægsprøven i Fransk ved Nørrebros Døtreskole med Karakter g. Adgangsexamen til Polyteknisk Læreanstalt 1902. Polyteknisk Examen I. Del 1906 med II. Karakter. Cand. polyt. som Maskiningeniør 1909—1910 med III. Karakter.

1910 i Aug.-Novbr. ansat ved Entreprenørfirmaet H. Hoffmann & Sønner ved Sæby Havns Udvidelse. Marts 1911 — Oktbr. 1911 ansat hos Ingeniør J. F. Knudsen i Nakskov ved Anlæg af Landelektricitetsværker m. m. $^{25}/_{1}$ 1912 — $^{1}/_{5}$ 1912 ansat som Ingeniør paa A/S Titans Tegnestue i Kbhv. i Kran- og Elevatorafdelingen. $^{1}/_{5}$ 1912 — $^{1}/_{3}$ 1913 ansat som Ingeniør ved A/S United Shoe Machinery Compagny i Kbh. paa Firmaets Tegnestue og ved Anlæg af Skotøjsfabrikker. $^{1}/_{8}$ 1913 Ansættelse som midlertidig Tilsynsassistent under Arbejds- og Fabriktilsynet. $^{1}/_{7}$ 1913 fast Ansættelse. $^{1}/_{4}$ 1916 Fabrikinspektør til Raadighed. $^{1}/_{10}$ 1919 Kongelig Udnævnelse. $^{1}/_{6}$ 1920 Fabrikinspektør for Arbejds- og Fabriktilsynets 14. Kreds i Roskilde. $^{1}/_{8}$ 1922 Justitsministeriets Motorsagkyndige i 4. Politikreds. $^{1}/_{4}$ 1928 Fabrikinspektør af I. Grad for Fabriktilsynets Roskilde Kreds. Gift $^{1}/_{12}$ 1916 med Kontorist i Telegrafdirektoratet, Povla Anine Mygind, f. $^{8}/_{9}$ 1889 som Datter af Post- og Telegrafbestyrer i Marstal, Theodor Mygind og Marie Sophie Rifbjerg.

Allerede som ung nærede L. Sp. stærk Interesse for Slægtens Historie, og Resultatet blev nærværende Stamtavle.

49

Morten Spangsberg.

Født paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg $^{13}/_{3}$ 1882.

Døbt $^{23}/_{4}$. Fadderne vare: Moderen bærer. Slagter Hestbeck, Esbjerg. Jomfru Jensine Skovgaard, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{4}/_{10}$ 1896. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg÷ og mg.

Fik efter Konfirmationen Ansættelse i Grossererfirmaet Faarup og Sønderby i Esbjerg. Derefter Ansættelse ved Esbjerg Svine-

slagteri og i Flensborg. Aftjente sin Værnepligt som Gardist. Udvandrede til U. S. A. og derfra til Canada, hvor han under Verdenskrigen lod sig hverve og deltog saaledes som frivillig og laa de sidste Aar af Verdenskrigen ved Fronten i Frankrig. Efter Fredsslutningen opholdt han sig en Tid i Hjemmet hos sn Moder i Esbjerg; men drog saa atter til U. S. A., hvor han i Canada opnaaede Ansættelse ved Statens Jernbane, og hvor han endnu er ansat som Materialforvalter. Gift i Winnipeg $^{4}/_{12}$ 1925 med Magdalene Hildegard Gottwald, der er født i Sachsen $^{26}/_{10}$ 1898 som Datter af Aug. Gottwald og Anna Gøhler.

50

Hans Dusinus Spangsberg.

Født paa Spangsbergs Hotel i Esbjerg $^{23}/_{6}$ 1884.

Døbt 27. Juli. Fadderne vare: Moderen bar Barnet. Enkefru Mariane Møller i Kolding. Ungkarl Niels Peder Sillasen i Rørkær. Tilbragte sin Barndom i Esbjerg. Konfirmeret $^{2}/_{10}$ 1898. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg. Kom i Maskinlære paa Esbjerg Jernstøberi og Maskinfabrik $^{28}/_{9}$ 1900 og fik udlært $^{1}/_{9}$ 1904. Studerede ved Teknikum i Mittweida i Sachen fra Oktb. 1904 til Oktb. 1907. Derefter ansat paa Esbjerg Jernstøberi og Maskinfabrik i 1908 og aftjente derefter sin Værnepligt ved Ingeniørregimentet i Kbh. Ansættelse i Ingeniørfirmaet F. L. Smidth & Co., Kbh., først paa Værkstedet og senere paa Kontoret som Ingeniør. Gift $^{13}/_{12}$ 1908 med Johanne Abrahamsen, f. $^{5}/_{9}$ 1888 som Datter af Skibsbygmester Søren Abrahamsen og Ane Marie Thyssen og død paa Mors $^{31}/_{12}$ 1919. Under sin Ansættelse hos F. L. Smidt & Co. foretog han flere Rejser til Udlandet (Holland og Rusland), hvor han ledede Anlæg af Teglværker. I 1919 fik han Ansættelse som Driftsingeniør for Skarrehage Molerværk, hvor han endnu er ansat. Den $^{23}/_{3}$ 1921 indgik han nyt Ægteskab med Anna Helene Christine Elmer, f. $^{30}/_{5}$ 1890 i Bladstrup som Datter af Mads Vilhelm Madsen og Ane Kirstine Rasmussen (Navneforandring fra Madsen til Elmer).

Børn efter Hans C. Spangsberg.
(f. $^{13}/_{4}$ 1846)

51

Mariane Spangsberg.

Født i Strandby $^{16}/_{7}$ 1870.

Døbt $^{28}/_{8}$. Fadderne vare: Chresten Spangsbergs Hustru, Mariane Spangsberg, i Strandby. Pigen Mette Sørensdatter i Bollesager. Pigen Mette Marie Christensen i Strandby. Gaardmand Chr. M. Spangsberg i Strandby. Ungkarl Peder Mortensen i Gammelby. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret $^{5}/_{10}$ 1884. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var gX og mg. Tilbragte sin Ungdom i Strandby og blev gift $^{20}/_{10}$ 1896 med Landmand, Jeppe Carolius Pedersen, f. $^{4}/_{4}$ 1871 i Hostrup som Søn af Grd. Jeppe Pedersen og Caroline Jørgensen. J. C. P. er nu Ejer af Guldager Stationskro og et større Landbrug ved Guldager St.

Børn:

Harriet Carola Spangsberg, f. $^{26}/_{5}$ 1899 d. $^{19}/_{8}$ 1899.
Eivin Spangsberg, f. $^{16}/_{5}$ 1903. Landmand.
Hans Jeppe Spangsberg, f. $^{15}/_{6}$ 1905, d. $^{19}/_{4}$ 1927.
Max Carolus Spangsberg, f. $^{9}/_{11}$ 1906. Landmand. Gift $^{3}/_{7}$ 1932 med Inger Margrethe Fejring, f. $^{17}/_{6}$ 1914.

52

Ane Spangsberg.

Født i Strandby $^{30}/_{3}$ 1872. Død i Esbjerg $^{16}/_{5}$ 1917.

Døbt $^{24}/_{5}$. Fadderne vare: Gaardmand Hans Mortensens Hustru, Mette Marie Christensen, i Gammelby. Frøken Sommer i Jerne Præstegaard. Pigen Ane Christensen i Bollesager. Gaardmand N. P. Sillasen i Rørkær. Ungkarl, Gaardmand Morten Hansen i Gammelby. Blev konfirmeret $^{11}/_{4}$ 1886. Præstens Dom angaaende Kundskab og Optørsel var mg og mg. Tilbragte sin Barndom og Ungdom i Hjemmet. Blev gift $^{17}/_{4}$ 1894 med Kommunelærer Jens Hansen Holst, f. i Tirslund $^{1}/_{2}$ 1865 som Søn af Peter Christian Holst og Bodil Cathrine Jensen.

Børn:

Ville Marie Spangsberg, f. $^{28}/_{12}$ 1894. Bogholderske.
Herdis Spangsberg, f. $^{30}/_{8}$ 1900. Bogholderske.

53

Christine Spangsberg.

Født i Strandby 30/11 1873. Død s. S. 7/5 1874.

Døbt 25/1 1874. Fadderne vare: Gmd. Niels Peder Christensens Hustru, Else Spangsberg, i Velbæk. Pigen Maren Sørensen i Bollesager. Pigen Marie af Endrup Posthus. Gaardmand Søren Christensen i Bollesager. Ungkarl Anders Hansen i Gammelby.

54

Chresten Spangsberg.

Født i Strandby 28/5 1875. Død s. S. 10/2 1887.

Døbt 8/7. Fadderne vare: Frøken Maren Mortensen i Sædding. Pigen Ane Sørensen i Bollesager. Aftægtsmand Chr. Spangsberg i Strandby. Gaardmand Niels P. Sillasen i Rørkær.

55

Hans Jakob Spangsberg.

Født i Strandby 16/5 1877.

Døbt 30/6. Fadderne vare: Madam Spangsberg i Esbjerg. Pigen Johanne Christensen i Nourup. Husejer Barkentin i Esbjerg. Ungkarl Anders Hansen i Nourup.

Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret 4/10 1891. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var g og mg. Lærte i sin Ungdom Landbruget paa sin Faders Gaard i Strandby.

Gift 19/8 1900 med Jørgine Johanne Dorthea Laursen, f. 4/7 1877 i Lem, som Datter af Poul Chr. Laursen og Ane Jørgensen.

Efter at have været Ejer af en Gaard i Kvaglund flyttede han til Esbjerg og blev Restauratør, og ved dette Fag var han, indtil han for faa Aar siden blev Forhandler af Exportfløde.

56

Elise Marie Spangsberg.

Født i Strandby 23/11 1878.

Døbt 10/1 1879. Fadderne vare: Madam Sillasen i Rørkær. Pigen Ane Sørensen i Gammelby. Pigen Mette Marie Christen-

sen i Velbæk. Gaardmand Niels Mortensen i Maade. Gaardmand Niels P. Christensen i Velbæk. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret $^{9}/_{4}$ 1893. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var g✕ og mg. Tilbragte det meste af sin Barndom og Ungdom i Hjemmet og var et Aar Elev paa Ollerup Højskole. Gift $^{2}/_{8}$ 1900 med Fabrikant Peder Pedersen (Bruun). Ægteskabet opløst.

Børn:

Ellen Marie Spangsberg Bruun, f. $^{10}/_{5}$ 1900. Kassererske.

57

Mette Marie Spangsberg.

Født i Strandby $^{27}/_{6}$ 1880. Død s. S. $^{28}/_{6}$ 1883.

Hjemmedøbt $^{2}/_{7}$. Fadderne vare: Gaardmand Hans Peter Hansens Hustru, Sine Hansen, i Gammelby. Gaardmand Niels Mortensen i Maade. Pigen Mette Marie Kristensen i Velbæk.

58

Morten Hansen Spangsberg.

Født i Strandby $^{19}/_{2}$ 1882. Død s. S. $^{9}/_{9}$ 1883.

Døbt $^{2}/_{4}$. Fadderne vare: Jomfru Mariane Spangsberg i Esbjerg. Gaardmand Hans Peter Hansen i Gammelby. Gaardmand Peder Pedersen i Strandby. Pigen Ane Sørensen i Gammelby.

59

Morten Hansen Spangsberg.

Født i Strandby $^{27}/_{9}$ 1883.

Hjemmedøbt $^{1}/_{10}$. Fadderne vare: Pigen Mette Marie Kristensen i Velbæk b. B. Gaardejer Niels Peder Kristensen i Strandby, Gaardejer Niels Gregersen i Strandby. Ungkarl Kristen Mortensen i Nourup, Pigen Mariane Spangsberg i Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret $^{3}/_{10}$ 1897. Præstens Dom angaaende Kundskab og Opførsel var mg og mg.

Efter at have udstaaet sin Læretid som Slagter nedsatte han sig 1906 som Slagtermester ved Tarp Kro og drev her Forretning til 1916; med Undtagelsel af $1^1/_2$ Aar, i hvilket Tidsrum han drev Slagterforretning i Oxbøl. Omkring 1916 blev han Ejer af Bryndum Vestergaard, indtil han for nogle Aar siden købte Jernbanehotellet i Varde, hvilket Hotel han for Tiden driver samtidig med Kreaturhandel.

Gift $^{28}/_{9}$ 1906 med Anne Marie Haulrich f. $^{10}/_{8}$ 1885 i Tjæreborg som Datter af Landmand Hans Nissen Haulrich og Johanne Marie Thim.

60

Mette Marie Spangsberg.

Født i Strandby $^{13}/_{12}$ 1884. Død i Strandby ca. 1889.
(Præsten har glemt at indføre Dødsdata.)

Døbt $^{30}/_{1}$ 1885. Fadderne vare: Gaardejer Morten Hansens Hustru i Gammelby, b. B., Gaardejer Jørgen M. Jørgensen i Gammelby, Pige Mette Spangsberg i Esbjerg. Pige Ane Margrete Gregersen i Jerne.

61

Chresten Spangsberg.

Født i Strandby $^{15}/_{11}$ 1887.

Hjemmedøbt $^{5}/_{12}$. Fadderne vare: Gaardejer N. P. Sillasens Hustru Maren f. Spangsberg i Rørkær. Gaardejer H. P. Hansen i Gammelby, Frk. Christine Spangsberg i Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret $^{23}/_{3}$ 1902. Efter Konfirmationen lærte han Landbruget og opholdt sig senere 3 Aar i Amerika.

I 1910 gik han over til Forretningslivet og startede i Kbhv. en Eksportflødeforretning en gros. Denne driver han stadig. Gift I. $^{6}/_{5}$ 1911 med Elvira Eleonora Strand, f. $^{17}/_{8}$ 1889 som Datter af Søren Svarrer Strand og Kirstine Marie Madsen og død $^{28}/_{7}$ 1920. Gift II. $^{13}/_{1}$ 1922 med Agnes Andersen, f. i Hostrup $^{6}/_{7}$ 1895 som Datter af Peter Andersen og Marie Petersen.

Børn af Hans W. Spangsberg.
(f. $^{24}/_{7}$ 1894)

62

Donald James Spangsberg.

Født i Harzard i U. S. A. $^{20}/_{8}$ 1923.

63

Betty Lavina Spangsberg.

Født i Harzard i U. S. A. $^{29}/_{7}$ 1925.

64

Fae Janon Spangsberg.

Født i Harzard i U. S. A. $^{27}/_{5}$ 1928.

65

Glen Raymond Spangsberg.

Født i Harzard i U. S. A. $^{7}/_{12}$ 1931.

Børn af Hans M. H. Spangsberg.
(f. $^{30}/_{8}$ 1881)

66

Aage Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{19}/_{7}$ 1914.

Døbt $^{30}/_{8}$. Fadderne vare: Thomas Hansen Spangsberg, Jerne. Mette Marie Spangsberg, Jerne. Jakobine Nielsine Koch. Anders Spangsberg, Jerne. Kirstine Spangsberg, Jerne. Chrestian Spangsberg, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{22}/_{4}$ 1928. Efter Realexamen Maskinlærling.

67

Ingrid Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{2}/_{2}$ 1925.

Døbt i Hjemmet $^{17}/_{2}$. Fremstillet i Kirken $^{18}/_{4}$. Fadderne vare: Forældrene. Anders Spangsberg, Jerne. Krestine Spangsberg, Jerne.

68

Gudrun Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{12}/_{8}$ 1927.

Døbt $^{11}/_{9}$. Fadderne vare: Jes Sørensen og Hustru, Esbjerg. Forældrene.

Børn af Anders E. H. Spangsberg.
(f. $^{11}/_{7}$ 1884)

69

Mette Marie Spangsberg.

Født i Jerne $^{28}/_{2}$ 1914.

Døbt $^{5}/_{4}$ Fadderne vare: Frk. Valdborg Andresen. Mette Marie Spangsberg. Chr. Spangsberg. Hans Spangsberg. Konfirmeret $^{1}/_{4}$ 1928. Elev i Broderiforretning.

Børn af Hans C. H. Spangsberg.
(f. $^{31}/_{12}$ 1887)

70

Elna Marie Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{10}/_{6}$ 1924. Død s. S. $^{14}/_{6}$ 1924

Hjemmedøbt $^{10}/_{6}$ 1924.

71

Elna Marie Jensine Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{18}/_{9}$ 1925.

Hjemmedøbt $^{2}/_{10}$. Fremstillet $^{25}/_{4}$ 1926. Fadderne vare: Moderen, Kristine Spangsberg. Enke Mette Marie Spangsberg, Jerne. Jensine Stehr. H. C. Stehr. Jakob Stehr. Hans Chr. H. Spangsberg, Esbjerg.

Børn af Niels P. H. Spangsberg.
(f. $^{14}/_{5}$ 1880)

72

Karen Spangsberg.

Født i Forum $^{8}/_{9}$ 1906. Død i Forum $^{10}/_{9}$ 1906.

Døbt $^{9}/_{9}$ 1906 i Hjemmet. Præsten har ikke indført Fadderne. Barnet døde før Fremstilling i Kirken.

73

Karen Johanne Spangsberg.

Født i Forum $^{29}/_{3}$ 1908.

Døbt $^{31}/_{5}$ 1908. Fadderne vare: Moderen. Pige Kristine Hansen Spangsberg, Varde. Arbejdsmand Søren Hansen Spangsberg, Varde. Husmand Kristian Jensen, Maltbæk. Ungkarl Jens Kristian Jensen, Maltbæk. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{5}/_{4}$ 1922.

74

Johanne Marie Spangsberg.

Født i Forum $^{9}/_{5}$ 1911.

Døbt $^{18}/_{6}$. Fadderne vare: Pige Kristine Hansen Spangsberg, Esbjerg b. B. Enke Marie Kristiansen, f. Spangsberg, Varde. Vognmandskusk Kristian Jensens Hustru, Abelone, i Esbjerg. Husejer Søren Hansen Spangsberg, Varde. Banearb. Axel Hansen Spangsberg, Sig. Ungkarl Knud Jensen og Jens Kristian Jensen, Sønderjylland, samt Søren Jensen af Foldingbro. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{3}/_{10}$ 1925.

75

Svend Søndergaard Spangsberg.

Født i Forum $^{8}/_{10}$ 1914.

Døbt $^{1}/_{11}$ Fadderne vare: Moderen b. B. Fhv. Hmd. Søren Hansen Spangsberg og Hustru Johanne Marie, Varde. Gdr. Anton Nielsen Gregersen og Hustru Else Marie, Forum. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{7}/_{10}$ 1928. Landmand.

76

Ester Spangsberg.

Født i Forum $^{30}/_{8}$ 1918.

Døbt $^{27}/_{10}$ Fadderne vare: Sypige Cecilie Jensen, Askov. Gdr. Hans Lauridsen Madsen og Hustru Maren Sørine af Forum. Gdr. Hans Chr. Hansen af V. Forum. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{2}/_{10}$ 1932.

77

Kristine Kathrine Spangsberg.

Født i Kokspang $^{25}/_{6}$ 1922.

Døbt $^{3}/_{8}$ Fadderne vare: Moderen, Ellen Metea Spangsberg. Aftægtsmd. Elias Jepsen i Kraunsø. Gdr. Poul Hansen Thuesen og Hustru Kirstine Marie fra Kokspanggaarde. Banearbejder Axel Spangsberg i Ølgod.

78

Else Elisabeth Spangsberg.

Født i Kokspang $^{1}/_{4}$ 1924.

Døbt $^{25}/_{5}$ Fadderne vare: Moderen, Ellen Metea Spangsberg. Aftægtsmd. Elias Jepsen og Hustru, Else. Gdr. Jeppe Jensen Jepsen og Hustru, Gerdine, alle af Kraunsø. Enke Marie Christiansen, f. Spangsberg, i Varde.

Børn af Axel H. Spangsberg.
(f. $^{5}/_{11}$ 1885)

79

Johanne Marie Spangsberg.

Født i Sig $^{3}/_{4}$ 1913.

Døbt $^{25}/_{5}$. Fadderne vare: Moderen, Ane Margrethe Spangsberg. Søren Hansen Spangsberg og Hustru, Johanne Marie, Varde. Tjenestekarl Theodor Nielsen Debel, Fruerlund. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{10}/_{4}$ 1927.

80

Henry Debel Spangsberg.

Født i Sig $^{11}/_{3}$ 1915.

Døbt $^{18}/_{4}$. Fadderne vare: Moderen Ane Margrethe Spangsberg. Ane Margrethe Nielsen Debel, Lunde. Magnus Nielsen Debel, Lunde. Karl Gustav Jørgensen, Sig. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{7}/_{4}$ 1929. Landmand.

81

Søren Peder Spangsberg.

Født i Ølgod $^{11}/_{2}$ 1917.

Døbt $^{5}/_{4}$. Fadderne vare: Moderen, Ane Margrethe Spangsberg. Enke Johanne Marie Spangsberg, Varde. Niels Spangsberg, Guldager. Theodor Nielsen Debel, Horne. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{12}/_{4}$ 1931. Landmand.

82

Anne Margrethe Spangsberg.

Født i Ølgod $^{27}/_{12}$ 1918.

Døbt $^{16}/_{2}$ 1919. Fadderne vare: Moderen, Ane Margrethe Spangsberg. Magnus Nielsen Debel og Hustru, Nikoline, Lunde. Lars Sørensen i Lunde.

83

Hans Debel Spangsberg.

Født i Ølgod $^{10}/_{11}$ 1920.

Døbt $^{16}/_{1}$ 1921. Fadderne vare: Enke Marie Kristiansen, f. Spangsberg, Varde. Chr. Jensen og Hustru, Abelone, Esbjerg. Niels Jakob Jensen, Esbjerg.

84

Svend Aage Spangsberg.

Født i Ølgod $^{5}/_{9}$ 1922.

Døbt $^{15}/_{10}$. Fadderne vare: Moderen, Ane Margrethe Spangsberg. Lars Sørensen og Hustru, Lunde. Magnus Nielsen Debel, Lunde.

85

Evald Spangsberg.

Født i Ølgod $^{13}/_{10}$ 1924.

Døbt $^{23}/_{11}$. Fadderne vare: Moderen, Ane Margrethe Spangsberg. Thomas Hansen og Hustru fra Varde Nørremark. Hans Dejgaard i Ølgod.

86

Eva Spangsberg.

Født i Ølgod $^{14}/_{10}$ 1929.

Døbt $^{14}/_{11}$. Fadderne vare: Moderen, Ane Margrethe Spangsberg og Faderen, Aksel Hansen Spangsberg. Johannes Smith. Frk. Johanne Marie Spangsberg. Alle af Ølgod.

Børn af Laust Spangsberg.
(f. $^{31}/_{8}$ 1880)

87

Morten Spangsberg.

Født i Roskilde $^{27}/_{4}$ 1922.

Døbt $^{23}/_{7}$. Fadderne vare: Enkefru Cecilie Spangsberg af Esbjerg. Fru Jacobine Wulff af Vejle. Propr. Christian Mygind, Lundsgaard. Ingeniør Hans D. Spangsberg, Skarrehage, Mors.

88

Ole Mygind Spangsberg.

Født i Roskilde $^{22}/_{5}$ 1925.

Døbt $^{21}/_{6}$. Fadderne vare: Enkefru Marie Christensen, p. t. Roskilde. Fru Martha Brinkløv, Kbhvn. Cpt., Navigationslærer Carl Mygind, Frederikshavn. Materialforvalter Morten Spangsberg, Canada. Postkontrollør Vilhelm Draskau, Kbhvn.

Børn af Hans D. Spangsberg.
(f. $^{23}/_{5}$ 1884)

89

Morten Chresten Spangsberg.

Født i Kbhvn. $^{19}/_{1}$ 1909. Død s. S. $^{10}/_{12}$ 1909.

Døbt $^{7}/_{3}$. Fadderne vare: Fru Læge Abrahamsen, Kbhvn. Fru Mathilde Lorentzen, Kbhvn. Skibsbygmester S. Abrahamsen, Esbjerg. Stud. polyt. Laust Spangsberg, Kbhvn.

90

Birte Cecilie Kirstine Spangsberg.

Adoptivdatter. Født i Kbhvn. $^{5}/_{3}$ 1931.

Adoptivbevilling $^{27}/_{7}$ 1931. Døbt $^{6}/_{9}$. Fadderne vare: Fru Jacobine Wulff, Vejle. Direktør Otto Schachner, Vejle. Grosserer Knud Elmer, København.

Børn af Hans J. Spangsberg.
(f. $^{16}/_{5}$ 1877)

91

Hans Laursen Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{9}/_{12}$ 1900.

Døbt $^{28}/_{12}$. Fadderne vare: Sofie Frederikke Laursen. Vognmand Jeppe Carolius Pedersen og Hustru, Mariane. Gdr. Hans Chr. Spangsberg. Mælkehandler Peter Bolding. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{28}/_{3}$ 1915. Kom i Slagterlære og driver nu Slagterforretning i Esbjerg. Gift $^{22}/_{11}$ 1922 med Mette Marie Skelmose, f. $^{9}/_{2}$ 1903 som Datter af Fiskeskipper Niels Chr. Skelmose og Marie Nielsine Nielsen.

92

Alma Margoret Spangsberg.

Født i Kvaglund $^{2}/_{8}$ 1902.

Døbt $^{21}/_{9}$. Fadderne vare: Lærer Holsts Hustru, Ane, Esbjerg. Gdr. Hans Spangsberg, Strandby. Ungkarl Krestian Knudsen, Strandby. Pigen Ane Nielsine Kristensen, Kvaglund. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{1}/_{10}$ 1916. Var i sin Ungdom ansat paa en Klinik og derefter i en Aarrække ansat som Kontorist paa Kommunekontoret i Esbjerg. Gift $^{10}/_{1}$ 1932 med Kommuneassistent Niels Sørensen, f. $^{13}/_{9}$ 1903 i Esbjerg som Søn af Kbmd. Niels Sørensen og Nicoline Clausen.

93

Frida Bollerup Spangsberg.

Født i Kvaglund $^{17}/_{4}$ 1904.

Døbt $^{29}/_{4}$. Fadderne vare: Gdr. Niels Christensens Hustru, Jenge-Marie, Kvaglund. Rentier Hans Christensen Spangsberg, Strandby. Bogholder Peter Bruun, Esbjerg. Ungkarl Niels Kristensen, Kvaglund. Pigen Maren Jensen, Kvaglund. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{24}/_{3}$ 1918. Efter i sin Ungdom at have haft Kontorarbejde blev hun gift $^{6}/_{2}$ 1924 med

Elektriker, Aage Christian Friis Poulsen. f. $^{20}/_{12}$ 1901 i Esbjerg som Søn af Vandbygningsarbejder Johan Poulsen og Angelika Christine Hansen.

Børn:

Lillian Spangsberg, f. $^{3}/_{3}$ 1924.
Poul Erik Spangsberg, f. $^{27}/_{1}$ 1926.

94

Marie Gurling Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{22}/_{6}$ 1906.

Døbt $^{23}/_{12}$. Fadderne vare: Moderen, Jørgine Johanne Dorthea Spangsberg. Gdr. Hans Spangsbergs Hustru, Strandby. Partikulier Søren Petersen og Hustru, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{5}/_{10}$ 1920. Kontordame.

95

Kai Lykke Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{19}/_{8}$ 1907.

Døbt $^{19}/_{1}$ 1908. Fadderne vare: Vognmand Thomsen Pedersens Hustru, Esbjerg. Vognmand Hans Thomsen Pedersen, Esbjerg. Hans Jakob Spangsberg, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{2}/_{10}$ 1921. Efter Konfirmationen havde han Ansættelse paa et Kontor, hvorefter han gik i Handelslære (Kolonial). Kommis $^{1}/_{4}$ 1927.

96

Carsten Adler Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{26}/_{7}$ 1909.

Døbt $^{14}/_{11}$. Fadderne vare: Lærer Jens Holsts Hustru, Ane, Esbjerg. Lærer Jens Holst, Esbjerg. Rentier Hans Spangsberg, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{8}/_{4}$ 1923. Manufakturkommis.

97

Harriet Karola Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{1}/_{5}$ 1912.

Døbt $^{6}/_{10}$. Faddерne vare: Lagerforvalter Niels Grams Hustru, Sine, Esbjerg. Lagerforvalter Niels Gram, Esbjerg. Mejeriejer Peter Bolding, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{18}/_{4}$ 1926. Beskæftiget ved Husvæsen.

98

Axel Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{13}/_{8}$ 1913.

Døbt $^{24}/_{12}$. Fadderne vare: Lærer Jens Holsts Hustru, Ane, Esbjerg. Lærer Jens Holst, Esbjerg. Rentier Hans Spangsberg, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Konfirmeret $^{2}/_{10}$ 1927. Kolonialkommis.

Børn af Morten H. Spangsberg.
(f. $^{27}/_{9}$ 1933)

99

Harald Haulrich Spangsberg.

Født i Tarp $^{25}/_{3}$ 1911.

Døbt $^{23}/_{4}$. Fadderne vare: Moderen b. B. Landmand Hans Haulrich og Hustru, Johanne Thim, Tjæreborg. Landmand Hans Spangsberg, Strandby. Ungkarl Viggo Haulrich, Tjæreborg. Pige Elise Spangsberg, Strandby. Pige Marie Holst, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret $^{15}/_{4}$ 1925. Kolonialkommis.

100

Marie Spangsberg.

Født i Tarp $^{30}/_{4}$ 1912.

Døbt $^{9}/_{6}$. Fadderne vare: Moderen b. B. Landmand Hans Haulrich, Tjæreborg. Landmand Hans Spangsberg, Strandby. Husmand Morten Jensen Klausen, Forum. Pige Marie Nielsen, Tarp Kro. Elise Bruhn f. Spangsberg, Strandby. Pige Marie Holst, Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret $^{11}/_{4}$ 1926. Tilbragte sin Ungdom ved Husgerning. Gift $^{4}/_{5}$ 1932 med Dyrlæge i Nordenskov, Knud Kristensen f. $^{5}/_{9}$ 1906 i Vrønding, som Søn af Førstelærer Kristian Anton Kristensen og Maren Laurentia Bech.

101

Erik Haulrich Spangsberg.

Født i Tarp $^{20}/_{4}$ 1915.

Døbt $^{13}/_{6}$. Fadderne vare: Kromand i Guldager Stationskro, Jeppe Carolius Pedersen og Hustru Mariane Spangsberg, som b. B. Husmand Morten Jensen Klausens Hustru, Eline Kristine Haulrich af Forum, Vognmand Hans Spangsberg af Esbjerg. Tilbragte sin Barndom i Hjemmet. Blev konfirmeret $^{7}/_{4}$ 1928. Slagter.

102

Johanne Haulrich Spangsberg.

Født i Varde $^{1}/_{2}$ 1925.

Døbt $^{11}/_{4}$. Fadderne vare: Slagtermester Niels Haulrich og Hustru, Marie f. Nielsen, Varde. Enkefru Johanne Haulrich f. Thim, der b. B.

Børn af Chresten Spangsberg.
(f. $^{15}/_{11}$ 1887)

103

Tage Strand Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{27}/_{12}$ 1911. Død s. Sted $^{6}/_{5}$ 1912.

Døbt ? 1912. Fadderne vare: Lærer Jens Holsts Hustru, Ane, Esbjerg. Lærer Jens Holst, Esbjerg. Søren Svarrer Strand, Esbjerg.

104

Hans Peter Spangsberg.

Født i Kbhvn. $^{15}/_{7}$ 1923.

Døbt i $^{19}/_{8}$. Som Faddere var anmeldt: Kroejer J. C. Pedersen og Hustru, Mariane, fra Guldager. Grosser C. Calberg og Hustru, Kbhvn.

105

Grethe Marie Spangsberg.

Født i Kbhvn. $^{4}/_{6}$ 1927.

Døbt $^{31}/_{7}$. Som Faddere var anmeldt: Købmand Jens Holmen og Hustru, Magdalene f. Andersen, Søborg. Gdr. P. Andersen og Hustru fra Ansager.

106

Poul Spangsberg.

Født i Gentofte $^{8}/_{1}$ 1929.

Døbt $^{21}/_{4}$. Som Faddere var anmeldt: Hotelejer Morten Spangsberg og Hustru fra Varde. Viktualiehandler L. Jensen og Hustru, Kbhvn.

Børn af Hans L. Spangsberg.
(f. $^{9}/_{12}$ 1900)

107

Tage Skelmose Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{31}/_{8}$ 1921.

Døbt $^{20}/_{11}$. Fadderne vare: Frk. Alma Margoret Spangsberg, Esbjerg. Fiskeskipper, Niels Chr. Skelmose, Esbjerg. Hans Spangsberg, Esbjerg.

108

Ruth Skelmose Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{17}/_{1}$ 1923.

Døbt $^{29}/_{7}$. Fadderne vare: Maskinmester C. Ibsen og Hustru, Kaja, Esbjerg. Fiskeskipper Niels Chr. Skelmose, Esbjerg.

109

Kurt Skelmose Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{28}/_{12}$ 1923.

Døbt $^{22}/_{2}$ 1924. Fadderne vare: Fru Kaja Ibsen, Esbjerg. Fiskeskipper Niels Chr. Skelmose, Esbjerg. Hans Spangsberg.

110

Inga Skelmose Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{30}/_{3}$ 1926.

Døbt $^{30}/_{4}$. Fadderne vare: Fru Snedkerm. C. Mathiasen, Esbjerg. Fiskeskipper Niels Chr. Skelmose, Esbjerg. Fru Kaja Ibsen, Esbjerg.

111

Marie Skelmose Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{14}/_{5}$ 1927.

Døbt $^{12}/_{6}$. Fadderne vare: Frk. Marie Skelmose, Fsbjerg. Fiskeskipper Niels Chr. Skelmose, Esbjerg. Hans Spangsberg, Esbjerg.

112

Elly Skelmose Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{12}/_{3}$ 1929.

Døbt $^{14}/_{4}$. Fadderne vare: Frk. Marie Gurling Spangsberg, Esbjerg. Fiskeskipper Niels Chr. Skelmose, Esbjerg. Hans Spangsberg, Esbjerg.

113

Bent Skelmose Spangsberg.

Født i Esbjerg $^{20}/_{3}$ 1931.

Døbt $^{5}/_{4}$. Fadderne vare: Frk. Harriet Spangsberg, Esbjerg. Fiskehandler Thorvald Jensen, Esbjerg. Fru Kaja Ibsen, Esbjerg. Frk. Marie Skelmose, Esbjerg.

Navnet Spangsbergs Oprindelse og Udbredelse.

Et meget stort Antal af de særegne danske Familienavne har deres Oprindelse eller Udspring fra Byer, Steder, Gaarde, Huse etc. Dette er ogsaa Tilfældet med Familienavnet Spangsberg; idet det har sin Oprindelse fra Gaarden Spangsbjerg, hvoraf nu Landsbyen Spangsbjerg ved Esbjerg er tilbage. Som Familienavn har Navnet Spangsberg jo været anvendt saa langt tilbage som 1602; men som Stednavn er det meget ældre; vi kan følge det tilbage til 1427.

Omkring dette Aar fandtes der i Jerne Sogn en Gaard med tilhørende Mølle, der i et gammelt Pantebrev benævnes som »Spongzbiærghgaard og Spongzbiærgh Mølle«. I 1624 var det Ejeren af Sønderris, der var Ejer af Gaarden og Møllen; men i samme Aar blev de solgt til Jørgen Krag til Endrupholm.

Den 25. Januar 1625 købte Kongen Gaarden; medens Krag selv beholdt Møllen, der derefter blev regnet til Bryndum Sogn. Den $^{6}/_{11}$ fik Sognepræsten i Ribe Gaarden tillagt og beholdt den til omkring 1790, da den solgtes ved Auktion og derefter blev udstykket i fire.

Hvad Møllen angaar, da solgtes den i 1668 til Varde Syssel (et gl. Provsti) og i 1721 købte Forvalter Anders Skierbæk Møllen; men solgte den i 1737 til Pastor Marturin Castensen i Jerne, hvis Legat den tilhørte i nogle Aar, indtil Hans Hansen købte den. Hans Hansen, der døde 1792, var gift med Ingeborg Nielsdatter, en Datter af Ejeren paa Sønderris, Niels Spangsberg.

I 1812 var Hans Nissen Ejer af Møllen; men solgte den til Ejeren af Sønderris, Thomas Ganer, for 2668 Rigsdaler. Ganer solgte den igen til Andreas Pedersen, der var gift anden Gang

og med Ane Medine Spangsberg fra Strandby Kro. Møllen brændte i 1834 og var da forsikret for 2740 Rdl.

I 1852 solgte Andreas Pedersen den til Niels Hansen fra Krogsgaard, der erstattede den gamle Vandmølle med en ny og i 1859 opførte en ny Vindmølle. I 1865 blev Møllen solgt til Niels Hansens Søn, Hans Chr. Hansen, for 7500 Rdl.

I mine Drengeaar, da det var smaat med Beplantningen omkring Esbjerg, var Spangsbjerg Mølle et kært Udflugtssted for Esbjergs Beboere. Nu er der ikke meget tilbage af Møllen.

I Krigsaarene blev den af Ejeren, Terman Hansen (Hans Chr. Hansens Søn), solgt til Kartoffelmelsfabrik, og det hyggelige klaprende Vandhjul blev erstattet af en hylende Turbine, ligesom der blev indlagt Dampkedel. Det gik Spangsbjerg Mølles Kartoffelmelsfabrik som saa mange andre Kartoffelmelsfabrikker her i Landet, den gik fallit.

Ja langt derovre bag Strandby laa
den gamle Mølle, rundt den kørte.
Hvor Dammens Vande til Hjulet gaar,
dets muntre Klapren tidt vi hørte.
Nu uden Vinger vi Møllen ser,
og Hjulets Klapren høres aldrig mer
Den fik sin Dom, da Krigen kom,
med Guldet i Kartoffelmelet.

I førnævnte Pantebrev var Stavemaaden Spongzbiærgh, der senere glider over til Spangsberig, Spongsbjerg og Spangsbierg for at ende i Spangsberg.

Foruden at være anvendt som Familienavn, er Navnet Spangsberg nu, saavidt jeg har kunnet faa opklaret, knyttet til følgende Steder, Bygninger etc.: Byen Spangsbjerg nord for Esbjerg, Spangsbjerg Mølle, Spangsbjerg Sanatorium, Hotel Spangsberg i Esbjerg, Spangsberggade i Esbjerg og Spangsberg Alle i Jerne.

Efter Postadressebogen findes i Ørum Sogn en Gaard ved Navn Spangsberg; men denne er af nyere Dato og skal for ca. 20 Aar siden have faaet Navnet. I 1917 rettede jeg en Forespørgsel til den daværende Ejer, N. P. Petersen, der forklarede mig, at Gaarden omkring 1903 ejedes og blev beboet af en Mand hos hvem Drikkeri og Dans holdt til Huse. Gaarden fik da Øgenavne saasom Bangsberg, Spandberg (der skulde være bleven baaret Drikkevarer ind i Spandevis). Nogle mente, at den burde kaldes Spangsberg efter et Hotel, og dette Navn valgte N. P. Petersen, blandt andet fordi der var flere i Sognet, der hed Petersen, og Brevene derfor gik forkert.

Navnet Spangsberg er ogsaa i de senere Aar bleven anvendt paa en Gaard, som Esbjerg Kommune har indrettet til Forsøgsgaard, og som er beliggende nord for Esbjerg. Endvidere er Navnet knyttet til et Legat, der blev oprettet i 1800 af Søren Chr. Spangsbergs Enke i Uglvig, Mette Sørensdatter, og var paa 20 Rdl. For Renterne skulde der hver Mortensdag indkøbes nyttige Lærebøger til Skolerne i Jerne-Skads Sogne.

Navnet Spangsberg eller Spangsbjerg betyder jo Bjerget eller Højen ved Vandløbet med den smalle Gangbro, og Gaarden Spangsbjerg laa jo ogsaa paa et Højdedrag syd for Mølleaaen ved Spangsbjerg Mølle. Over Mølleaaen har der da været en Gangbro.

Da Lov af $^{22}/_{4}$ 1904 — Loven om Navneforandring — blev vedtaget, tog min Broder Chr. M. Spangsberg det i Loven hjemlede Forbehold m. H. t. Navnets Erhvervelse ved Øvrighedsbevis, og i den af Justitsministeriet den $^{28}/_{7}$ 1906 trykte Navnefortegnelse findes da ogsaa Navnet Spangsberg optørt.

Saafremt Efterkommere efter Hans og Peder Christensen Spangsberg havde holdt fast ved Navnet, vilde det, som tidligere nævnt, have myldret med Spangsbergere. Dette ses paa Tavle III, og der lever da ogsaa Slægter, som med Rette kunde føre Navnet, f. Eks. Slægten Lambertsen, der er bosiddende i Jerne, Boldesager og Kjersing og som i lige Linie nedstammer fra Hans Chrestensen Spangsbergs Søn, Niels Hansen Spangsberg.

I Blaavand lever en Cpt. Søren Spangsberg Christensen, der har faaet Navnet Spangsberg fra Spangsbjerg Mølle; idet hans Oldefader, Bonde Sørensen, lærte Mølleriet paa Møllen og een af hans Sønner blev døbt Søren Spangsberg Bondesen til Minde om Møllen.

Cpt. Christensen er Sønnesøn af denne S. Sp. Bondesen, der 29 Aar gl. druknede under den store Søulykke paa Jyllands Vestkyst $^{24}/_{11}$ 1843.

Da jeg mener, det maa have Interesse for Familien at vide Besked med de Familier, der endnu bærer Navnet, skal jeg til Slut angive Efterkommerne efter afd. Skibsfører Niels Chr. Spangsberg og Hustru, Mette Clausen, paa Fanø. Disse Efterkommere er jo de eneste, der i lige Linie nedstammer fra Hans Chr. Spangsberg og har ført Navnet op til Nutiden. I den af fhv. Sognefoged Hans Nielsen, Nourup, i 1932 udgivne Bog »Slægten Spangsberg af 1667« er kun nævnt Børnene efter ovennævnte Ægtepar. (Se Tavle III.)

A

Søren Clausen Spangsberg.

Født $^{8}/_{2}$ 1877. Død $^{25}/_{2}$ 1886.

B

Cathrine Kirstine Spangsberg.

Født $^{29}/_{3}$ 1879.

Gift $^{7}/_{10}$ 1912 med Jens Petersen Jessen, f. $^{25}/_{2}$ 1880. Lodsformand i Esbjerg.

Børn:

Elna Spangsberg Jessen, f. $^{29}/_{7}$ 1913.
Jens Spangsberg Jessen, f. $^{22}/_{12}$ 1916.

C

Dorthea Spangsberg.

Født $^{22}/_{3}$ 1882. Død $^{13}/_{4}$ 1915.

Gift $^{19}/_{5}$ 1914 med Styrmand Hans A. Kierkegaard.

Børn:

Hans Jendorf Spangsberg, f. $^{13}/_{3}$ 1915.

D

Christian Spangsberg.

Født $^{28}/_{6}$ 1884.

Gift $^{9}/_{1}$ 1915 med Andrea Hansen, f. $^{6}/_{12}$ 1888. Chr. Sp. er Skibsfører i Nyborg.

Børn:

Senjadore Carola Spangsberg, f. $^{21}/_{6}$ 1916.
Niels Christian Spangsberg, f. $^{3}/_{8}$ 1918.
Helmer Vestor Spangsberg, f. $^{26}/_{1}$ 1920.
Frede Erling Spangsberg, f. $^{17}/_{2}$ 1922.
Edel Margrethe Spangsberg, f. $^{10}/_{4}$ 1923.
Irene Spangsberg, f. $^{2}/_{8}$ 1926.

E

Søren Clausen Spangsberg.

Født $^{1}/_{9}$ 1886.

Gift $^{13}/_{3}$ 1913 med Anne Marie Danielsen, f. $^{11}/_{11}$ 1884. S. C. Sp. er Sejlmagermester i Esbjerg.

Børn:

Jenny Danielsen Spangsberg, f. $^{26}/_{5}$ 1914.
Magna Danielsen Spangsberg, f. $^{19}/_{10}$ 1916.
Søren Danielsen Spangsberg, f. $^{19}/_{5}$ 1929.

F

Claus Clausen Spangsberg.

Født $^{19}/_{9}$ 1888.

Gift $^{1}/_{11}$ 1913 med Anna Mellsen, f. $^{13}/_{3}$ 1888. C. C. Sp. er Sejlmagermester i Esbjerg.

Børn:

Selma Spangsberg, f. $^{26}/_{9}$ 1914.
Erik Spangsberg, f. $^{21}/_{8}$ 1918.

G

Jensine Cathrine Spangsberg.

Født $^{17}/_{1}$ 1891. Død $^{2}/_{8}$ 1914.

Lidt om Strandby
og Strandbys Beboelse i gamle Dage.

Da jeg ikke har kunnet faa opklaret, hvorfra de to Brødre Hans og Peder Christensen er kommen og ej heller, hvornaar de har begyndt at lade sig kalde Spangsberg; men da formentlig alle deres Børn er født i Strandby, og da Hans Madsens Søn, Morten Spangsberg, ogsaa er født der, har jeg ment at burde betragte Strandby som Stedet for Familierne Spangsbergs Udspring og vil derfor meddele lidt om Strandby og Strandbys Beboelse i gamle Dage.

Indtil 1894 hørte Strandby, sammen med Rørkær og Esbjerg, til Jerne Sogn; men i dette Aar kommer den sammen med Rørkær ind under den nyoprettede Esbjerg-Kommune.

Jerne Sogn nævnes første Gang 18. Novbr. 1306; men der skal have boet Folk i Jerne fra den ældste Tid i vort Lands Bebyggelseshistorie, herom vidner bl. a. de mange Gravhøje, der har ligget i Sognet.

I den ældste Tid var særlig den østligste Del af Sognet dækket af Skove. Det menes, at de store Krige i Tiden 1627—1660 samt Rovhugst har bragt dem til at forsvinde. Heden, der indtil det 19. Aarhundrede udgjorde ca. 1000 Td. Land af Sognets 5200, er jo nu ogsaa forsvunden. For den, der kan huske ca. 40 Aar tilbage, er det et storslaaet Syn at se, hvorledes Jorden nu er bragt i Kultur; men det dejlige Syn fra mine Drengeaar, naar Markerne i Foraarstiden laa dækkede af et herligt blaat Tæppe af Stedmoderblomster, gaar mig aldrig af Minde, og min Faders Svar paa mit Glædesudbrud »Hvor er det dog kønt med alle de dejlige blaa Blomster!« — »Ja, min Dreng; men det er skidt alligevel«, forstod jeg ikke rigtig.

Da den første Matrikul blev udarbejdet i 1662—64 bestod

Strandby af 2 Gaarde, 2 Bol og 3 Gadehuse. De 2 Gaarde beboedes af Fæsterne Jens Hansen og Chresten Chrestensen. Gaardene var nøjagtig lige store og har vist en Gang været een Gaard.

Paa hver af Gaardene avledes der: $7^1/_2$ Td. Rug, $3^1/_2$ Td Byg, 8 Td. Havre og 16 Læs Hø. Afgiften var for hver Gaard: $1^1/_2$ Ørte Rug, $1^1/_2$ Ørte Byg, 1 Svin og 1 Rigsdaler Gæsteri. Gaardene var i Hartkorn sat til $4^1/_2$ Td. 1 Skp. hver, og Værdien sattes til 50 Rdl. pr. Td. Land, hvorefter Værdien blev 231 Rdl. og 1 Ort.

Jens Hansens Gaard hørte under Ribe Capitel og Chresten Chrestensens under Sorø Kloster.

Paa de 2 Bol boede Gertrud Jens Kone og Adser Pedersen. I de 3 Gadehuse boede Chresten Sørensen, Anders Nielsen og Hans Jensen.

Under Oprettelsen af den nationale Rytterhær i 1670 blev det først bestemt at lade Bønderne selv være Ryttere eller stille en Rytter for hver 8 Td. Hartkorn, som tilhørte Kronen, og efter Bøndernes Opstand havde Kronen inddraget det meste af Bøndernes Gods i Jerne Sogn. Denne Ordning blev imidlertid ændret i 1680 saaledes, at Sognene blev inddelt i Ryttergaarde; i Jerne Sogn kom der til at bo 9 Ryttere, 1 Korporal og 1 Løjtnant. Bønderne skulde underholde dette Militær (Foder til Hestene og Husly til Rytterne). Hvor Kongen ikke ejede Gods nok, fik Sognene Ordre til at slaa sig sammen to og to og underholde 1 Rytter.

I Strandby ejede Kongen paa den Tid Hans Ollufsens Gaard, og denne blev da udlagt til Ryttergods (Ryttergaard).

Den anden Gaard — Niels Hansens — hørte stadig under Sorø Kloster (Kannikegaarden).

I Ryttergods Jordbogen staar for 1686 for Hans Ollufsens Gaard følgende:

> »Stuehus 15 fag, laden 15 fag, nok lade og fehus 10 fag, et fehus 11 fag, deraf en Del omblæst; mangler 10 Stolper, 4 bjelker, 6 sparrer, Husene som er omblæst har ihjelslagen 2 bester, derforre igen til Hielp bevilges en Plovhest, Bruget temmelig. Mens Manden formedelst foranførte samt Misvekstsaaringer ikun af ringe Tilstand, dog flittig og formodentlig han igen kan opkomme.«

Om Avlingen oplyses, at der kan saaes aarlig 5 Td. Rug,

2½ Td. Buig, 7 Td. Havre. Besætningen bestaar af 4 Bester, 4 Kiør, 2 Stude, 2 Quier, 2 Kalf, 6 Faar, 1 Svin og 1 Bistade.

Der er meget, der taler for, at den anden Gaard, Kannikegaarden, der blev til Strandby Kro, har haft samme Størrelse.

Ved den næste Matrikuls Udarbejdelse i 1688, blev indført ny Vurdering, og de to Gaarde bebœdes endnu af Fæsterne, Hans Ollufsen med Hartkorn 5 Td., 7 Skp., 1 Fdk. og 2 Alb., og Niels Hansen med 5 Td., 5 Skp. og 2 Fdk. De øvrige Beboere var Jens Jakobsens Enke med 1 Td., 3 Skp. og 2 Fdk. Hans Christensen med 4 Skp. og 2 Alb. Anders Nielsen med 6 Skp. og 1 Fdk. og Hans Gregersen med 1 Gadehus og Peder Knutzen ligeledes med 1 Gadehus. Disse to Huse hørte ind under de to Gaarde, der i Markbogen benævnes Halvgaarde.

Da der i 1700 skulde svares Kopskat, var der i Ansættelse angivet følgende i Strandby, der skulde svare denne Skat:

Hans Spangsberg og Hustru.
Hans Andersen, Enkemand.
Hans Christensen og Hustru.
Anders Nielsen.

Desuden forarmede, fattige, tillige vanføre Betlere paa Proprietærgods: Karen Rytters.

Peder Chr. Spangsberg var vist den Gang Fæster paa Ryttergaarden og derfor ikke nævnt, da Ryttergods var undtaget.

Paa Kronens Auktion i 1703 blev Kannikegaarden solgt til Pastor Marturin Castensen, der straks overdrog den til Hans Chrestensen Spangsberg for 66 Rdl. og 4 Mk. pr. Td. Hartkorn, hvilket blev 379 Rdl. og 1 Mk.

Hans Chrestensen Spangsberg har vel først været Fæster paa Gaarden.

Paa den næste Auktion i 1719 blev Ryttergaarden, der som Bruger (Fæster) havde Peder Chrestensen Spangsberg, en Broder til Hans Chrestensen Spangsberg, solgt til Stephan Nielsen fra Endrupholm. Prisen var da 70 Rdl. pr. Td. Hartkorn, hvilket blev 414 Rdl., 5 Mk. og 6 Sk. Gaarden bliver senere købt af Peder Chr. Spangsberg.

De opnaaede Priser var meget høje. Esbjerggaarden blev saaledes solgt for 45 Rdl. og Lykkegaarden for 35 Rdl. pr. Td. H.

Ved Plakat af 4. Sept. 1680 blev Hjerting Toldsted for Studeudførslen, Landets eneste og meget vigtige Export, skriver A. Sundbo i »Fra Ribe Amt 1917«, og Varde Toldsted flyttedes 1692 til Hjerting. Studeopdrætningen greb om sig, ja, om det

saa var de velærværdige Præster, saa slog de sig paa Studehandelen. Hans Chr. Spangsberg, der i 1718 ejede 23 Td. Hartkorn har sikkert tjent til Køb af de mange Tdr. Hartkorn ved Studehandlen, og saavel Sønner som Sønnesønner fulgte i hans Fodspor. Han har sikkert siddet som en lille Konge i Strandby, og hans Proces med Sognets Præst — Marturin Castensen — der jo begyndte ved Præstens Sygebesøg i Strandby den 14. Oktober 1714, netop i samme Aar, da han lod udhugge sin Gravsten, har sikkert sat Sindene i Bevægelse. Og at han, da Processen efter 7 Aars Forløb endelig blev afsluttet, og han maatte punge ud med de 1000 Rdl., har følt sig fattig og derfor er ude efter Krobevillingen, er vel forstaaeligt; men uagtet han ikke faar Bevillingen, saa lykkedes det ham dog at tjene Penge igen; thi ved hans Død i 1737 efterlod han sig dog foruden Gaarden, der blev vurderet til 379 Rdl., en Formue paa 3075 Rdl. og 1 Mk. Naa, Studeudførslen var jo ogsaa ved hans Død i stadig Tiltagende — i 1746 blev der jo over Hjerting udskibet ikke mindre end 10,178 Stude.

I 1726—29 havde Strandby sin første Prokurator, Jon Serup.

I 1737 skete der ikke mindre end tre Dødsfald i de to gamle Gaarde i Strandby. Først døde d. $^{24}/_{7}$ Hans Chr. Spangsberg, og den 20. Aug. begyndte Skiftet efter ham. Mellem Enken og Børnene blev oprettet en Kontrakt, der giver et godt Billede af Tiderne den Gang. I 1743, da Enken var ca. 70 Aar og da skrev ualmindelig smukt, indsendte hun en Ansøgning om Skattelettelse.

Den 21. August 1737 begyndte Skiftet efter Peder Chrestensen Spangsbergs Hustru, Ane Jensdatter. Her var ingen Formue, og m. H. t. Gaarden hedder det i Skifteforretningen, at Enkemanden erklærede at ville overlade alle Stervboets Midler til Deling mellem Børnene, af hvilke de 4, nemlig Sønnerne Jens og Niels samt Døtrene Johanne og Else boede henholdsvis i Uglvig, Gammelby, Rørkær og Velbæk, medens Sønnen Chresten og Datteren Appelone endnu opholdt sig i Hjemmet, saaledes, at den af Børnene, hvad enten det efter Guds Forsyn blev Sønnen Chresten eller Datteren Appelone, der faar Gaarden, skal svare de andre Søskende 50 Sletdaler, og at den af de to, der ikke faar Gaarden skal have 250 Sletdaler samt frit Ophold paa Gaarden. Enkemanden betinger sig frit Ophold paa Gaarden for Resten af sit Liv, baade m. H. t. til Klæder og Føde som til sømmelig Tilsyn og Opvartning, hvad enten

han er ved Helbred eller maatte blive syg og sengeliggende, samt at han efter sin Død skal have en hæderlig Begravelse. Mon ikke han allerede paa dette Tidspunkt har følt sig svagelig — han døde jo i samme Aar. Det blev Appelone, der fik Gaarden, og hun blev jo gift med Chresten Jørgensen fra Novrup.

I 1787 fandt den første Folketælling Sted, og paa Ejendommene i Strandby boede der følgende:

Gdr. og Værtshusholder, Sg. Hans Madsen Spangsberg. Gdr. Niels Christensen. Gdr. Christen Jørgensen. Gdr. Niels Nielsen. Hmd. Svend Olsen. Skrædder Gregers Lauridsen.

I 1801: Gdr. Hans Madsen Spangsberg. Gdr. Niels Christensen. Gdr. Christen Christensen. Gdr. Niels Nielsen. Hmd. og Matros Bastian Pedersen. Skrædder Gregers Lauridsen.

Paa Matrikulskort fra 1820 findes angivet følgende Ejere af Strandby Jorder og Ejendomme: Morten Hansen Spangsberg, Christen Christensen, Morten Nielsen, Jens Nielsen, Gregers Nielsen, Bastian Pedersen.

I 1834: Gdr. og Kromand Christen Mortensen Spangsberg. Gdr. Jens Nielsen. Enke Mette Sørensdatter. Gdr. Morten Nielsen. Hmd. Bastian Pedersen. Hmd. Morten Hansen.

I 1840: Gdr. og Kroholder Christen Mortensen Spangsberg. Hmd. Morten Hansen. Gdr. Jens Nielsen. Hmd. og Snedker Tjelle Nielsen Christensen. Grd. Christen Christensen. Gdr. Gdr. Peder Christian Christensen.

I 1845: Gdr. og Gæstgiver Christen Mortensen Spangsberg. Gdr. Christen Christensen. Gdr. Peder Christian Christensen. Gdr. Morten Nielsen. Gdr. Jens Nielsen. Enke Birte Marie Nielsen.

I 1850: Gdr. og Gæstgiver Christen Mortensen Spangsberg. Gdr. Peder Chr. Christensen. Gdr. Christen Christensen. Gdr. Morten Nielsen. Gdr. Jørgen Petersen. Enke Birthe Nielsdatter.

De gamle Gravsten paa Jerne Kirkegaard m. fl.

og lidt om Vitus Berings Ledsager »Morten Spangsberg«.

Da en Del af Slægtens Medlemmer sikkert ikke har haft Lejlighed til at stifte Bekendtskab med, hvad disse gamle Gravsten fortæller, har jeg ladet det meste af min lille Pjece i „Fra Ribe Amt 1922" optrykke og tilføjet lidt om senere gjorte Undersøgelser for at faa „Morten Spangsberg" identificeret.

I min afdøde Fader, Hotelejer Morten Spangsberg's, sidste Leveaar blev Jerne Kirke restaureret, og Fader, der var blandt Kirkeejerne og meget interesseret i Restaureringen, tog ofte en Tur derud. Paa en af disse Ture ledsagede jeg ham, og paa Kirkegaarden, ca. 5 Meter nordvest for Kirketaarnet, viste han mig to gamle Gravsten, om hvilke han udtalte, at de sikkert var over et Par af vor Families Medlemmer.

I mit Barndomshjem, Hotel Spangsberg, Esbjerg, fandtes et Exemplar af det i 1885 af Skoleinspektør P. Lauridsens udgivne Værk: **»Vitus Bering og de russiske Opdagelsesrejser fra 1725—43«.**

Heri omtales Berings Ledsager, Løjtnant Morten Spangsberg, der, foruden at have fulgt Bering, skal have gjort sig fortjent ved at have opdaget de kurilske Øer og Japan nord fra.

For at identificere Morten Spangsberg tager Forfatteren, da Bladene i Kirkebogen manglede for det Aar, Morten Spangsberg formenes at være født, sin Tilflugt til ovennævnte to Gravsten. Pag. 77 i ovenanførte Værk skriver Forfatteren saaledes:

> »»Spangberg« var født i Jerne ved Esbjerg i Jylland, formodentlig 1698. Han var fremgaaaet af en velhavende Familie udenfor Bondestanden, og paa Jerne Kirkegaard findes endnu en smuk gammel Ligsten over hans Broder, den

agtbare og vel fornemme Mand Chr. Spangsberg; men forøvrigt vides intet om hans Ungdom.«

Paa Pag. 193 skriver Forfatteren videre:

»Mine Efterretninger om **Spangberg** er ikke ganske udtømmede. Da han blev ansat som Leutnant af 4de Rang 1720, maa han være født senest i Slutningen af det 17. Aarhundrede. Paa denne Tid levede i Strandby i Jerne Sogn, lige nord for det nuværende Esbjerg, en velhavende Mand ved Navn Hans Spangsberg, der nedstammede fra en nærliggende Bondeby af samme Navn. Jeg har gennemgaaet Sognets Kirkebog fra 1660 til 1710 og ikke fundet et eneste andet Navn, som passer. Jeg formoder derfor, at denne Hans Spangsberg er Martin eller Morten Spangsbergs Fader. En Søn af Hans Spangsberg ved Navn Christen døbtes $^{10}/_{1}$ 1697, og en anden er bleven døbt i Slutningen af Aaret 1698, men desværre mangler Bladene i Kirkebogen for dette Aar. Sandsynligheden taler for, at dette Barn har været Martin Sp., der altsaa har været 22 Aar gl., da han traadte ind i den russiske Flaade. Hans Navn har været Genstand for en Række Forandringer: Span — Spang — Spangenberg, jeg har fastholdt det midterste for ikke at forøge Vilkaarlighederne.«

Da jeg for nu snart 20 Aar Siden paabegyndte Udarbejdelsen af en Stamtavle over Familien Spangsberg, søgte jeg efter de to gamle Gravsten, min Fader havde vist mig. Den ene, den af Skoleinspektør Lauridsen omtalte og over Christen Spangsberg, fandt jeg lagt op ved Kirkens nordre Mur sammen med en Del andre, og den anden, der viste sig at være over Hans Christensen Spangsberg, Fader til ovennævnte Christen Spangsberg, fandt jeg liggende i fire Stykker uden for det nordre Kirkegaardsdige. Ved Henvendelse til Kirkeværge Hr. Gaardejer P. Gyde Petersen fik jeg Tilladelse til at lægge Stenen ind til de øvrige ved Kirkens nordre Mur, hvor der nu findes 5 Gravstene, der lyder paa Navnet Spangsberg. Ved Udarbejdelsen af Familiens Stamtavle har disse gamle Sten ydet mig fortræffelig Hjælp; thi bortset fra at de kunne fortælle langt mere end Kirkebøgerne, kunde de i Tilfælde, hvor disse var defekte (og dette er i høj Grad Tilfælde med Jerne Sogns), eller hvor Præsten (Maturin Castesen) havde glemt at indføre Fødsler, jo erstatte dem.

Havde Hr. Skoleinspektør Lauridsen i sin Tid underkastet omtalte to Gravsten en grundigere Undersøgelse, vilde de have fortalt ham, at Vitus Berings Ledsager ikke var en Søn af Hans Spangsberg eller en Broder til Christen Spangsberg.

Endskønt Stenene, og da især Hans Spangsbergs, var meget slidt og medtaget, lykkedes det mig dog at faa saa meget frem, at nærværende Bidrag til Identificeringen at Vitus Berings Ledsager kunde gives, og dette i Forbindelse med at meddele, hvad disse gamle Gravsten fortæller, har jeg ment kunde interessere »Fra Ribe Amt«s Læsere.

Gravstenen over Hans Spangsberg er den ældste af Stenene, jeg har fundet paa Jerne Kirkegaard. Den er udhugget i 1714.

Paa Stenen er Hans Spangsberg med Hustru Eddel Christensdatter samt de 11 Børn afbildet. Aaret efter at Stenen er udhugget vil Skæbnen, at Eddel Christensdatter bliver Moder til en Søn Morten Hansen Spangsberg, hvis Fødsel man af Pladshensyn da maa nøjes med at angive ved Text alene.

Indskriften lyder saaledes:

<table>
<tr><td colspan="6">Ao 1714 er denne Sten udhugen
Gud allene til Lov og Ære</td></tr>
<tr><td colspan="3">Alt mit Haab til Gud allene.
Døde Ao. 1737 24. Juli.
H C S fød Ao. 1667.</td><td colspan="3">Gud være lovet for al sin Godhed.
E C D fød 1674 28. Novb.</td></tr>
<tr><td colspan="6">Herpaa er udhugen og derunder agter at hvile
Hans Christensen Spongsberg i Strandby med sin kære Hustru
Eddel Christensdatter
som kom tilsammen udi Ægteskab...Oktb. 1689 og hafer avlet 11 Børn, 3 Sønner og 8 Døtre som herpaa findes udhugen.
Gid Gud give dem allesammen.....her i Verden
.....timelige.....og Døden.....Himmerige. Amen.</td></tr>
<tr><td colspan="6">Siden af Gud velsignet med den sidste Søn . Morten Hansen.
født 1715, 27. Oktb.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Metle Hansen
f. 1691.</td><td colspan="2">Else Hansen
f. 1694.</td><td>Chresten Hansen
f. $^{5}/_{1}$ 1697.</td><td>Søren Hansen
f. $^{17}/_{5}$ 1703.</td><td>Nils Hansen
f.....</td></tr>
<tr><td>Maren Hansen
f. 1699
d. 1700</td><td>Maren Hansen
f. 1701</td><td>Kirsten Hansen
f. 1708
d. 1710</td><td>Dorotea Hansen
f. 1710
d. 1712</td><td>Kirsten Hansen
f. 1713</td><td>Barn i Svøb
d. 169?</td></tr>
</table>

Hans Christensen Spangsberg har altsaa efter Gravstenen haft 12 Børn, 4 Sønner og 8 Døtre; ingen af disse Sønner kan have været Vitus Berings Ledsager, og det Barn, som efter Hr. Skoleinspektør Lauridsens Gennemgang af Kirkebogen skal være døbt i Slutningen af 1698, kan altsaa ikke have været en Søn, men en Datter (antagelig det sidste paa Stenen, der er afbillet i Svøb). Da Hans Christensen Spangsberg døde, blev hans Dødsdato, 24. Juli 1737. angivet paa Stenen, og denne har da faaet Lov til at ligge hen uden at faa paaført andre Dødsdata, end ikke Eddel Christensdatters er bleven angivet. Efter Ribehusamts Skifteprotokoller efterlod Hans Christensen Spangsberg sig ved Skrftet den 20. August 1737 følgende Børn i Live: Mette, Else, Christen, Maren, Søren, Niels, Kirsten, og Morten, hvilket ogsaa er i Overensstemmelse med Grevstenen, hvor Børnene dog ikke er angivne efter Alder. Da Hans Christensen Spangsberg havde 3 Brødre: Peder, Jens og Thomas, kunde det jo tænkes, at Vitus Berings Ledsager var Søn af en af disse, og da han i Rusland blev kaldet Martin Petrovitsch, ansaa jeg det for mest sandsynligt, at han var Søn af Peder Christensen Spangsberg. Nu oplyser Skifteprotokollen imidlertid, at ved Skiftet den 21. August 1737 efter Peder Christensen Spangsbergs Hustru Ane Jensdatter efterlod denne sig følgende Børn: Christen, Appelone, Johanne, Jens, Niels og Else; men ingen Morten, og for Jens og Thomas Christensen Spangsberg kan Skifte ej findes. Kan det da tænkes, at Vitus Berings Ledsager af en eller anden Grund har maattet forlade sin Fødeegn, og at Familien saa fuldstændig har slaaet Haanden af ham og betragtet ham som død og ikke værdig at tages med paa Familiens Gravsten?

Lauridsen giver ham følgende Skudsmaal:

> »Han var en dygtig, snarraad og energisk Karakter, en praktisk Sømand, hidsig og virksom, tyrannisk, begjærlig efter Gods og hensynsløs. Russisk talte han kun daarligt, hans Rygte fløj forud for ham gennem hele Sibirien, og Sokolof (en russisk Officer) siger, at nogle ansaa ham for en eller anden General, andre for en udbrudt Straffefange.«

Eller maaske er han slet ikke døbt Spangsberg, men har antaget dette Navn i Udlandet; mulig har hans Moder været født Spangsberg. At han er født i Jerne er sikkert givet.

Han Christensen Spangsberg, der vist var den første Selvejerbonde i Sognet, har sikkert været en velstillet Mand, saavel

hans Gravsten som hans Proces med Maturin Castesen vidner herom, (Se Fra Ribe Amt 1906) men kan en Gravstens Størrelse og Udstyrelse bruges som Maalestok for et Menneskes Velstand, maa Sønnen Chresten Hansen Spangsberg være endnu mere velstillet, thi hans Gravsten er betydelig større. Stenen bærer foruden Billeder følgende Indskrift:

„Paa denne Sten findes udhugen og derunder er nedsat til Hvile

„Den salige Mand	Den salige Kone
„ døde Ao. 1747	døde Ao. 1766
„ 3. Aug.	19. Juli

„Det som var dødelig af den i Livet ærbare og nu ved Døden salige „meget agtbare og velfornemme Mand Chresten Hansen Spangsberg af „Uglvig; Ejer og Patron til Bryndum Kirke og en Del Jorder, født „udi Strandby Ao. 1697, 5. Januar. Kom udi Ægteskab Ao. 1717 den „15. December med den dydige og gudsfrygtige Kone og nu efterladte „Enke Ingeborg Christensdatter, født udi Velbæk 1685 den 16. Decbi. „levede tilsammen udi Ægteskab i 30 Aar og imidlertid af Gud vel-„signet med 4 Børn, nemlig 2 Døtre og 2 Sønner, som og paa denne „Sten tillige med deres kære Forældre findes udhugen. Den salige „Mand med sin kære Hustru paakaldte altid Gud med Bøn og Sang „og ellers brugte de ideligen efterfølgende Vers, som rettelig kan .... „deres Symbolium.

„O søde Gud, o gid jeg maa mit Hjerte ved dig dannet faa, at du „kan helliges i mig, til jeg dig ser i Himmerig. Hvor hellig, hellig, da „jeg synger med Halleluja.

„Gud give ham med sin kære Hustru og Børn og alle Guds Udvalgte „en glædelig og ærefuld Opstandelse paa den yderste Dag.

„Lig her de hugen Sten og vis, hvo de bedækker,
„til Dommens store Dag de døde Gud opvækker.
„Da skal du lade ude de Ben her hvile sig
„til Livet de udgaar, naar Ild fortærer dig.

„ Niels Christensen	Søren Christensen
„født 24. Novbr. 1722.	født 13. Marts 1727.
„Mette Christensdatter,	Edel Christensdatter,
„ født 29. Marts 1719.	født 23. Februar 1726,
	død 2. Februar 1732.

„ Anno 1751 er denne Sten udhugen Gud alene til Lov, Pris og Ære."

Stenen angiver jo, at der har været 4 Børn; men efter Kirkebogen i Viborg Landarkiv har der været en Søn Hans Christensen Spangsberg, der er født $^{6}/_{1}$ 1716 og død $^{29}/_{1}$ s. Aar. Da Stenen jo først er hugget i 1751, har man vel glemt denne lille Begivenhed.

Uagtet Chr. H. Spangsberg var velhavende, skal han have gaaet

meget tarvelig klædt. Da han mødte ved Auktionen over Bryndum Kirke, skal han saaledes have været iført Kofte med Halmbaand om Livet, og da han begyndte at byde paa Kirken, skal Auktionsholderen have spurgt ham, om han kunde stille Kaution.

Chr. H. Sp. skal da have bedt Auktionsholderen om at vente lidt, han skulde da stille »Christian« og »Frederik«. Han drog da hjem og kom tilbage ridende og med den kontante Købesum i en Tværsæk paa Hestens Ryg.

Paa Vejen til Auktionen skal han havde været inde et Sted for at bede om noget at drikke. Han drak det halve af Kruset og bad om, at den anden Halvdel maatte blive staaende til han kom tilbage. Da han kom tilbage og Pigen i Huset til Husmoderen udtalte, »at det var en sær Fyr« fik hun det Svar, »Ham skal du ellers ikke kimse af; thi han har lige været her og købt vor Kirke«.

Sønnerne Niels og Søren arvede Brøndum Kirke efter Faderen og gjorde sig bekendt ved at lade Kirkens Kalkmalerier overkalke. Brødrene har maaske villet gøre Bod for dette, siden de i 1752 forbedrede Sølvindholdet i Kirkens Alterkalk. Medens Søren fik Gaarden i Uglvig, blev Niels ejer af »Sønderris«. Over Hans Christensen Spangsbergs to andre Sønner Niels og Søren har jeg ikke kunnet finde nogen Gravsten. Maaske har de været mellem de 3, der sammen med Hans Christensen Spangsbergs laa uden for det nordre Kirkegaardsdige. Aaret efter at jeg havde faaet lagt Hans Christensen Spangsbergs ind paa den nuværende Plads, søgte jeg efter dem, men de var borte.

Derimod findes Gravstenen over den yngste Søn Morten Hansen Spangsberg. Paa Stenen findes kun Indskrift, der lyder saaledes:

„ Denne Sten gemmer til en ærefuld Opstandelse det dødelige af „den i Livet velædle, fornemme og forstandige, nu sal Morten Hansen „Spangsberg, som er født i Strandby Ao. 1715, hvor han boede, kom „i Ægteskab. først Ao. 1748 med sal Kierstine Povlsdatter, avlede med „hende en Søn og to Døtre, blev Enkemand Ao. 1754, kom atter i „Ægteskab Ao. 1760 med Ide Sophie Rodriguez, nu efterlevende Enke, „med hende avlede 5 Sønner og 1 Datter. Medens han levede, var han „for sin Hustru og Børn en from Mand og Fader. For sin Slægt og „Venner en trofast Ven og Hjælper, for samtlige..... , sikker „Tilflugt og Beskærmer.

„Gud velsigne derfor hans Hus, og han var en æret Mand i Landet „og elsket blandt sit Folk. Men ak, hans Endeligt var saa sørgeligt, „som hans Levned var berømmeligt. Paa hans Rejse mellem Hjerting

„og Strandby Natten mellem den 3. og 4. Februar 1722 blev han i Is
„og Vand henreven fra det ganske Land, og da havde han levet 3
„Maaneder over 56 Aar. Saa skal da denne Sten for Efterkommere
„være et Minde af en Mand, som levede med Ære. Naar Sten og Kalk
„af Slid og Ælde tæres skal, hans Navn ej raadne, men staa blandt de
„frommes Tal.

Som angivet i »Fra Ribe Amt« 1906 var Morten Spangsberg sammen med sin Hustru, daværende Husholderske hos Maturin Castesen, Kierstine Povlsdatter, tilstede ved Mester Maturins Dødsleje for at modtage hans sidste Villie. Maturin Castesens Bestemmelse om, at Husholdersken skulde have Spangsbjerg Mølles aarlige Indkomster og at ifald hun sig udi Ægteskab indlod, skulde den hun fik til Ægte, ligeledes bemeldte Mølles Indtægter nyde, har vel været for stor en Fristelse for Morten Spangsberg, siden han giftede sig med Husholdersken. Efter 6 Aar og 4 Ugers Ægteskab døde Kirstine Povlsdatter efter et 19 Uger langt Sygeleje.

Herom fortæller Stenen, som Morten Spangsberg lod uhugge over hende, følgende:

„Stat Læser een Minut
„Og fat dig disse Tanker
„At du i Dødens Havn og Strand
„Skal fæstne Anker,
„Et Skibbrud her er lidt paa Liv
„Fra Børn og Mand.
„Det vidner denne Sten, hvorpaa man læse kan
„Det Epitaphium som herpaa er udgraven
„Og viser hvo det var, som ligger her begraven.
„Hvis Legeme til Støv herunder er nedlagt
„Til dig, som talende, din egen Død betragt
„Den som herunder hviler var
„Den i Livet ærlige og gudsfrygtige
„Nu i Døden salige Matrone
„ Kierstine Povlsdatter
„Som blev født til Verden 1720 26. Januar
„Kom i Ægteskab 24. November 1748 med agtbare og vel-
„fornemme
„ Morten Hansen Spangsberg i Strandby
„Hvis Ægtehustru hun var i 6 Aar og 4 Uger, fødte imid-
„lertid til Verden 3 Børn, Hans, Eddel og Anne Margrete.
„Levede kristelig 34 Aar, 28 Uger ..... Dage.
„Døde salig i Herren den 29. December 1754.
„ Kig Prædikens Text.

„At hun i Livet her beprydet var med Dyder
„Ved hver forvisset om hun Hisset Glæde nyder
„Derfor man velfortjent til Æreminde gav
„Et Epitaphium til Zeir paa hendes Grav
„At hun hviler og ej agter
„Verdens Væsen eller Ord
„Gunstig Læser det betragter
„Her paa Jerne Kirkegaard
„Som igen fra sig skal give
„Den af Sygdom plaget Krop
„Nitten Uger her i Livet
„Den med Ære skal staa op."

Morten Hansen Spangeberg og Kirstine Povlsdatters lille Pige Anne Margrete har faaet sit Gravmæle udhugget i en lille Plade, der fortæller følaende:

„Ved Moder sin at hvile
„Som og blev tidlig dræbt
„Af Dødens Gift og Pile
„Og derved kaldet fra
„Alverdens Møjsomhed
„Til Himlens rolig Fred
„Og salig Evighed.
„Det herunder hvilende salige Gudsbarn
„Anne Margrete Mortensdatter Spangsberg
„Blev født til Verden 26. Marts 1754
„Levede her 4 Maaneder, 3 Uger, 6 Dage
„Og døde salig i Herren 12. August
„Saa lad nu denne Sten
„Dit Legeme bedække
„Der komme vist en Dag
„Gud vil dig opvække
„Du skal faa din Sjæl
„Igen til evig Liv
„Det samme Livets Gud
„Os alle naadig gav."

Paa Bryndum, Alslev og Guldager Kirkegaard har jeg fundet Gravsten over Familien Spangsberg. Paa Guldager er det over Ejerne af »Sønderris«. Een af disse Sten fortæller, at Chresten Lycke Spangsbergs tvende Sønner er nedsat under Koret i Guldager Kirke (Dette Gravkapel er vist for flere Aar siden blevet kastet til). Der skal have ligget flere Gravsten paa Guldager Kirkegaard; men en Del skal være bleven anvendt som Brolægning i Kostalden paa »Sønderris«.

Der har hersket Velstand paa »Sønderris«. Sagnet fortæller, at da een af Døtrene som Brud skulde forlade sit Hjem, løb Moderen ind og fyldte sit Forklæde med Sølvpenge, som hun rakte til Bruden.

Gravstenene paa Jerne Kirkegaard er nu opstillet ved den gamle Høj i Kirkegaardens sydvestlige Hjørne og saaledes, at de nu bedre kan modstaa Vejr og Vind. Stenen over Chresten Lycke Spangsberg er stillet op i Vaabenhuset i Guldager Kirke. Familierne Spangsberg maa være de, der har forstaaet at værne om disse gamle Gravminder, Tak skyldig.

Chresten Lycke Spangsberg var den sidste Spangsberg, der residerede paa »Sønderris«. Hans Fader Niels Chrestensen Spangsberg havde købt Gaarden og Møllen paa en Auktion i Varde den $^{10}/_{12}$ 1749 for ca. 732 Rdl. og den var da paa 14 Tdr., 7 Fdk. og 2 Alb. i Hartkorn. Indskriften paa Chresten Lyckes Sten lyder saaledes:

Vær Tro indtil Døden .....

Denne Troskab viste og denne Naadeløn nyder Sjælen til de her nedsatte Legemer.

Af den i Livet nu salige Chresten Lycke Spangsberg, fød paa »Sønderris« 7. Oktober 1753.

Gift med velædle Maren Hansdatter fra Spangsbjergmølle.

I deres korte Ægtestand velsignede Gud dem med 3 Sønner og 1 Datter, hvoraf de tvende Sønner forhen ere døde og nedsatte under Koret i Guldager Kirke.

Han døde paa »Sønderris« 5. Maj 1790, og den yngste Søn salige Niels Chrestensen Spangsberg, fød 31. Marts 1790, døde den 3. Decb. 1790, er nedsat her ved Faderen

De lide stride fandt
den herlig Ærens Krone.
Nu Lidelser forsvandt
ved Lammets Ærens Trone.

Bed Læser og se i Troen efter dem, saa skal i Himlen du finde søgte Hjem.

Vitus Berings Ledsager »Morten Spangsberg«?

Siden jeg i »Fra Ribe Amt 1922« fik optaget førnævnte lille Piece, og hvori jeg ved Hjælp af Indskriften paa den ældste af de gamle Sten forsøgte at give et lille Bidrag til Identificeringen af vor berømte Landsmands Ledsageer, har Navnet Vitus Bering, hans danske Ledsagere og deres Bedrifter, flere Gange

været fremme saavel i Skrift som Tale; sidste Gang i 1931, da det var 250 Aar siden Vitus Bering fødtes, og i hvilken Anledning der blev nedsat en Kommission med Dr. Knud Rasmussen som Formand for at søge rejst et Mindesmærke for vor berømte Landsmand.

I Dagspressen af $^{22}/_{4}$ 1931 slog Baron Schaffalitzsky de Muckadell til Lyd for, at der ogsaa blev rejst et Mindesmærke for Berings danske Ledsager »Morten Spangsberg«, og at dette passende kunde rejses i Esbjerg eller Jerne, hvor han menes at være født.

Der blev imidlertid fra anden Side gjort gældende, at man først maatte have fastslaaet nærmere vedrørende »Morten Spangsbergs«, virkelige Navn og Fødested.

Efter en Korrespondance med Herr Dr. Knud Rasmussen, besluttede jeg at gøre endnu et Forsøg paa at faa klaret disse Spørgsmaal og satte mig i Forbindelse med Landsarkivet i Viborg og paabegyndte samtidig en Undersøgelse i Rigsarkivet og Matrikulskontoret i København.

Efter at have paabegyndt dette Arbejde, fik jeg fra Herr Assistent paa Jerne Kommunekontor, N. Nielsen, Novrup pr. Esbjerg Meddelse om, at han allerede i Februar 1931 havde rettet en Forespørgsel til »Selskabet for kulturel Forbindelse mellem Sovjetunionen og Udlandet« i Moskva, og at han heri netop havde bedt om Oplysninger om »Morten Spangsbergs« Herkomst og Fødselsdata.

Herr Nielsens Forespørgsel var i Rusland bleven forelagt Professor Bert ved Universitetet i Leningrad, da Professoren særlig havde studeret de i Arkiverne fundne Papirer om Berings Rejser, og Herr Nielsen modtog som Svar paa sin Forespørgsel, at man foreløbig ikke kunde give nærmere Oplysninger om »Martin Spangsbergs« Fødested eller Forældre; men at man vilde foretage en Undersøgelse af Marinens Arkiv.

Da denne Undersøgelse var foretaget, fik Herr Nielsen den Meddelse, at man ikke kunde oplyse andet, end at **Martin Petrovitsch Spanberg** var Dansker og at han traadte i Tjenesten som Leutnant i Aaret 1720 o. s. v., og man slutter med at oplyse, at han døde i Aaret 1761 som Kaptajn samt at hans Faders Navn var **Peter**; men at hans Moders Navn og hans Fødested var ubekendt,

Efter en Samtale med Herr Nielsen rettede jeg en sidste

Forespørgsel til Moskva og anmodede om at faa oplyst, med hvilket Navn »Morten Spangsberg« havde underskrevet sine Rapporter til Regeringen.

Herpaa fik jeg det Svar, at man ikke kunne meddele andet end hvad man havde meddelt Herr Nielsen, og man opgav mig med russiske Bogstaver Navnet, hvormed »Morten Spangsberg« var opført i Journalerne, og hans Navn var da som til Herr Nielsen opgivet nemlig **Martin Petrovitsch Spanberg.**

I Landsarkivet i Viborg havde man foretaget en grundig Undersøgelse af de gamle Kirkebøger for Jerne=Skads Sogne og da spc. for Tiden omkring 1698—1700; men man kunde ikke faa andet frem, end at der i 1699 var døbt en Morten, hvis Fader hed Hans.

Da »Morten Spangsberg« eller Spanberg jo maatte være en Søn af en Peder eller Peter, fik jeg Matrikulerne i Rigsarkivet for Aaret 1688 gennemgaaet, og der fandtes da i Jerne Sogn følgende, der havde Peter til Fornavn: Peder Tommesen, Fæster paa en Gaard paa 5 Td. 4 Skp. 2 Fdk. og 1 Alb. i Hartkorn. Peder Eriksen, Fæster paa en Gaard paa 6 Td. 5 Skp. 1 Fdk. og 2 Alb. Begge disse boede i Jerne. I Nourup boede Per Eskildsen, Fæster paa en Gaard paa 17 Td. 1 Sk. 1 Fdk. og 0 Alb. I Gammelby boede Peder Jacobsen paa en Gaard paa 7 Skp. og 2 Fdk. I Maade boede Peder Jepsen paa en Gaard paa 14 Td. 1 Skp 0 Fdk. og 2 Alb. samt Peder Christensen paa 2 Skp. 1 Fdk og 0 Alb.

I Strandby boede paa den Tid ingen, der hed Peder; først i 1700 kom Peder Spangsberg til at bo der; men en Søn af ham kan han efter Skifteforretningerne ikke have været.

Efter Fortegnelsen over dem, der skulde svare Kopskat, fandtes 1699 følgende med Peder til Fornavn: I Jerne Peder Jenssøn. I Boldesager Peder Jessen. Degnen for Jerne og Skads, Peder Christensen. I Qvaglund Peder Pederssøn. I Vognbøl Peder Sørensen.

Saafremt »Morten Spangsberg« virkelig er født i Jerne Sogn kan han jo godt have været en Søn af en af de mange ovenanførte; men ingen af de Forfattere, der har givet sig af med at skrive om Vitus Bering og hans Ledsagere, har ført noget Bevis for hans Herkomst og Fødested. Den første danske Forfatter, der nævner Vitus Berings Ledsager, er Hofman, der i sine Fundationer af 1756 meddeler, »at den russiske Kejser før sin Død underskrev en Ordre til Captain Bering samt til en

anden Søofficer, der ligeledes var født i Jylland og Leutnant i Russisk Tjeneste, nemlig **Morten Spangenberg** om at foretage en Rejse til Kamtschatka o. s. v.

I 1784 udkom M. Hallager: »Udførlig og troværdig Efterretning om de fra Rusland af langs Kysterne af Ishavet til Søs gjorte Opdagelser, tillige med de i Russisk Tjeneste værende Danske Søe-Officerer, Commandeur-Captain Vitus Bering's og Captain Morten Spangberg's Søe-Rejser foretagne i Aarene 1728—29—38—41 paa det østlige Ocean fra Kamtchatka af til Japan og Amerika«.

Forfatteren mener »det nødvendigt og for den danske Læser behageligt« at give dem nøiere Efterretning om de tvende danske Sømænd, Berings og Spangbergs Levnets Omstændigheder; men om den sidste ved man intet andet end dette, at han er født i Landsbyen Jerned ved Varde i Nørre Jylland og at han endnu levede i 1746 i Rusland.

Forfatteren kalder ham **Spangberg**; men hvorfra han har sin Viden m H. t. Fødested nævner han intet om. Paa Folketællingslisten for 1787 findes under Bedsted Sogn-Hassing Refs Hrd. angivet en Enke Mette Spangberg og 69 Aar gl. Der har altsaa levet en Slægt af dette Navn og i Thisted lever endnu Slægter af dette Navn. Bedsted Sogns Kirkebog begynder imidlertid først i 1701. I de gamle Matrikler blev Spangsbjerg iøvrigt skrevet som Spangberg. I Wibergs Præstefortegnelse findes angivet, at der ved Roskilde Domkirke og ved Roskilde Frue Kirke har været en Præst, der hed Laurits Nielsen Spangberg, der er født i Svogerslev ved Roskilde $^{1}/_{18}$ 1685 og død 1733. Den ældste Kirkebog for Svogerslev gaar imidlertid ikke længere tilbage end til 1728.

I 1822 udgav Professor Odin Wolff: »Levnetsefterretninger om den berømte Søemand og udødelig Landopdager, Commandeur Vitus Jonassen Beering. De danske Søefarende tilegnet.« Paa Side 3 angiver Forfatteren som Fodnote. »Under ham stode Leiutnanterne Spangenberg og Teschirikof. Morten Spangenberg, ogsaa en dansk Mand, født i en Landsby ved Varde, kaldet Jerned. Ligesom Hofmann benytter Professor Wolff Navnet Spangenberg; men angiver ikke hvorfra han har sin Viden m. H. t. Spangenbergs Fødested. I Nørhaa-Hundborg Hrd. døde i 1820 en Præst ved Navn Andreas Peter Spangenberg, der var født i Horsens — altsaa Vitus Berings Fødested — 1767.

Hans Fader Andreas Sp. fik Borgerskab i Horsens 1755 og opgives at være født i Kbh.

I 1868 og 69 udkom henholdsvis I og II Udgave af Fr. Barfods »Fortællinger til Fædrelandets Historie«, og Side 306 staar: »at Bering tog en anden Jyde med sig **Morten Spangsberg** fra Strandby ved Varde født ca. 1699?« Barfod døber Berings Ledsager til Spangsberg og angiver hans Hjemsted til Strandby; men nogen Motivering herfor anfører han ikke.

Naar derefter afd. Skoleinspektør P. Lauridsen i sit i 1885 udgivne Værk »Vitus Bering og de russiske Opdagelsesrejser fra 1725—43 angiver, at »Morten Spangsbergs« Navn har været Genstand for en Række Forandringer, maa man jo give ham Ret.

At han angiver, at »Spangsberg« var født i Jerne skyldes vel de foregaaende Forfattere. Beviset for, at »Spangsberg« var fremgaaet af en velhavende Familie udenfor Bondestanden, angiver han ikke, og hans Formodning om, at »Spangsberg« var Søn af Hans Chrestensen Spangsberg i Strandby, kan ikke være rigtig,

Den sidste Forfatter, der har beskæftiget sig med Vitus Bering er Amerikaneren F. A. Golder, der i 1914 udgav »Russian Expansion on the pacific« og i 1922 »Berings Voyages«. I begge Værker nævnes »Spangsberg« baade som Spangenberg og Spanberg, desuden angives at han var Dansker; men ellers intet om hans Herkomst.

Et kort Resumê af disse Forfattere oplyser da følgende:

Efter de russiske Arkiver var han Dansker og hed Martin Petrovitsch Spanberg.

Efter Hofmans Fundationer 1756 hed han Morten Spangenberg og var født i Jylland.

Efter M. Hallager 1784 hed han Morten Spangberg og var født i Landsbyen Jerned ved Varde i Nørre Jylland.

Efter Professor Odin Wolff 1822 hed han Morten Spangenberg og var født i en Landsby ved Varde, kaldet Jerned.

Efter Fr. Barfod 1868—69 hed han Morten Spangsberg og var fra Strandby ved Varde og født ca. 1699?.

Efter Skoleinspektør P. Lauridsen 1885 kaldes han Spangberg og angives født i Jerne ved Esbjerg.

Efter F. A. Golder 1814 og 1922 er han Dansker og nævnes baade ved Navnet Spanberg og Spangenberg.

Selv om nu Lauridsen kalder Hallagers, og forresten ogsaa

Wolffs, Smaaskrifter for kun tarvelige Uddrag af den store udenlandske Historiegraf, C. F. Müllers Værk, kan Hallager jo godt, vedrørende Undersøgelsen af »Spangsbergs« Fødested, have gjort et grundigt Arbejde, og Lauridsen har jo da ogsaa fulgt Hallager; idet han jo undersøger den gamle Gravsten paa Jerne Kirkegaard og Kirkebøgerne for Jerne Sogn, og han skriver jo ogsaa selv, Side 77 i sit Værk, at »Spangsberg« var født i Jerne ved Esbjerg i Jylland.

Dersom nu dette er rigtigt maa hans Efternavn have været Spangsberg, hvad enten han nu har taget Navnet eller har faaet det ved Daab, og her maa det erindres, at Navnet Spangsberg i Jerne Sogn jo har været anvendt som Slægtsnavn fra 1602; idet en Jens Spangsberg paa den Tid jo havde forpagtet en Gaard i Bollesager, og »Spangsberg« kan jo være blandt evt. Efterkommere af denne Jens Spangsberg, hvis Slægtsforbindelse med Brdr. Hans og Peder Chrestensen Spangsberg, det ikke har været muligt at faa klaret. Erindres maa det ogsaa, at der, da »Morten Spangsberg« var ung, jo fandt en ret stor Udskibning af Kreaturer Sted fra Hjerting til Holland, og der paa den Tid fandtes en Navigationsskole paa Romø, saa det jo ikke var saa underligt, at unge Mennesker dèr fra Egnen kunde faa Lyst til Søen.

At Berings Ledsager var Dansker staar fast, ligeledes at hans For- og Mellemnavn har været Morten Pedersen, og har Hallager Ret m. H. t. hans Fødested, maa hans fulde Navn da havde været Morten Pedersen Spangsberg og paa russisk være bleven omskrevet til Martin Petrovitsch Spanberg.

I Raadstue-Plakat af 5. Novbr. 1931 har Københavns Kommune omdøbt Gjøasgade i København til Spangbergsgade, vel til Ære for Berings Ledsager. Man har altsaa brugt Lauridsens Angivelse »Spangberg«.

Træk af Strandby Kros Historie 1689–1875

Indtil den nye Trafikhavn blev bygget, og Esbjerg-Tivoli endnu havde sin Strand, kunde man ved Ebbe se en lang Tunge, der i Forlængelse af Vejen — Færgevejen — der nu løber fra Strandby Torv og ud til Trafikhavnen, fortsatte et Stykke ud fra Strandbredden.

Denne Tunge var Resterne af Landingsstedet for Færgebaaden mellem Fanø og Strandby. Indtil ca. 1859 skete Landingen paa selve Strandbredden; men omkring dette Aar blev det vedtaget at anlægge en Slags Dæmning, hvortil Færgebaaden lettere kunde lægge til. Det gik denne Dæmning, som det gik Broen ved Hjerting, — den blev bortskyllet — og det er sikkert Resten af denne Dæmning, der gennem saa mange Aar angav Stedet, hvor der var bleven udvexlet Passagerer og Gods m. m. fra Færgebaaden til det Køretøj, der fra Strandby Kro blev sendt ud til Baaden.

I Esbjergs Historie er angivet, at Hans Madsen Spangsberg, den 5. Oktbr. 1782 — altsaa for ca. 150 Aar siden — fik Bevilling paa at drive Kroen i Strandby, og at dette var Begyndelsen til Strandby Kro.

Den første Bnvilling paa en Kro i Strandby er imidlertid af meget ældre Dato; idet der den 7. Oktbr. 1689 blev givet Oluf Christian Engelstoft Bevilling paa »at lade indrette og holde et Herberg og Værtshus i Jerne Sogn, Strandby eller Bollesager, paa Vej til Hjerting«. Engelstoft var Kroejer en gros; thi han havde i Forvejen Bevilling paa Kroerne i Sønderho og Gredstedbro og fik i 1690 ogsaa Bevilling paa Krohold i Hjerting, hvorfra der var Udskibning af Kreaturer til Holland.

Da Engelstoft fik sin Bevilling paa Krohold i Strandby eller Bollesager, bestod Strandby af to Gaarde (Halvgaarde), 2 Boelssteder og 3 Gadehuse, og Beboerne vare: Hans Ollufsen og Niels Hansen, der var Fæstere paa Gaardene, Jens Jacobsens Enke, Hans Christensen og Anders Nielsen beboede Boelsstederne og Hans Gregersen og Peder Knutzen Gadehusene. De to Gaarde var omtrent lige store og har vel en Gang været een Gaard. I Bollesager fandtes paa samme Tid 4 Boelssteder, der beboedes af Søren Nielsen, Hans Madtzen, Anders Adsersen, Jens Jensen eller Bensen; endvidere fandtes en øde Gaard, der ejedes af Søren Nielsen.

Efter cand. jur. A. Sundbo — Fra Ribe Amt 1915 — skal en Søren Nielsen have bestyret Kroen for Engelstoft, og denne Søren Nielsen er sikkert førnævnte Søren Nielsen. Kroen har da sikkert været indrettet i Bollesager, hvis da ikke Engelstoft blot har drevet Kroen af Navn og mere været interesseret i at faa god Drift i Kroen i Hjerting.

Da Engelstoft døde, overgik Bevillingen til hans Enke, og da hun døde den 10. Januar 1722, ansøger Datteren Otte Sophie om Bevilling paa Strandby Kro, for hvilken der var bleven svaret en aarlig Afgift paa 2 Rdl., og den 9. Februar 1722 faar hun Bevillingen; men da der var flere Ansøgere, maa hun betale 20 Rdl. i Indfæstning paa de 3 Kroer i Sønderho, Gredstedbro og Strandby og svare 15 Rdl. aarlig.

Der opstod ved Engelstofts Enkes Død stærk Rift efter at komme i Besiddelse af Bevillingerne paa disse 3 Kroer — Kroen i Hjerting var bleven forbeholdt Datteren Anna — og Motiveringerne hos 5 Ansøgere er saare forskellige.

Otte Sophie fremfører, at hun formedelst stedværende Sygdom ikke har været i Stand til at tjene for sit Brød og intet har arvet efter sine Forældre; idet disse har opbygget Sønderho Kro og derved tilsat al deres Velfærd. Hun ansøger om at maatte faa Kroerne paa samme Vilkaar som hendes Forældre, og fortrøster sig ved den Naade, som Kongen og det kongelige Herskab har haft og har for hendes Moster, hvis afgangne Mand har været Kronprinsens Kammertjener, og Enken ved højstbemeldte Hans kgl. Højhed og Prinsesse Charlotte Amalie haver sit Ophold.

Cancelli-Raad og Kirkeinspektør Hein i Jylland ansøger om Bevilling paa Kroerne i Sønderho og Hjerting. Han har Be-

villing paa Kroen i det andet Sogn paa Fanø — den fik han den 24. Decbr. 1703 — hvorfor det vilde være ham belejligt at faa dem begge. Da Engelstofts Enke laa uhelbredelig syg i 1721, havde han allerede indsendt Ansøgning.

Hans Jensen Møller, der forhen har været Skipper i Kongens Sømagt, hvorunder han har mistet sit Helbred, byder 297 Rdl. 5 Mk. og 2 Sk. for de tre Kroer, Sønderho, Gredstedbro og Strandby, een Gang for alle. Dette Beløb har han nemlig tilgode ved Søetaten.

Toldvisitør for Ølandene, Christen Frederik, ansøger om Strandby Kro formedelst hans Embedes Ringhed.

Hans Christensen Spangsberg ansøger om Strandby Kro og vil give 4 Rdl. aarlig. Han havde lige tabt sin store Proces med Præsten Marturin Castensen i Jerne og maattet betale 1000 Rdl. Hans Ansøgning er af 19. Januar 1722 og lyder saaledes:

»Som salig Olluf Christians Hustru, der havde en Benaadning paa en Krohold her i Jerne Sogn, Strandby eller Bollesager at (sette) ved Døden er afgangen den 10. Jan. sidst. Og som hende og nu salig Mand har haft Benaadningen derpaa siden Anno 1689, hvilket efter hosføjede Copi af den allernaadigst derom ved det Kongebref og paafølgende Confirmation her udi indlagt følger, nærmere er at fornemme. Saa som dog ingen Krohus i al den Tid været indrettet, henseende hier falder liden Passage for Rejsende frem eller tilbage, formedelst det er ved en Udkant og afsides 2 Mil fra Landevejen beliggende.

Da som samme Benaadning paa bemeldte Kro er nu ledig og jeg er bosiddende her i Strandby, som Kroeriets Destrikt er til (begreben), saa er min allerunderdanigste Bøn og Begjering, at Eders kgl. Majestæt vil være mig saa naadig at forunde mig samme Kro. Aarsagen til Begjeringen, at jeg ved langvarig Proces paa 7 Aars Tid af min Sognepræst er udmattret, og blev Udfaldet mig saa ulykkelig hvendt, at min fattige Middel er spoleret, da jeg og til Eders kgl. Majestæt skal betale i Mulkt 500 Rdl., hvoraf en Del allerede er betalt, og Resten skal ogsaa blive betalt. Og vil saa allerunderdanigst haabe og formode, at Eders kgl. Majestæt formedelst dette, og at jeg fattige Mand med Hustru og smaa Børn endnu kunde leve; maatte nyde bemeldte Kro, saaledes at ingen mig i samme Distrikt skulde gøre Indpas. Og som der intet tilforn er givet til Eders Majestæt udi aarlig Afgift, efterdi det lidet importerer, saa vil jeg efterdags, saafremt det mig og min Hustru vores Livstid, og en af mine Børn ved Navn Kir-

sten Hansdatter maa forundes, give Eders kgl. Majestæt deraf aarlig 4 Rdl. foruden hvis Skatter allernaadigst maatte være paabudet. Saa er og ligeledes det Kro ledigt i Sønderho Sogn paa Fanø, som bemeldte Olluf Christian og Hustru har været benaadet med, hvoraf er gaaet til Eders Majestæt aarlig 2 Rdl.; og hvis samme mig tillige maa forundes, skal jeg gifve deraf aarlig 6 Rdl foruden Skatterne. Og som det er nødtørftig Begjering, vil jeg haabe, Eders kgl. Majestæt i Naade bønhører, som Gud og des rigeligere vil Eders kgl. Majestæt og Arvehus igjen belønnes.

Venter saa udi Act en naadig Svar, og til min Død forblifver, Eders kgl. Majestæt, min allernaadigste Arvekonge og Herres allerunderdanigste ringe Undersaatter.

Strandby, 19. Jan. 1722. Hans Christensen Spangsbierg.«

Alle Ansøgninger bliver med Paategning af Rentekammeret forelagt Kongen, der d. 9. Febr. 1722 giver følgende Paategning:

»Naar Otte Sophia Engelstoft det samme for disse Kroer vil give som andre derfor sig erbyder at betale, saa bevillige vi allernaadigst at hende samme maa overlades.«

Kiøbenhavns Slot, 9. Febr. 1722
Frederich R.

Efter Hans Chr. Spangsbergs Ansøgning har der altsaa ikke været drevet Kro i Strandby eller Bollesager, og Otte Engelstofts Drift af Kroen bliver ikke af lang Varighed. Hendes Søster Anna skal efter cand. jur. Sundbo have boet i Strandby i 1726–1729 og var da gift med Strandbys første Prokurator, Jon Seerup, dér. Anna kan jo have bestyret Kroen for Søsteren. Efterhaanden kommer Kroen ud i Gæld og bliver solgt paa Auktion til en Søren Seerup i Købenkavn, og fra 1731 er der ikke betalt Afgift, hvorfor Stiftmanden i 1735 gør Indberetning til Rentekamret og henstiller, at hun bliver paalagt at betale den forfaldne Afgift og vedligeholde Kroeriet.

Fra ca. 1695 og til sin Død i 1737 boede Hans Chr. Spangsberg i Strandby paa den ene af Gaardene — Kannikegaarden — som han i 1703 købte. Paa den anden Gaard — Ryttergaarden — boede hans Broder Peder Chr. Spangsberg, der senere købte denne Gaard, saa i disse Gaarde kan Familien Engelstoft ikke have drevet Kro.

Kannikegaarden — den senere Strandbygaard og Kro — laa der, hvor nu Propr. Jørgen Petersens Ejendom ligger, og lige

øst for, ved Vejen, der gennem Bollesager førte op til Jerne Kirke, laa Ryttergaarden.

Da Søren Seerup ved Auktion havde overtaget Kroen, var det med Kondition, at Kroeriet skulde følge med; men Kroen er sikkert ikke bleven drevet, og 2 Aar før Otte Sophie døde, faar Morten Hansen Spangsberg, ovennævnte Hans Chr. Spangsbergs Søn, der senere overtager Kannikegaarden efter sin Moder, Bevilling paa at drive Kroen i Strandby.

Det var Stiftsbefalingsmand Gabel, der den 1. April 1740 gjorde Indstilling om at give Morten H. Spangsberg Bevillingen. Gabel, der gjorde Indstilling om at indrette en Kro i hvert Sogn, skriver i sin Indstilling om Strandby Kro bl. a. følgende:

> »Afvigte haarde Vinter har vist, hvor umuligt det er for Bonden at undvære Brændevin til Nødtørft, da deres Nød haver været meget stor, ja nogle er paa Veje og Marker fundet døde, mulig fordi de ej haver haft noget til Vederkvægelse. I Strandby er der desuden Færgested til Fanø, og en Kro er her ikke tidligere foreslaaet.«

Dette sidte var jo nu ikke rigtig; men mulig har han ment, at der ikke tidligere har været drevet nogen Kro.

Den 11. Aug. 1740 faar saa Morten H. Spangsberg Bevillingen af Chr. VI og indretter Kroen i den gamle Kannikegaard.

I Bevillingen hedder det bl. a.:

> »at man allernaadigst have bevilget og tilladt Morten H. Spangsberg at holde Kro udi Strandby, samt de Rejsende saavel som andre med behørende Logementer, Spise- og Dricke vahre til Nødtørftighed og for en billig Betaling samme steds betiene, saa og derved Stedet, efterdi det ligger udenfor Kiøbstædernes Districht, brygge Øl og brænde Brændevin til samme Kroholds Fornødenheder; imod han svarer udi vores Casse, i Stedet for Consumtion, aarlig 6 Rigsdalers Afgift. I det øvrige haver han bemeldte Krohold udi forsvarlig Stand at vedligeholde og sig dermed udi alle Maader efter Loven samt de om Krohold allernaadigst udgangne Forordninger at rette og forholde, saa Kroet ikke til noget Fylderi og Tidsspilde for Bonden eller andre vorder misbrugt, saafremt dette Privilegium ikke ellers derved skal være forbrudt og aldeles ophævet.«

Denne Bevilling er mere vidtgaaende end den første til Engelstoft udstedte. Morten H. Spangsberg faar Lov at brygge Øl og brænde Brændevin. I sin Indstilling henviser Stiftsbefalingsmanden, foruden til Brændevinens Nødvendighed for Bonden, kun til Færgeriet mellem Strandby og Fanø; men ikke til den

store Udskibning af Kreaturer fra Hjerting til Holland, der i 1746 kulminerede og i dette Aar naaede op paa 10178 Stude.

Morten H. Spangsberg var 25 Aar og Ungkarl, da han begyndte som Kromand. Hans Moder, Edel Christensdatter, sad som Enke og Ejer af Gaarden og var 66 Aar gl. Hun har vel staaet for Husholdningen og ageret Krokone.

Den $^{22}/_{7}$ 1745 skriver Morten H. Spangsberg til Kongen og fremfører, at han ingen Fordel kan have af at holde Kro, og han frygter, at hans slette Tilstand derved med Tiden vil blive mere forringet, hvorfor han beslutter ganske at »opsætte« Kroholdet.

Morten H. Spangsberg sad nu ingenlunde daarligt i det; men Aarsagen til at han frasiger sig Bevillingen har sikkert været, at han ikke vilde betale de 6 Rdl. i Afgift, naar der var saa mange andre i Sognet, der »tappede Øl og Brændevin« uden at yde nogen Afgift, d. v. s. drev Smugkro.

Hertil kommer endvidere, at der den $^{24}/_{3}$ samme Aar var givet Herremanden paa Sneumgaard Bevilling paa at drive Kro i Tjæreborg, og at Udskibningen af Tørv og Klyne fra Ravnsø Mose nu gik over Roborghus, i Stedet for tidligere over Strandby. Der udskibedes i Tiden fra Sct. Hans til Mikkelsdag flere Tusind Læs Tørv og Klyne fra denne Mose.

Morten H. Spangsberg bliver fritaget for at holde Kro, og i 37 Aar drives der ikke mere privilligeret Kro i Strandby; men som saa mange andre hæderlige Mænd i Sognet indlader han sig paa at drive Smugkro. Dette at »tappe Øl og Brændevin« var jo noget saa almindeligt, og det tog jo ogsaa et helt Aarhundrede, inden Øvrigheden fik det standset.

Da Morten H. Spangsberg, Natten mellem 3.—4. Februar 1772, druknede paa en Rejse fra Hjerting til Strandby, og der blev holdt Skifte efter ham, fandtes der i Boet 1 Brændevinskedel med Tilbehør, 1 Svaletønde med Jernbaand og 1 Destillertønde med Pibe.

Den føromtalte Udskibning af Tørv og Klyne over Roborghus medførte, at der der blev drevet Smugkro. Da Sneumgaard fik Bevilling paa Kroen i Tjæreborg, protesterede Ejeren af Roborghus, Amtsforvalter Bruun, og hans Ansøgning om Kro i Roborghus blev nægtet, endskønt han ejede denne Gaard.

Smugkroen i Roborghus blev drevet af Gaardens Fæster, Peder Jensen Mulvad, der havde været Underofficer. Det gaar

godt for ham til 1755; men i dette Aar bliver han den 7/1 ved Skads Herreds Ting idømt en Bøde paa 20 Rdl., og disse 20 Rdl. tilfalder Anmelderen, der naturligvis var Ejeren af Kroen i Tjæreborg d. v. s. Herremanden paa Sneumgaard. Mulvad skal endvidere betale 5 Mark og 4 Skilling til Justitskassen, samt Sagens Omkostninger med 3 Rdl. og 4 Mark. Han maa sidde til Afsoning i 16 Dage paa Vand og Brød, da der i hans Hjem ikke fandtes tilstrækkeligt til at udpante for.

Mulvad bønfalder Kongen om Benaadning i en Skrivelse af 2/10 1755 og henviser til, at han har tjent Hans Majestæt som Underofficer og som Tolder, hvorunder han blev slagen ha'vt ihjel af Smuglere. Han beder om Benaadning for sig og Hustru samt 7 Børn og beder om Krobevilling i Roborghus. Han fremfører endvidere, at han kun har skænket for Sømænd og Fiskere, der har Ladeplads ved Roborghus, og ogsaa fordi han mærkede, at en Bonde og en Møller vedblev at tappe Øl og Brændevin, og der blev frafaldt Tiltale mod dem.

Af en Skrivelse af 18/6 1756 som Amtmand Holstein indsender, fremgaar det, at Amtmanden har undersøgt Sagen vedrørende Smugkroen. Amtmanden oplyser, »at Mulvad har haft Morten Spangsberg og Anna, salig Christen Bundtmagers Enke, i Strandby, Søren Mortensen i Maade, Hans Lauridsen i Ravnsbjerg, Mads Pedersen i Guldager og Hans Thomsen i Bryndum under Søgsmaal for ulovlig Krohold, og at indmeldte Morten Spangsberg paa egne og øvrige forbemeldte deres Vegne for mere Vidtløftighed og Pengespilde at forekomme uden videre Sag og Søgsmaal, har betalt til Peder Mulvad, som den der paatalte Sagen, Bøder ialt 36 Rdl., hvorimod Peder Mulvad efter vedkommendes indstændige Anmodning har efterladt dem de af ham paa Sagen videre anvendte Omkostninger og paa saadan frafalden, hvorhos Peder Mulvad formener, at han og ingen anden til samme Penges Niudelse ifølge Forordning af 5. Juni 1743 findes berettiget.«

Med Amtmandens Skrivelse følger en Ansøgning til Kongen fra Morten Spangsberg om »Naade og Efterladelse«; idet han ikke kan benægte eller fragaa factum. Han tilbyder at betale Bøde og haaber da at blive fri for videre Tiltale; men en Opfordring fra Amtmanden om at indrette Kro igen og betale Afgift til Kongen vil hverken Morten Spangsberg eller andre af Strandbys Beboere efterkomme, uagtet Amtmanden har ind-

kaldt dem alle til Samtale. Da Amtmanden mener, at en Kro er nødvendig af Hensyn til de rejsende, forsøger han ved Auktionerne rundt om i Skads Herred at faa et Bud paa Krobevillingen; men som Amtmanden skriver; »der indfandt sig aldeles ingen med nogen Bud i saa Maade og det ventelig af den Aarsage, dels at de ingen Jord eller Avling til nogen Kreaturers Holdelse i Strandby kunde vente; men alene Byggeplads ved Stranden, og dels frygtede de vel for Efterstræbelse af Beboerne, helst naar de ikke vil taale at præjudiceres i deres Næring.«

Amtmanden fremfører dog i sin Indberetning, at han nok mener der skal melde sig en Libhaver, naar denne tillige kunde faa Privilegium paa »et lidet Færgeløb fra Strandby til Fanø«; men iøvrigt mener nu Amtmanden, at Morten Spangsberg eller en anden af Strandbys Beboere bliver Libhaver, »helst naar de ved idelig Inquisitioner og nøje Paaagtning enten ser dem ganske betagen den tilsnegne Frihed, eller og maa leve i stadig Frygt for tilbørlig Undgældelse.«

Sagen hæves, Morten Spangsberg maa dog betale 20 Rdl. i Bøde; men i Fremtiden maa enhver Sag vedrørende ulovlig Krohold forfølges til Doms. Det forventes, at Amtmanden fører Anstalt til idelig Inquisition hos Morten Spangsberg og andre i Byen, og man vil med H. t. det omtalte Færgeløb tage under Overvejelse at udarbejde nærmere Betænkning.

Det lykkedes altsaa ikke Amtmanden at faa Morten Spangsberg eller andre i Strandby til at søge Krobevilling, og Lysten er vel ikke bleven større, da man i 1757 gik til at forhøje Afgiften, og Privilegium paa Færgeriet kom først i 1793 og blev under $^{16}/_{10}$ givet til Kromanden i Norby paa Fanø, Niels Jakobsen; men ikke til Kromanden i Strandby.

Som tidligere nævnt fandtes der blandt Morten H. Spangsbergs Efterladenskaber, da Boet den 10. Febr. 1772 blev taget til Behandling af Skifteretten, ogsaa Bsændevinstøj.

2 Aar efter at Morten Spangsberg havde frasagt sig Krobevillingen blev han gift med Sognepræstens Husholder i Jerne, og ved dette Ægteskab kom han til at nyde Indtægten af Spangsbjerg Mølle. Denne Mølle ejede Præsten Maturin Castensen, og da Præsten laa syg og følte han skulde dø, tilkaldte han Morten Spangsberg.

Morten Spangsberg modtog Præstens sidste Vilie, og i denne bestemtes det blandt andet, at Husholderen, der ogsaa var til

Stede, skulde nyde Indtægten af Spangsbjerg Mølle, og dersom hun giftede sig, skulde den, hun giftede sig med, ogsaa nyde bemeldte Mølles Indtægter.

Denne Morten Spangsbergs første Kone, Kirstine Povlsdatter, døde efter 6 Aars Ægteskab, og i 1760 drog Præstedatteren Ide Sophie Rodriguez ind paa Gaarden 20 Aar gammel.

I Skifteforretningen efter Morten Spangsberg — hans Lig blev fundet i Stranden og begravet paa Jerne Kirkegaard, hvor hans Gravsten nu findes stillet op henne ved den gamle Høj sammen med flere gamle Sten — fandtes angivet følgende Lokaler i Gaarden.

Dagligstue, Storstue, Sovekammer, Gæstekammer, Ammestue, 2 Kamre, Køkken, Spisekammer, Mælkekammer, Bryggers og 2 Kældre, hvoraf den ene fandtes ved Køkkenet og den anden ved den ene af Stuerne.

Blandt Gaardredskaber fandtes »1 grøn beslagen Postvogn med Tilbehør«. Gaarden blev vurderet til 700 Rdl., Indbo og Besætning samt Redskaber til 512 Rdl. og 2 Sk. Af beholdne Midler fandtes ialt 4013 Rdl., 1 Mk. og 4 Sk.

Forbindelsen mellem Hjerting og Holland havde sat sit Præg paa Indboet; thi der fandtes overmaade meget hollandsk Stentøj og mange hollandske Fliser. Sønnen Hans, der var 21 Aar, var i Tjeneste i Holland.

Alt Sølvtøjet blev opbevaret i Sovekammeret. Det føromtalte Brændevinstøj blev vurderet til ialt 14 Rdl. og 6 Mk. Kreaturudførslen over Hjerting var nu stærk paa Retur — efter cand. jur. Sundbo var den helt ophørt 1786 — men der fandtes dog endnu Stude paa Gaarden, og det er sikkert ved Studehandlen, at flere af Strandby og Omegnens Bønder tjente deres Penge.

Fra sin Mands Død og til 1773—74 sad Ide Sophie Enke og havde til Hjælp ved Gaardens Drift antaget den ca. 25 Aar gl. Landmand fra Gjesing, Hans Madsen, med hvem hun indgaar Ægteskab.

Det var ikke noget daarligt Parti, Hans Madsen gjorde; men han var en driftig Mand, der aabenbart handlede meget, saaledes, at ved hans Død i 1802 hørte der til Strandby Kro flere Ejendomme beliggende i Omegnen. Efter Skifteprotokollen havde han ejet ikke mindre end 12 mindre Gaarde og Huse.

Den 31. Januar 1782 indgiver han Ansøgning om Bevilling paa Strandby Kro og Bevillingen faar han den 5. Oktbr. 1782,

altsaa for ca. 150 Aar siden, og paa denne Bevilling drives Kroen i Strandby til 1875, da den flyttes til Spangsbergs Hotel i Esbjerg — det nuværende Hotel Spangsberg.

Ansøgningen, som han underskriver med H. M. Spangsberg, lyder saaledes:

»Formedelst den vanskelige Fart og Passage, der er over Vandet imellem Strandbye og Eyland Fahnøe, især om Vinterdage, maa de Reysende ofte opholde sig i Strandbye 3 à 4 Dage tillige og ej kan komme over Vandet; men enten forhindres ved Drive Iis, Storm Veyr og deslige; og i den Tid de Reysende saaledes foraarsages at opholde sig i Strandbye, er der ingen Steder i Byen, de kan logere uden hos mig underskrevne, siden mit Hus dertil temmelig vel er indrettet. Men med ald dette, siden der ingen Kro er i Byen, og Brændevins Brænderiet paa Landet aldeles er afskaffet, saa lider de Reysende stor Mangel paa det nødtørftige til Livets Odhold, der ei kan faaes i hvor dyre de end ville betale det. Jeg har altsaa for at forekomme, at de Reysende ej længere skulle beklage sig, fordi de ei for Penge kunde faa det behøvede, fordristet mig til at andrage saadant for det højkongelige Rentekammer Collegie, med underdanig Begiering, at det naadigst maatte vorde mig tilladt at falholde og sælge Øl og Dansk Brændevin til de Reysende, som maatte komme til mig for at fortsætte deres Reyse enten fra eller til Fahnøe, da jeg forbinder mig til at tage slig Øl og Brændevin, som hos mig kunde afsættes, i Warde som den nærmeste Kiøbstad, ligesom ogsaa for Rettighed til saadan Udsal at give en liden Kiendelse aarlig til Hans Majestæts Kasse af 2 à 3 Rdl. Og som denne min Ansøgning alene sigter til de Reysendes Nytte og Gavn, saa er der ej heller nogen, som derved i mindste Maade kan fornermes; thi Ribe, som ligger 6 Mile fra Strandbye, kan derved ikke tabe noget, desuden er der paa den hele Tour ikke nogen privilgeret Kroe eller Sted, som det er tilladt at seelge Øl og Brændevin, uden det maatte være Gredstedbro, som ikkun ligger 5 fjerding Vey fra Ribe; og Warde Kiøbstad, som ligger omtrent 2 Mile fra Strandbye, hvor imellem slet ingen Kroe er, kan ei heller tabe; men meere kan profitere derved, siden dens Indvaanere ved den Leylighed kan afsætte endeel, som ellers ikke blev forbrugt. Vel findes der en Kroe paa Fahnøe, hvis Beboer det skal være tilladt at kiøbe Øl og Brændevin i nærmeste Kiøbstad, for samme til Landets Folk og andre at udseelge; men denne Mand har slet intet imod min Begiering; men mere for det almindelige bestes Skyld ønsker, at min Ansøgning kunde lykkes, siden han best ved, hvor vanskelig denne Passage

imellem Fahnøe og Strandbye er, hvor ofte Folck er i Forlegenhed ved at ligge i mange Dage uden at kunne faae det fornødne til Vederkvægelse og Ophold. Iøvrigt indstilles det ansøgte til naadigst Resolution, som forventes.

Strandbye i Riberhus Amt, den 31. January 1782.

Underdanigst
H. M. Spangsberg.

Kromanden paa Fanø, Niels Jacobsen, giver Ansøgningen en Paategning og bekræfter Hans Madsens Fremstilling af de vanskelige Forhold ved Overfarten og erklærer, at han ei har det mindste imod at der gives Bevilling til i Strandby at falholde Øl og Brændevin til de Rejsendes Nytte.

Stiftamtmand C. Urne, giver Ansøgningen sin Anbefaling; men Hans Madsens Tilbud om at ville yde 2 a 3 Rdl. aarlig for Kroen, vil Rentekamret aabenbart ikke strax gaa med til, og Urne maa undersøge om ikke dette Krohold — ifald det bevilges — kan svare 6 Rdl. Amtmanden forhandler saa vel med Hans Madsen og denne fremsender en skriftlig Redgørelse, hvori han fremhæver, at han ikke kan give de 6 Rdl., da det, han kan sælge paa et Fjerdingaar, ikke kan give de 6 Rdl. Han tilbyder 4 Rdl., og Rentekamret slaar nu til, og den $^{5}/_{10}$ faar Hans Madsen da Bevillingen paa følgende Betingelser:

»1.) At Vertshusholderen ikke maae understaae sig der paa Stedet, at brygge Øl eller brende Brendevin; men bør være pligtig at hente fra nærmeste Kiøhstad Warde de til Udsalg fornødne Drikkevare.«

»2.) Ligesom dette Vertshus allene er bevilget for Reisende, saa bliver Vertshusholderen derimod gandske forment at holde Kroe for Sognets Bønder eller andre af Almuen, som ikke ere veifarende og paa deres Reiser passere bemeldte Vertshus uden denne Bevillings Fortabelse og videre Straf som for ulovlig Kroehold.«

»4.) Hvis det ellers skule indtræffe, at den Vej for Reisende som hidtil er falden forbi fornævnte Sted fra en Kiøbstad til anden udi nærværende Eiers Besiddelses Tid bliver anderledens henforfløttet og omlagt, da bør Vertshusholdet strax nedlægges uden nogen Paastand om Godtgiørelse for Vertshusholderens Næringstab. Iøvrigt holdes Vertshuset, saalænge det vedbliver i forsvarlig Stand, vedlige og retter Vertshusholderen sig dermed i alle Maader efter de desangaaende allerede udgangne og herefter udkommende Anordninger. Forbydende alle og enhver etc. Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores kongelige Residens Stad Kiøbenhavn, den 5. Octb. 1882.

Christian«

Som det ses mangler Punkt 3. Skriveren maa enten have glemt Punkt 3 eller skrevet 4 istedet for 3; det sidste er vel det mest sandsynligste.

Da Hans Madsen ved sit Giftermaal med Morten H. Spangsbergs Enke blev Ejer af Gaarden, havde denne samme Størrelse, som ved den anden Matrikuls Udarbejdelse i 1688, d. v. s. 5 Td., 5 Skp., 2 Fdk. Hartkorn. Han lader strax Gaardens Bygninger brandforsikre og indsender $^{19}/_{4}$ 1775 en Taxationsforretning over Gaarden; men skønt denne skulde udstedes i 4 Exmpl. har det ikke været muligt at faa oplyst, hvorledes Gaarden paa den Tid var bygget. Taxationsprotokollen kan ikke findes. Gaarden blev vurderet til 800 Rdl.

Efter Folketællingslisien fra 1787 — den første her i Landet — saa Husstanden i Strandby Kro saaledes ud:

„Signeur Hans Madsen Spangsberg. Husb.,	39 Aar,	Gaardbeboer og Værtshush.
„Ide Sophie Rudrigo, hans Kone,	46 Aar.	
„Søren Mortensen,	22 Aar,	Børn af Konens
„Chresten Mortensen,	17 Aar,	første
„Edel Kirstine,	19 Aar,	Ægteskab.
„Johanne,	9 Aar,	Børn af sidste
„Morten,	6 Aar.	Ægteskab.
„Johanne Marie Lauridsdatter,	19 Aar,	Tjenestefolk.
„Søren Madsen,	13 Aar,	

Efter Folketællingen fra 1801 var Husstanden i Strandby Kro saaledes:

„Hans Madsen Spangsberg, Husb.,	53 Aar,	Gaardm, Strandfoged og Værtshush.
„Ide Sophie »Ruderigo«, hans Kone,	60 Aar.	
„Morten Hansen,	20 Aar, ugift.	Børn.
„Johanne Hansdatter,	23 Aar, ugift.	
„Laust Christensen,	36 Aar, gift.	
„Mette Clemmensdatter,	25 Aar, ugift.	Tjenestefolk.
Morten Sørensen,	14 Aar,	

Paa Folketællingslisten for 1801 er Hans Madsen Spangsberg ikke opført som Signeur; men foruden at være Gaardmand og Vertshusholder er han nu ogsaa Strandfoged, og dette Hverv gaar i Arv gennem 3 Slægtled til Strandbys sidste Strandfoged, afd. Gaardejer Hans Chr. Spangsberg.

I 1802 døde Hans Madsen Spangsberg, og Aaret efter overdrager Ide Sophie Gaarden til Sønnen Morten Spangsberg, der i dette Aar bliver gift, og gaar paa Aftægt hos Sønnen. Ved Aftægtskontraktens Oprettelse optræder Strandbys anden Prokurator, Ide Sophies Søn, Chresten Mortensen Spangsberg, der efter at have taget juridisk Examen, blev konstitueret som Prokurator den $^{20}/_{2}$ 1800. Han døde ugift i 1804. Paa Folketællings-

listen for 1801 staar han ikke opført, saa han har formentlig først senere taget Ophold i Strandby.

I Købekontrakten af $^{28}/_{6}$ 1803 mellem Ide Sophie og Sønnen er anført, at Sønnen selv maa sørge for at faa Krobevillingen fornyet; men dette undlader han aabenbart; thi for 1806 staar Hans Madsen stadig som Indbetaler af de 4 Rdl., og dette bliver aabenbart ved til Ribe Amtsstue den $^{31}/_{12}$ 1816 indsender Fortegnelse til Rentekamret over de i Ribe Amt værende Møllere og Værtshusholdere, for hvem der endnu ikke efter Tronskiftet i 1808 var bleven udfærdiget kgl. Konfirmation. Paa Fortegnelsen staar opført »Strandby Kro, Morten Spangsberg.«

Morten Spangsberg maa da søge Bevilling, og det gør han i en Ansøgning af $^{21}/_{7}$ 1818, hvori han henviser til sit Køb af sin afdøde Faders Ejendom, og den Bevilling som Faderen har haft, samt til Færgeforbindelsen mellem Strandby og Fanø. Efter Anbefaling af saavel Stiftamtmanden som Herredsfogeden faar han den $^{26}/_{10}$ Bevilling.

De til Bevillingen knyttede Betingelser er noget nær de samme som ved de forrige, dog med Undtagelse af Tilladelsen til at brygge Øl og brænde Brændevin; thi medens Morten H. Spangsberg baade maatte brygge Øl og brænde Brændevin, maatte Hans Madsen Spangsberg ikke understaa sig i at gøre nogen af Delene, og i Morten Spangsbergs Bevilling staar anført, »at dér vel maa brygges Øl til Værtshusholdets Fornødenhed; men det skal derimod være aldeles forbudt at brænde Brændevin«. Disse Varer skulde tages fra nærmeste Købstad.

Dette sidste har Morten Spangsberg nu ikke holdt sig efterrettelig, hverken efter at han fik Bevillingen eller i den Tid, han drev Kroen paa sin Faders Bevilling.

Af nogle gamle Breve fra Slutningen af 1817, og som er fundne af Fabrikant Kromann i afd. Købmand paa Fanø Kolvigs Efterladenskaber, fremgaar det, at Morten Spangsberg har aftaget en Del af sit Brændevinsforbrug hos nævnte Fanøkøbmand, ligesom han ogsaa har købt andre Varer. Af Brevene fremgaar det, at Spangsberg for det meste betaler med Rug, som Kolvig forhandler videre. I Novbr. 1817 har Kolvig bestilt noget Rug; men i Brev af 13. Novbr. maa Spangsberg beklage, at han ikke kan skaffe Rugen; »thi han har kun een Karl og kan ingen faa til at tærske for Peng«. I Decbr. ønsker Madam Kolvig 2 Snese Æg, som Spangsberg ej heller

kan skaffe; »vi har hørt i alle her omliggende Byer; men har ej faaet nogle«, skriver Spangsberg.

Hos Hans Pedersen, der paa den Tid drev Købmandshandel med Smuggods i Rørkær, har Morten Spangsberg ogsaa handlet; saaledes har han i 1820 den 30. Maj faaet en Flaske Rom, der kostede 1 Mark og 14 Sk., 1 Pund Svedsker kostede 8 Sk., 1 Pd. Sukker kostede 1 Mark og 8 Sk. og 1 Pd. Sæbe hostede 11 Sk. Det synes, som om Morten Spangsberg her har betalt kontant.

Da Morten Spangsbergs første Kone, Mette Mortensdatter, døde i 1809, efter kun 6 Aars Ægteskab, blev der foretaget Skifte, og Strandby Kro blev da vurderet til 1200 Rdl., og Sjetteparten af Jerne Kirke til 800 Rdl. Nogle af de Ejendomme, som havde hørt til Kroen, var solgt fra; men selve Kroejendommen var stadig paa 5 Td., 5 Skp. og 2 Fdk. Hartkorn. Indbo, Besætning og Redskaber blev vurderet til 2786 Rdl.; men Morten Spangsberg havde paadraget sig ikke saa lidt Gæld — til 20 forskellige skyldte han ialt 1528 Rdl.

Efter Skifteforretningen fandtes der den Gang i Strandby Kro følgende Lokaler: Stue, Spisekammer, mindre Stue, Storstue, Gæstekammer (et søndre), Gæstekammer (et nordre), Kammer (vestre), Spisekammer (lille), Køkken, Aftægtskammer, Mælkekammer, Pigekammer, Bryggers, Kammer ved Bryggers og Kudskekekammer. De 2 i 1772 nævnte Kældre nævnes ikke.

Opdrætningen af Stude er ophørt. Brændevinstøj findes der ikke mere noget af. Der er indrettet flere Gæsteværelser, antagelig af Hensyn til Kroforretningen.

Paa Matrikulskortet fra 1820 er afsat den gamle Færgevej, der fra Kroen førte ud til Stranden, samt Vejen, der fra Kroen førte til Varde, og Vejen, der førte op gennem Bollesager til Jerne Kirke. Denne sidste Vej fortsatte fra Kroen lig i Vest til Stranden nord for den lille Bæk.

Sammen med sin anden Kone, Else, f. Christensdatter Spangsberg, Datter af Peter Chr. Spangsberg fra Ryttergaarden, driver Morten Spangsberg Kroen til 1834 og overdrager 20. April i dette Aar Krogaarden til sin Søn, Chresten Mortensen Spangsberg.

Den 21. Oktober bliver der foretaget Vurdering af Gaarden til Brandtaxation. Gaarden benævnes da »Strandbygaard« og bliver vurderet til 2160 Rdl. I Taxationsprotokollen findes angivet følgende om Gaardens Bygninger:

a) Stuehus i Sønder, 20 Fag. $9^3/_4$ Al. dyb, af Grundmur og Bindingsværk, med murede Vægge, Fyrre Overtømmer, Straatag, til Beboelse med Loft, Vinduer, Døre, Fjællegulv, 4 Skorstene og en Bagerovn = 1200 Rdl.

b) Det vestre Hus, 15 Fag, 10 Al. dyb, af samme Bygningsemne, til Stald, Vognport og Køreport = 380 Rdl.

c) Det nordre Hus, 18 Fag, 9 Al. dyb af do., til Lade og Tørvehus = 470 Rdl.

d) Det østre Hus, 16 Fag, 9 Al. dyb af do., til Stald, Faaresti og Lade = 450 Rdl.

Da Stuehuset i 1896 blev solgt til Nedrivning, og købt af Gdr. P. Hansen i Bryndum, fandtes nogle Sten, hvori var indbrændt »S. M. S. H. S. B. 1804«. I Kørestalden fandtes flere Sten med Aarstallet 1812.

Chresten Mortensen Spangsberg var saaledes kun 22 Aar, da han begyndte som Kromand. Ungkarl var han ogsaa; men han blev dog samme Aar, den 15. Novbr., gift med Mariane Jacobsdatter Slot, der var 5 Aar ældre og fra et ret fattigt Hjem i Grimstrup Sogn. Det blev almindelig omtalt, at Spangsberg havde indgaaet en Mesalliance; men de holdt dog sammen og drev Strandby Kro i 30 Aar.

Chr. M. Spangsberg maatte selv sørge for at faa Bevillingen overført paa sig, og dette faar han den 1. Maj 1834, og han faar Lov til at brygge Øl til Værtshusholdets Fornødenhed; men han maa hverken brænde eller falholde Brændevin, ligesom han heller ikke maa holde Kro for Sognets Bønder eller andre Almuer, som ikke er Vejfarende.

Der blev nok for Chr. M. Spangsberg at tage Vare paa; thi foruden at drive Kroens Landbrug, der stadig var paa 5 Td., 5 Sk. og 2 Fdk., var han jo ogsaa Færgemand og matte passe Signalerne og hejse disse, naar der kom Rejsende, der ønskede at blive sat over til Fanø, hvor jo al Færgematriel laa, da det jo ikke kunde ligge ovre ved Strandby.

Efter Folketællingslisten for 1834 bestod Husstanden i Strandby Kro af følgende:

„Chresten Mortensen Spangsberg,	22 Aar,	ugift, Gaardmand og Kroholder.
„Morten Hansen Spangsberg, hans Fader,	53 Aar,	Enkemand og Aftægtsmand.
„Edee Sophie Spangsberg,	28 Aar,	Dennes ugifte
„Maren Mortensdatter	15 Aar,	Døtre.
„Marie Petrine Lund,	19 Aar,	Ugifte
„Hans Pedersen,	26 Aar,	Tjeneste-
„Niels Peder Andersen,	15 Aar,	folk.

Efter Folketællingslisten fra 1840 bestod Husstanden i Strandby Kro af følgende:

„Chresten Mortensen Spangsberg,	28 Aar,	Gaardmand og Kroholder.
„Mariane Jakobsdatter,	33 Aar,	hans Kone.
„Morten Chrestensen Spangsberg,	5 Aar,	deres Børn.
„Else,	3 Aar,	
„Ane Johanne Eliasdatter,	16 Aar,	Mandens Steddatter.
„Morten Hansen Spangsberg,	59 Aar,	Enkemd. Mandens Fader, Aftægtsmd.
„Peder Bastiansen,	35 Aar,	Tjenestefolk.
„Øllegaard Mortensdatter	24 Aar,	
„Ole Hansen, (Fanø)		

Efter Folketællingen for 1845 bestod Husstanden i Strandby Kro af følgende:

„Chresten Mortensen Spangsberg,	33 Aar,	Gaardmand og Gæstgiver.
„Mariane Jakobsdatter,	38 Aar,	hans Kone.
„Morten Chrestensen Spangsberg,	10 Aar,	Deres Børn.
„Else,	8 Aar,	
„Maren,	4 Aar,	
„Jakob,	2 Aar,	
„Morten Hansen Spangsberg,	64 Aar,	Enkemand, Mandens Fader.
„Hartvig Christensen,	33 Aar,	Tjenestefolk.
„Søren Christensen,	23 Aar,	
„Maren Thomsen,	22 Aar,	
„Karoline Nielsen,	18 Aar,	

Hvervet som Strandfoged havde han ogsaa at varetage, og da Sogneforstanderskabet blev oprettet i 1842, fik han Sæde i dette og fik her Lejlighed til at udføre et stort Arbejde. En kort Tid var han ogsaa Sognefoged; men denne Post frasagde han sig vist, da Krigen i 1848 udbrød.

Det var Færgeforbindelsen, der satte Præg paa Livet i Strandby Kro. I 1842 havde man ansøgt om Afholdelse af et Efteraarsmarked i Strandby, da der paa den Tid aarligt blev overført 2.300 Stk. Slagtekvæg til Fanø.

Færgesignalerne var paa den Tid anbragt paa en Forhøjning vest for Kroen og paa det Sted, hvor Chr. M. Spangsberg i 1856—57 byggede den saakaldte Nygaard, der gik i Arv til Sønnen Hans Chr. Spangsberg.

Dagsignalerne bestod af følgende:

Et blaat Flag og et sort Brædt ophejst mellem 2 Stænger. Flaget kaldte den lille Færgebaad over og Brædtet den store. Flaget paa halv Stang kaldte Jollen over. Natsignalerne bestod af en Lygte, der blev hejst paa en Flagstang. Over Natsignalet er der fra Fanø altid bleven klaget; idet man ikke kunde se det, og det var derfor ogsaa Genstand for idelig Flytning. En Tid blev der indført den Ordning, at der skulde være 2 Lygter eller Lys i Kroens Vinduer og de øvrige Vinduer ud mod Vejen

skulde holdes blændede. Senere skulde Lygten anbringes paa en Pæl ved den sydlige Indgang til Kroen.

Til at overføre Passagerer, Kreaturer og Gods, havde man paa den Tid følgende Baade: 2 store Sejlbaade, 1 Sejljolle, 1 Isbaad og 1 Pram.

Efter Folketællingen fra 1850, bestod Husstanden i Strandby Kro af følgende:

„Chresten Mortensen Spangsberg,	38 Aar,	Gaardmand og Gæstgiver.	
„Mariane Jakobsdatter,	43 Aar,	hans Kone.	
„Morten Chrestensen Spangsberg,	15 Aar,	}	
„Else,	13 Aar,		
„Maren,	9 Aar,	}	Deres Børn.
„Jakob,	7 Aar,		
„Hans,	4 Aar,	}	
„Kirstine Karoline Nielsen,	23 Aar,	}	
„Johanne Madsdatter,	25 Aar,	}	Tjenestefolk.
„Hans Christen Nielsen,	31 Aar,	}	

I dette Aar andrager Chr. M. Spangsberg om at maatte aabne et Udsalgssted for Kolonialvarer. Sogneforstanderskabet anbefalede Andragendet. Spangsbergs Ansøgning, der er skrevet $^4/_{10}$, giver et interessant Billede af Forholdene paa Vestkysten den Gang.

»Der er i den senere Tid gjort saare meget af Regeringen for Bondestanden, og for at sætte denne paa lige Vilkaar med de andre Statsborgere, og navnlig har Meddelelsen af Bevilllnger paa visse Næringsveje, der hidtil vare Kjøbstæderne alene forbeholdne, vist, at det er Statsstyrelsens Agt, saavidt Tiden og Omstændighederne tillader det, at gøre alle i denne Henseende lige. Næringsfrihed er visselig ogsaa af de største Goder, der kan tilstaaes Folk, og taknemlig for det, der allerede i saa kort Tid er gjort, maa den hidtil i den Retning saa lidet begunstigede Landboer være, endskønt det paa den anden Side ikke kan nægtes, at der er meget, som kan gøres endnu. Jyllands Vestkyst, der er tyndt befolket, og hvis Beboere for Størstedelen have flere Mile til Købstaden, lider i Særdeleshed ved de stedfundne Indskrænkninger i Næringsfriheden; idet denne Egns Beboere maa spilde megen Tid og Arbejdskraft samt gøre Rejser og anvende Bekostninger for at forskaffe sig, hvad de nødvendig behøve til deres Underholdning og deres Avlsdrift.

Det er derfor vist utvivlsomt, at det vilde møde megen Paaskønnelse og stifte sand Nytte, naar der paa passende Steder maatte etableres Udsalgssteder, hvor Landboerne bekvemt kunde forsyne sig og igen afsætte sine Produkter. At opkøbe Landmandens Produkter er vel ved Fr. af 23. April 1845 tilladt enhver Landboer; men denne Bestem-

melse bliver til liden eller ingen Nytte, naar man kender Forholdene og ved, hvor vanskeligt det er at afsætte Produkterne til en taalelig Pris, naar ikke Varer tildels kan tages i Betaling, og hvortil skal Opkøberen bruge Varerne, han maa modtage af Købmanden, naar han ikke maa selge dem igen. Mig er det vel som Kromand tilladt at udsælge Brændevin og skaaren Tobak; men foruden at disse Ting i al Fald ikke hører til de første Nødvendighedsgenstande, saa er Tilladelsen af mindre Nytte, da Landboeren dog idelig skal til Købstaden for at købe andre Varer, og har han først gjort Rejsen, kan kan jo der i det Hele forsyne sig. For at afhjælpe en længe følt Trang her paa Egnen samt tillige for at skaffe mig selv, der dog skal være hjemme for de Rejsendes Skyld, en passende Livsvirksomhed, er det derfor, at jeg herved underdanigst tillader mig at ansøge det høje Ministerium om naadigste Tilladelse til i Forbindelse med mit Krohold at drive Handel med saadanne Varer, som Landboerne behøve, nemlig Tømmer, Jern, Søm, Sæbe, Kul, Tjære, Olie, Humle, Kaffe, The, Sukker, Cikorie, Sirup og Krydderier. Jeg bor ved Strandby og kunde bekvemt selv indføre og udføre Varerne; men skulde Ministeriet finde Betænkelighed ved at meddele en saa udstrakt Handelsret, da vil jeg ogsaa være i Stand til fra Købstæderne til passende Pris at kunne forskaffe mig de Varer, jeg udsælger, samt afsætte de Varer jeg køber. Tømmerhandlen kan ikke drives her uden direkte Tilførsel. Det tilføjes, at min Gaard ligger $2^1/_2$ Mil fra nærmeste Købstad og ved et Færgested, hvor dagligen en Mængde Landboere kommer med Korn og andre Fødevarer samt om Sommeren med Brændsel til det nærliggende Fanø.

Strandby, d. 4. Oktbr. 1850. Underdanigst

C. Spangsberg.

Den 28de Novb. faar saa Spangsberg Svar paa sin Ansøgning; men der gives ham kun Tilladelse til at handle med følgende Varer:

Kaffe, Chicorie, The, Sukker, Sirup og Skraatobak, og denne Handel maa under ingen Omstændigheder udstrækkes til andre Varer og Varerne skal tages hos Købstædernes Handlende.

Uagtet denne Bevilling jo sikkert langt fra har været tilfredsstillende, slaar Spangsberg sig dog til Taals og begynder saa paa sin Købmandsforretning i Strandby Kro, dog holder han ikke ud til længere end 1852 og indsender da en ny Ansøgning om Tilladelse til Handel med andre Ting saasom Brædder, Salt, Sæbe, Jern, Tran og Brændeolie; idet han erklærer, at den første Bevilling kun har været til ubetydelig Nytte, da det særligt er

de sidstnævnte Varer, der er Brug for, og naar Beboerne henter disse Ting i Købstæderne, tager de de i hans første Bevilling tilladte Varer med.

I sin Ansøgning ansøger han om samme Handelsret som Hjerting, og henviser til Strandbys langt bedre Kvalifikationer, »dens Havneplads er bedre end Hjertings, og det kan ikke betvivles, at den projekterede Vestkystbane maa udgaa fra Strandby«.

I Bevilling af $^{23}/_{6}$ 1852 faar Spangsberg saa Tilladelse til at udvide sin Handel med følgende: Mælk, Fløde, Æg, Brød, Smør, Ost, Mel, Gryn, Ærter, Kød, Flæsk, Fisk, Salt, Brændeolie, Tran, Lys, Svovlstikker, Brænde, Tørv, Træsko, Øl, Tjære og Koste, samt Tobak, Tømmer, Stangjern, Staal, Søm, Spiger, Stenkul Hør, Hamp og Slibestene; men Salg af Brændevin og spirituøse Drikke, maa han afholde sig fra.

Spangsberg holdt paa en Havn ved Strandby, uagtet man i Hjerting var ved at lægge sidste Haand paa Landingsbroen. Hans Tro paa, at Vestbanen maatte komme til at udgaa fra Strandby, gik vel ikke i Opfyldelse; men Havnen blev dog anlagt paa Strandbys Jorder, og med Fiskeri og Trafikhavnen som Udgangspunkt køres nu Fisk og mange Importvarer fra disse Havne ud i Landet.

Der var ikke nogen Butik i Strandby Kro ej heller nogen Commis, Varerne fik man udleveret gennem en Klap, der i Forstuen fandtes i Væggen ud til Lokalet bag ved Skænkestuen, og som Commis optraadte Krokonen ofte, ligesom hun for det meste havde et Øje med Serveringen i Skænkestuen. Hun blev næsten altid kaldt slet og ret Mariane og var ikke fri for at være lidt strix. Spangsberg skal som Kromand have haft den Fejl, at han ikke rigtigt forstod at drikke med Gæsterne; men af ældre Medlemmer af Samfundet har jeg erfaret, at han var en Mester til at holde Orden, en nobel og oplyst Mand, der kunde underholde selv de mere fornemme Gæster.

Den udvidede Handelsret forøgede Trafikken paa Købstaden Varde, og Spangsberg satte da ogsaa to Gange om Ugen Vogn i Gang mellem Strandby Kro og Varde, og den trestolede gulmalede Fjedervogn — en Fjedervogn var paa den Tid en meget stor Sjældenhed — som han anskaffede i 1853, vakte ligefrem Beundring.

Saalænge der har fundet Overfart Sted mellem Fanø og Strandby, har det sikkert altid været Skik, at de Rejsende henvendte

sig i Kroen for at faa et Køretøj til nærmeste Købstad. I Skifteforretningen 1772 efter Morten Spangsberg fandtes jo angivet »en grøn beslagen Postvogn med Tilbehør.«

Særlig om Foraaret, naar Sømændene fra Fanø drog ud, og om Efteraaret, naar de kom tilbage for at ligge i Hi, var der noget at gøre for Kromanden med at befordre de Rejsende. Denne Befordring var nu ikke altid behagelig og da ikke mindst for Kusken, der maatte sidde paa en aaben Vogn uden Pels eller Fodpose og kun med en Sæk Hakkelse om Benene.

Men heller ikke Turen ud til Færgebaaden var altid behagelig. Overfarten kostede den Gang 40 Skilling Rigsmønt pro Persona. For at blive befordret fra Baaden og op til Kroen forlangte Spangsberg 8 lybske Skilling; men efter den $^1/_4$ 1854 forlangte han 2 Mark Rigsmønt.

En Rejsende, der paa den Tid passerer Overfarten og i nogle Dage har opholdt sig paa Fanø, og som i Vestjydsk Avis underskriver sig med »Mand som har saa vidt omvandret« — han havde passeret de fleste Overfartssteder i Europa lige fra Strædet mellem Dover og Calais til Strædet ved Dardanellerne — angriber i nævnte Avis af $^{30}/_9$ 1854 Spangsberg for denne ublu Betaling og beskylder Spangsberg for Begærlighed efter Rigsmønt. Manden henstiller, saafremt Øvrigheden ikke kan sætte en Klemme paa Herr Spangsbergs Begærlighed, at en anden af de nærmest boende Bønder paatager sig Befordringen.

Skønt Spangsberg nærer Betænkeligheder ved at indlade sig i Avispolemik med en Mand, der ikke tør navngive sig, tager han dog i Bladet for $^5/_{10}$ til Genmæle mod »den skumle og ondskabsfulde Artikel« og gør opmærksom paa, at dersom en Rejsende vil afvente Lejlighed og afhentes sammen med andre Rejsende, er Prisen kun 3—4 Skilling; men vil den Rejsende have Ekstravogn, ja da koster den 2 Mk., og dette kan ikke være formeget; thi Manden, der har saa vidt omvandret, kender aabenbart ikke til, »hvad Heste, Vogn og Folk i disse Tider koster at holde og den Forstyrrelse ved et Landbrug, at tage Heste og Karl ud af deres Arbejde, som oftest langt borte i Marken og den Venten og Tidsspilde ved idelig at staa paa Udkig efter Færgebaaden for at se, naar den kommer med Signal til efter en Vogn, hvorved saa ofte en halv Dags Arbejde gaar tabt, samt at tage sine Heste ud af en varm Stald og køre dem ud i Vandet, der tit skyller dem over Ryggen, og Isstyk-

kerne skærer dem i Benene, hvorved Hestene udsættes for idelig Forkølelse for at tjene 2 Mk.; thi da vilde han vist ikke kalde det en ublu Betaling.«

Spangsberg slutter sit Indlæg med at udtale, at han ikke frygter den Klemme, som han trues med; thi han føler sig slet ikke forpligtet til at afgive Befordring, og »Manden« kunde forsaavidt gøre ham en Tjeneste ved at faa en af de nærboende Bønder til at paatage sig Befordringen.

Den $^{12}/_{10}$ er »Manden som har saa vidt omvandret« igen ude med et Angreb paa Spangsberg. Han hævder stadig, at Betalingen er ublu og haaber, at Spangsberg snart vil afgive Befordringen. »Manden« naar aabenbart at faa Spangsberg gjort gal i Hovedet; thi fra den $^{26}/_{10}$ holder Spangsberg ikke mere Udkig med Færgebaaden og møder aabenbart kun ved Baaden, naar han gennem Færgefolkene har faaet Besked om, at der til en efterfølgende Færge ønskes Vogn.

Denne Ordning kommer Beboerne i Sønderho meget paa Tværs og i samme Avis for $^{19}/_{1}$ 1855 findes indrykket følgende:

Herr Redaktør!

De har i Vestjydsk Avis Nr. 30 og 44 optaget tvende Artikler fra »en Mand der har saa vidt omvandret«, hvori var anket over den Betaling Herr Spangsberg i Strandby har taget for Befordring fra og til Færgebaaden. Vi haaber derfor, at De ogsaa vil give Plads i Deres ærede Blad for nærværende Linier. Hiin Anke har nemlig foranlediget, at Befordringen aldeles er ophørt fra 26. Oktbr. f. Aar, og og da ingen senere har grebet efter denne Fortjeneste, saa ere vi Beboere paa den søndre Ende af Fanø derved paa vore ikke saa sjældne Ture over med Færgen blevne sat i Forlegenhed med at komme fra Baaden; idet vi ikke saaledes som Beboerne paa den nordre Ende af Øen, Dagen før vor Rejse ved Færgekarlene kunne rekvirere Vogn til at tage mod os, naar Færgen landsætter.

Det er os derfor meget om at gøre, at denne Befordring atter snarest mulig sættes i Gang, saa at Herr Spangsberg, som forhen, til enhver Tid nøje seer efter, naar der fra Færgebaaden hejses Signalflag. Foraaret stunder til, og mange Rejser over Strandby herfra forestaar.

Vi har ingenlunde fundet, at Betalingen, som Herr Spangsberg har fordret — højest 2 Mk. — kunde kaldes ublu; thi er den vel høj, naar Vognen kun benyttes af 1 eller 2 Personer, saa er den dog billig, naar den benyttes samtidig af flere, indtil 8, hvilket sidste oftest er Tilfældet.

Kørsel til Baaden til enhver Tid og paa hver Aarstid

har jo ogsaa sine Ulemper, som billigen bør vedlægges, og at blive forskaanet fra at vade i Land er en god Ting.

Tilfreds har vi været med Herr Spangsbergs Befordring og ikke mindre med hans Beværtning; vi haaber derfor, at nærværende Røst fra Mange vil lige saa let bevæge ham til at befordre paany, som Eens Røst bevægede ham til at standse dermed.

Beboere i Sønderho paa Fanø.
Sønderho, 14. Jan. 1855.

Denne Opfordring kunde Spangsberg vel ikke staa for; thi han optager igen Befordringen; men i Perioden 16. Febr. til 17. Marts har der ikke været meget for Kromanden at køre til Færgebaaden efter; thi der fandt i den Tid livlig Trafik Sted over Isen fra Fanø til Strandby. Medens man i Isvinteren 1894 nøjedes med at trække Kreaturer over, kørte man i 1855 Vogne med indtil 10 Td. Korn, ligesom der — ogsaa som i 1894 — var en livlig Trafik af Fodgængere.

Natten mellem Lørdag den 13. og Søndag den 14. Juli 1855 slog Lynilden ned i Laden i Strandby Kro, sandsynligvis gjennem en Fløjstang; splintrede nogle Sparretræer, en Portstolpe, og en Port blev ogsaa beskadiget hist og her. Det begyndte tillige at ryge stærkt fra Taget; men ved Ejeren og hans Folks øjeblikkelige Anstrængelser, som understøttedes af Regnen og den næsten aldeles stille Luft, kom Ilden ikke til Udbrud.

(Vestjydsk Avis)

Som nærmeste Konkurrent til Købmandshandlen i Strandby Kro var Købmandshandlen i Roborghus. Her var det Herr Laurids Peder Hansen, der var Købmand; men i Modsætning til Spangsberg i Strandby Kro holdt Hansen altid aaben hver Søndag. Spangsberg holdt lukket paa Søn- og Helligdage i Tiden 9—4, og det var der Folk i Jerne, der var meget forargede over. De tog derfor deres Tilflugt til Vestjydsk Avis, og i Bladet for 9. Decb. 1855 fik de indrykket følgende:

Hr. Spangsberg i Strandby og Hr. Hansen paa Roborghus have begge Udsalg af Colonialvarer, og vi Beboere af Jerne Sogn kjøber for en stor Del, hvad vi bruger af Sukker, Kaffe, The etc. hos dem; men Strandby Kro ligger os naturligvis nærmest. Nu har Hr. Spangsberg imidlertid det Indfald slet intet at ville udsælge om Søndagen og Helligdage fra Kl. 9 Formiddag til Kl. 4 Eftermiddag, og vi nødes derfor i den Tid til at gaa den lange Vej til Roborghus. Hr. Hansens Handel gaar nemlig allerbedst om-

Søn- og Helligdage fra Kl. 9—4. Vi tillader os derfor at anmode Politimesteren, Hr. Kammerjunker Rosenørn, om at paabyde Hr. Spangsberg at sælge om Søndagen i bemeldte Tid. Maaske kunde det virke allerbedst at true Spangsberg med, at hans Bevilling vil blive ham frataget og givet Hansen, dersom han ikke strax, ligesom denne, sælger om Søndagen fra 9—4. Vi ønsker netop denne Tid til Salg paa førnævnte Steder, for at vi dog kunne have et Sted at gaa hen, medens andre gaar i Kirke.

Bosiddende Folk i Jerne Sogn.

Jeg har ikke kunnet finde noget Indlæg fra Spangsberg i denne Sag.

Efter Folketællingslisten for 1855 bestod Husstanden i Strandby Kro af følgende:

Christen M. Spangsberg,	43	Aar,	gift,	Gaard- og Kromand
Mariane Jacobsdatter,	48	Aar,	f. i Grimstrup, Ribe Amt,	hans Kone
Morten Christensen Spangsberg	20	Aar,	ugift	} Deres Børn
Else Christensen	18	»	»	
Maren Christensen	14	»	»	
Hans Christensen	9	»	»	
Jacob Christensen	4	»	»	
Niels Peder Jensen	33	»		} Tjenestefolk
Kirsten Margrethe Eskesen	23	»		
Johanne Jørgensen	22	»		

Strandby Kros Bygninger laa som angivet i Taxationsforretningen af 1834. Ud til Vest fandtes Indgangen til Forstuen og til venstre for denne laa Storstuen og tilhøjre Skænkestuen. Denne sidste havde Vinduer saavel mod Vest som Syd, og langs Vinduerne mod Vest fandtes faste Bænke.

Bag ved Skænkestuen var der en Gang til Køkkenet og øst for Skænkestuen fandtes en pænere Stue med ovalt Bord og Sofa. Udenfor fandtes paa hver Side af Indgangen en Række Granitsten, til hvilke var fastgjort Jernstænger.

I Tiden $^{14}/_{7}$ 1856 til $^{29}/_{5}$ 1858 er Strandby Kro gaaet ud af Familien Spangsbergs Eje; idet to Mænd fra Vejle, Tømmermester Andreas Ottesen og Sejlmager Frederik Hansen, har overtaget den. Ved denne Handel overdrages Strandby Kro til de to Mænd for 16000 Rdl., og der medfølger kun 2 Heste af Besætningen; men Jorden bliver delt, saaledes, at der med Kroen følger 60 Td. Ager Eng og Hede — 2 Td. 4 Skp. 2 Fdk. Hartkorn. Resten kommer til at høre til en ny Gaard, som Spangsberg bygger over paa det diametralt liggende Hjørne, den saakaldte Nygaard.

Den $^{29}/_{5}$ 1858 har de to Vejlemænd maattet give op, og Spangs-

berg maa atter overtage Kroen. Hvad der har trukket de to Vejlemænd bort fra den smukke Østkyst og over til denne øde og og barske Egn ved jeg ikke; men det har maaske været Drømmen om stor Forretning i deres Fag — Skibsbygning og Skibsfarten — Selv om de daarlige Tider blev anført som Aarsag til Handlens Ophævelse, var det dog en Kendsgerning, at de to Mænds Hustruer ikke kunde finde sig i Forholdene og derfor vel pressede paa for at faa Handlen til at gaa tilbage.

Spangsberg maa nu atter til at søge om sine tidligere Bevillinger paa Krohold og Handel, og disse faar han den $^{5}/_{2}$ 1859, og $^{25}/_{5}$ samme Aar faar han tillige Bevilling paa at have Udsalg af indenlandsk Øl og indenlandsk Brændevin.

I Rigsarkivet findes en Pakke, hvori findes en Del Skrivelser vedrørende Fanø—Strandby Færgeriet i Tiden 1840—64, og det fremgaar af disse, at Postvæsenet førte en Slags Inspektion.

I de to Aar, da Kroen ejedes af de to Vejlemænd, var der nogle Gange bleven klaget over, at de Rejsende maatte vente forlænge i Strandby Kro efter Færgebaaden, uagtet der var bleven hejst Signal.

Der fandtes og førtes Dagbøger — Bøgerne førtes af Færgemændene — hvori der kunde indføres Klager, saaledes den $^{2}/_{8}$ 1857, da Herr cand. phil. I Bruun fra Endrupholm sammen med en Herr Müller maatte vente i Strandby Kro fra Kl. 8 til 11½, inden der kom nogen Baad over. Det samme gentog sig den $^{6}/_{9}$ 1857, da en Herr Rønning maatte vente fra Kl. 8½ til 11. Sagen blev gjort til Genstand for Undersøgelse ved Retten af Birkedommer Schønau paa Fanø, der vist ogsaa havde maattet vente; men den paa Fanø værende Opsynsmand, der skulde holde Udkig med Signalerne, undskyldte sig med, »tyk Luft«. Stiftamtmanden foreslog, at man skulde gaa over til Lydsignaler. Ved Syn den $^{8}/_{12}$ 1858 tilbyder Spangsberg, der jo atter var bleven Kromand, paa Henstilling fra Birkedommeren, at han nok skulde pudse Lygten — den skulde nu have to Lys — og holde Gardiner trukket for Vinduerne. Lygten bliver anbragt ved den sydlige Side af Indgangsdøren paa en Pæl, og senere bestemmes det, at der skulde anbringes en blank Blikplade i Lygten.

Efter Folketællingslisten for 1860 bestod Husstanden i Strandby Kro af følgende.

Chr. M. Spangsberg, 48 Aar.
Mariane Jakobsdatter, 53 Aar.

4 Børn: Morten 25 Aar, Maren 19 Aar, Hans 14 Aar, Jakob 9 Aar,
Tjenestekarlen Hans og Pigerne Kirsten og Johanne, henholdevis 26 28 og 27 Aar.
Sønnen Jakob var aandssvag.

Den $^{21}/_{2}$ 1863 trak Spangsberg sig tilbage og overdrog Kroen til sin ældste Søn, Morten Chrestensen Spangsberg og samme Dag blev der oprettet Aftægtskontrakt.

Denne Aftægtskontrakt vidner om et godt Forhold mellem Søn og Forældre. Den $^{15}/_{7}$ faar Morten Chr. Spangsberg overdraget sin Faders Bevillinger, og den 14. Oktober hjemfører han Datteren fra Endrup Posthus, Cecilie, der 20 Aar gl. drager ind som Krokone i Strandby Kro. Det blev ikke let for den unge Kone at gøre sig gældende overfor den sikre Svigermoder, Mariane.

I Sept. havde Sogneforstanderskabet behandlet en Ansøgning om en ny Kro i Strandby; men Ansøgningen blev nægtet, da man ikke fandt, at der var Trang til flere Kroer i Strandby og den nuværende ikke havde givet de Rejsende Anledning til billig Klage.

Næste Aar udbrød Krigen, og der kom fjendtlige Tropper til Egnen, ogsaa til Strandby Kro.

Først kom Østrigerne (Pinsedag) og senere Tyroljægere, og der blev opstillet Poster paa Linierne Strandby Kro, Hjerting, Esbjerg Baunehøj, Klovborg og Sædding.

Fanø blev, sammen med de øvrige Vesterhavsøer, forsvaret af Cpt. Hammer, og til Forsvar af Fanø var der 3 Skanser (Batterier), 2 store og 1 mindre. Lige overfor Strandby laa en stor Skanse og midt imellem denne og Odden den store Skanse, og inde ved Odden den mindste.

Den 4. Juli ankom Kanonbaadene Freyr og Vidar med 60 Mand, 1 Leutnant og 2 Underofficerer samt 6 Stk. 24 pundige Kanoner. Der var i Forvejen stationeret 8 Kanonjoller.

Fjenden fjærnede Signalerne og borttog en Baad, og dette blev vurderet til 500 Rdl. Om Fjendens Ankomst til og Ophold i Strandby fortælles følgende:

Da Fjenden kom, var man i Strandby Kro i Gang med at køre Hø ind. Hølæssene havde ondt ved at komme forbi Geværpyramidere, der var opstillede langs Færgevejen op til Kroen. Det var jo Fjendens Agt at gøre Landgang paa Fanø, og den tog derfor alle Baade langs Kysten og slæbte dem til Strandby, hvor man søgte at faa Mandskab til at sejle derover;

men ingen af Beboerne vilde, og en Del af dem blev derfor arresteret og indsat i en Lade, hvorfra de dog snart undslap og Landgangen paa Fanø blev jo aldrig til noget. For at vildlede Fjenden havde man paa Fanø opstillet Trækanoner foruden de rigtige, og i mine Drengeaar diskuterede vi Drenge, hvorledes man dog havde kunnet skyde med Trækanoner; thi der blev jo skudt fra Fanø, ikke alene over til Strandby Kro; men det fortælles ogsaa, at en Kugle skal være faldet ned ude i Gammelby, og der nær havde taget sin Mand.

Medens Fjenden laa i Strandby var Forbindelsen med Fanø naturligvis afbrudt; men det var Aftalen med Kromanden i Strandby, at naar Fjenden var afrejst, skulde han hejse et bestemt Signal. Herom maa Fjenden vel have faaet Nys; thi en Dag fjernede alle Soldater sig, saa de ikke kunde ses fra Fanø, hvorefter Offiicererne skal have foranlediget Signalet sat.

Signalet blev observeret, og Færgefolkene Svend og Sonnik fik travlt med at faa en Færgebaad klar, og saa sejlede de til Strandby, hvor de tog Sejlene ned og vadede i Land, da der jo ingen Vogn kom ud til dem. I det samme kom Fjenden frem fra deres Skjulesteder, stormede Baaden og tog Færgemændene til Fange; derefter slæbte de Baaden paa Land, flængede Takkelagen og sønderhuggede Baaden. Færgemændene blev taget i Forhør; thi Fjenden vilde nemlig vide, hvor mange Soldater der laa paa Fanø. Færgemændene blev ved med, at det kendte de ikke noget til. Efter nogle Dages Forløb blev Føreren atter taget i skarp Forhør, og herunder blev han gjort opmærksom paa, at han vilde blive skudt, hvis ikke han vilde sige dem, hvor stor Styrken paa Fanø var. Svend nægtede imidlertid haardnakket at give Oplysninger, og saa blev han ført ned til Stranden, og her maatte han se paa, at flere Soldater ladede deres Geværer med skarpt. Han blev igen opfordret til at give de ønskede Oplysninger — ellers blev han strax skudt; men Svend viste sig som en modig Mand, der ikke lod sig kyse af en Trusel, og skudt blev han da heller ikke. En Søndag Eftermiddag derefter affyredes der paa Fanø en Kanon, og Kuglen gik i Jorden nord for Kroen, og Østrigerne fik travlt med at faa den opgravet og undersøgt hvor stor den var. Kromandens yngste Broder, Hans Spangsberg, maatte strax spænde for og køre til Kolding, hvor Kuglen skulde forevises for Kommandanten, der var inde paa, at den ogsaa skulde undersøges i

Fredericia. En saadan Kugle blev i mange Aar benyttet til Sennepsmaling i Kroen og senere paa Hotellet i Esbjerg; en anden blev opbevaret af Hans Spangsberg og er nu i mit Eje.

Naar bortset fra, at de fjendtlige Soldater stjal, hvor de kunde komme afsted med det — de stjal saaledes Læderet fra Vognene og slog det under Støvlerne — optraadte de sømmeligt overfor Kroens Beboere. I nogen Tid var Krokonen og hendes Svigermoder alene — Kromanden var efter at have siddet arresteret i Kolding — atter vendt hjem; men havde absenteret sig, og da en Dag en Officer bestemt forlangte af Krokonen, at hun skulde sige, hvor hendes Mand var henne, og hun ikke vilde sige det, udbrød Officereren: »Dersom De ikke siger det, vil De blive skudt.« Hertil svarede hun: »Værsaagod«.

Samme Officer var saa uheldig en Dag at slaa Krokonens pæneste Flødekande itu; men glalant sendte han straks Bud til Varde efter en ny.

Overfor Soldaterne forstod Krokonens Svigermoder at sætte sig i Respekt, og naar de kom for at tigge, og de ikke var tilfreds med det, hun gav dem, fejede hun dem af med et »Nix mer«, og havde de forvildet sig ind i Rum, hvor de intet havde at gøre, f. Eks. op paa Loftet, hvor en Dag en Soldat stod og rodede i en Kiste, kunde hendes bydende »Hvad bestiller De her?« faa ham til at luske ned.

Mikkelsdag forlod Fjenden Strandby.

Om Forholdene i Strandby under Krigen indeholder Aviserne intet, og Cpt. Hammers Indberetning til Krigsministeriet er paa en eller anden Maade gaaet tabt.

I 1865 den $^{2}/_{4}$ faar Morten Chr. Spangsberg Bevilling paa at drive Høkerhandel fra sin Bopæl og at falholde de Produkter, som kunne købes overalt paa Landet, nemlig; alle Naturalprodukter af Landbrug, Kreaturhold, Havedyrkning og Fiskeri samt alle Slags Skovaffaldter og Tørv, selv om bemeldte Naturalprodukter have modtaget nogen Bearbejdelse ved Landbo og Husflid, saasom Smør, Ost, Gjær, Hør, Hamp, saltet og røget Kjød, Flæsk eller Fisk, saa og Kalk, Tag- og Mursten, samt almindeligt Pottemagerarbejde, saavelsom formalede Kornvarer, Æg, Brød og desuden Øl, Salt, Brændeolie, Tran, Lys, Svovlstikker, Træsko, Tjære, Sæbe, Soda, Kaffe, Kaffesurrogater, Sukker, Sirup, The og Tobak, og disse sidstnævnte 16 Artikler ikke i saadan Kvantiteter, der ifølge Lovens § 31 ere forbeholdte Handel i Stort.

I 1866 den 1/7 blev der oprettet Brevsamlingssted i Strandby Kro, og Chr. Mortensen Spangsberg, der sammen med sin Hustru havde faaet indrettet Aftægtsbolig i Kroen, blev ansat som Brevsamler.

Da Loven om Esbjerg Havn skulde føres ud i Livet, blev Strandby Kro Samlingssted for Expropriationskommissionen, Ingeniører m. fl., og de Aar, der forløb, inden Kroen blev flyttet til Esbjerg, kom til at sætte sit Præg paa Livet i Kroen, ja hele Strandby, og det blev sikkert Kroens livligste Periode.

Da der endelig blev taget fat paa Havneanlægget, der, uagtet det kom til at ligge uden for Strandbys Jorder, blev kaldt Esbjerg, var Strandby Kro de Tilrejsendes første Maal ved Ankomsten.

Her maatte man slaa sig ned det første Døgn for at sondere Terrainet: men Bopæl for længere Tid maatte man skaffe sig andet Sted, og snart fandtes der Logerende i saa at sige alle Gaarde og Huse, saavel i Strandby som de omliggende Byer. Indtil Havnens første Bygmester, Carlé, fik sit eget Hus, boede han dog i Strandby Kro, og om hans flotte Vaner (han røg Cigarer til 50 Kr. Kassen etc.), hans Kamp med Musene, som han skød paa med Revolver etc., er der skrevet saa meget.

Overfor de Tilrejsende maatte Kromanden optræde som Vejleder og Fører. Da saaledes Smed Møller kom til Strandby og overfor Kromanden fremførte sin Plan om at bygge en Smedie i Esbjerg, tog de sammen op til Esbjerg, og bedst som de travede omkring i Lyngen rejste en Ko sig, og Møller udbrød da: »I Guds Navn, lad mig da tage et Stykke Jord her.«

Paa dette Sted ligger nu Esbjerg Jernstøberi.

Efterhaanden som Havnearbejdet skred frem, og Bebyggelserne tog Fart, blev Strandby Kro mere og mere Samlingssted og da især efter Dagens strænge Arbejde, og til sidst kunde der ikke skaffes tilstrækkelig Plads, hvorfor der — vel ogsaa af Hensyn til det noget blandede Selskab — blev opført den »Sal«, der ses paa det eneste existerende Billede af Kroen.

I Strandby Kro blev Planen om Esbjergs første Bebyggelse fremlagt den 10. Novbr. 1870.

Efter Folketællingslisten i 1870 bestod Husstanden i Strandby Kro af:

Morten Chrestensen Spangsberg, 34 Aar, Jordbruger og Kroejer.
Cecilie Lauridsen, 26 Aar, hans Hustru.
Mariane 5 Aar, Mette 3 Aar, Kirstine 1 Aar, deres Børn.
Desuden var der 4 Tjenestepiger og 3 Karle.

Paa Nygaarden bestod Husstanden af:

Chresten Mortensen Spangsberg,	57 Aar, Husfader, Jordbruger.
Mariane Jakobsdatter,	62 Aar, hans Hustru.
Hans Chrestensen Spangsberg,	23 Aar, deres Søn, Arbejdskarl.
Marie Hansen, 24 Aar, hans Hustru, Husmoderens Hjælperske.	
Mette Kirstine Sørensen,	23 Aar, Tjenestepige.
Daniel Simoni,	27 Aar, Logerende, (Ingeniør).
Anton Andreas Møller,	24 Aar, Logerende, (Arbejdskarl).

Da det jo stod klart for Morten Spangsberg, at han ikke kunde blive ved med at drive Kro i Strandby, naar Havnen blev færdig, og Færgebaaden da vilde komme til at lægge til dér, indsendte han Ansøgning om Bevilling paa Gæstgiveri ved Havnen. Dette gjorde han i 1868; men samtidig med hans Ansøgning forelaa der ogsaa Ansøgning fra Th. Thomsen i Varde. I Ansøgningen anfører Spangsberg, at han ansøger om Bevillingen, saafremt Færgefarten flyttes fra Strandby til Esbjerg, og et Gæstgiveri dér bliver nødvendig.

Den 20. Januar 1875 om Formiddagen lægger Færgen til ved Strandby for sidste Gang, hvorefter den søgte ind i Forhavnen udenfor Dokken, og da stod Spangsbergs Hotel færdig og blev indviet ved en Festlighed med Middag og Bal den $^{12}/_{2}$ og til hvilken der blev afsunget følgende Sang:

Mel.: Herr Madsen.

Ved Esbjerg, der skulde være Havn,
Og Rigsdagen tænker og taler og vaaser,
Dens store Lys og de smaabitte Praaser,
Og siger det er til Landets Gavn.

Den Carlé ved Kroen stiger ud,
For Majestæten alt sig bøjer,
Undtagen »die Maüser, der løber og støjer,
Dem gier han af sine skarpe Skud.

Men her kom og Folk af anden Slags,
Petersen, Møller og Olsen med flere,
Som Veteraner i Esbjerg nu ere,
De var her paa Pletten lige strax.

Her bygges aldeles uforsagt,
Huse og Hytter paa Heden man spredet,
Huha! — det va' no'le rædsomme Reder,
Og dermed er Esbjerg By grundlagt.

Den vokste, da vi fik vores Havn,
Men Rygtet sa'e noget rent forbandet:
At her boede Røvere og slets inte andet,
Og det var jo ikke til vort Gavn.

Men nu da vi Jernbane har,
Saa kommer Kjøbmænd og Bønder og andet
Godtfolk herind fra Byer og Landet,
Og ser jo, at pæne Folk det var.

Vi leve i Fryd og Herlighed,
Gjør Klubber og Baller, jo det kan nok hændes,
Og sommetider for Alvor vi skændes,
Men nu er der atter kommet Fred.

Gid Byen maa vokse rigtig bra,
Herfra til Banen den snart kan sig strække,
Men Jerne Kirke den ogsaa maa række,
Og derfor skal den ha'e et Hurra.

Strandby Kro ca. 1870

Aftægtskontrakt

mellem Madame Ide salig Spangsberg og hendes Søn Morten H. Spangsberg i Strandby.

Da min kære Moder efter at have ganske udskiftet med mine alle myndige Sødskende ved Skiøde af Dags Dato, haver solgt mig hendes paaboende Gaard med Ind- og Udboe, er det bleven min Pligt at sørge for hendes anstændige Ophold med videre efter Stand og Vilkaar, som saalænge hun lever herved bestemmes og af benævnte min Gaards Beboer heri Strandby, hvem det end er, skal udredes, nemlig:

1.

Den Stue østentil min Moders hidtil havende og af mig brugende Sovekammer, saaledes som samme nu med Seng og Kakkelovn er indrettet, bliver stedse til hendes Ophold og Brug og altid af Gaardens Beboer vedligeholdes forsvarlig. Fra samme beholder hun fri Ud- og Indgang saavel gennem ernævnte Sovekammer, hvor en passende Dør i saa Henseende anbringes, som Kjøkkenet, Bryggeriet og andre Stæder i Værelser, og hvor hun selv lyster.

2.

Det staar til min Moder selv, hvorlænge hun vil søge Bord og tage Underholdning med min Kone og mig. I saadan Tid maa ingen Fødevare i Huset laases eller lukkes for hende; men hun stedse have fri fornøden Brug af alt. I samme Tid gives hun fornødne Klæder, Uld og Linden og Sængeklæder, naar disse bliver gamle. Hun nyder og imidlertid til egen Disposition aarlig tie Rigsdaler, de 5 til Martiny og de 5 til 1. Maj.

3.

Hun nyder stedse af min Kone og mig samt Tilviiste saa og god Begegning og fornøden Opvartning samt en anstændig Pige, som hun selv udvælger. til at sove hos hende om Natten for i Tilfælde ogsaa da at opvarte hende.

I Kirkebogen mangler Fortegnelse over viede i 1803; af Punkt 3 fremgaar det da, at Morten i det Aar indtræder i Ægteskabet.

4.

Foruden hendes nu brugende Sæng tager hun af Bohave til at meublere med, alt hvad hun selv behager og er hende passende, alt efter Specifikation, da samme kunds er et Laan fra Gaarden og ved hendes dødlige Afgang falder tilbage dertil.

5.

Naar min Moder vil føre egen Oeconomie og spise for sig selv i egen Stue, leveres hende saasom:

a) Hver Uge, nemlig den første Dag i Ugen, 8 Pund godt frisk Rugbrød, 4 Pund Sigtebrød, 3 Pund godt frisk Smør og daglig 2 Potter nyemalket Mælk.

b) Hvert Aars Mortensdag 2 Lispund godt fersk Oksekød, 1 Lispund tør do., 2 Lispund godt fersk Flæsk, 1 Lispund tør do., 1 feed Gaas og 4 do. Ænder.

c) Til andre Fornødenheder saasom Meel, Gryn, Salt, Kaffe, Sukker, The etc., gives hende aarlig 20 Rdl., de 10 hver Mortensdag og de 10 første Maj.

d) Øl leveres hende af det bedste Slags som haves, saa ofte og saa meget hun forlanger.

e) Ifald det forlanges, skal Beboer holde hende samt koste hende og levere en anstændig Pige, eene til hendes Opvartning og Tieneste.

f) Saa ofte det forlanges, skal Gaardens Hæste og bedste Vogn samt en Karl at køre befordre hende af Bye, hvor hun lyster.

g) Til Kaaljord og Haugeurter afpæles det halve af den østre Qvarter, ...Faune til hendes Stuevinduer, som Gaardens Beboer gjøder, dyrker og driver for hende i rette Tid efter hendes Anvisning og Ordre.

h) Ald behøvende Brændsel af Tørv Klyne, og Lyng leveres hende aarlig. Finder hun Mangel deri, skal Gaardens Beboer aarlig i rette Tid levere hende vel og tørt bjerget af Roest, Hygum eller andre gode Slags Tørv 10 Læs à 8 Snese Læsset, 2 Læs gode Klyne à 2 Snese Læsset og 1 Læs Lyng, der skal hensættes paa et tørt Sted i Gaardens Bygninger og saaledes under Laas og Lukke, at kun hun og Pige kan komme til det.

6.

Min Moder og Pige beholder stedse fri Adgang til Brønden, Skorsten i Køkkenet samt behøvende Redskaber af ..... og Kar med videre sammesteds.

7.

Extraskat af hende og Pige svarer hun selv. I Tilfælde af 5 § ..... betales saadant for Pige af Gaardens Beboer.

8.

Af Gaardens Faar udtager hun eet, hvilket hun lyster, som med Lam eller et andet, naar dette fragaar, stedse fores og græsses med Gaardens. Døer hun ved Gaarden, da skal Gaardens Beboer besørge hende anstændig og christsømmelig ført til Jorden. Det forstaaer sig af sig selv, at hendes Efterladenskaber falder til Gaardens Beboer undtagen hendes Liv- og Gangklæder samt hendes Sængeklæder, som deeles imellem hendes Døttre Ellen, Kirstine og Johanne.

9.

Det være min Moder tilladt at flytte hvorhen hun lyster med foreskrevne Aftægt, da alt hvad som ..... tilføres hende paa det tilflyttede Sted, der dog ikke maae være over 2 Mile, nemdet i 5 § ..... anførte, hvorimod hun for det øvrige under Litra a, d, e, f og g anførte Deele nyder i reede Penge aarlig 30 Rdl. til samme Terminer, som der om de øvrige reede Penge er anført.

10.

For foreskrevne Aftægt nyder hun første Prioritet i Gaarden og dens Eiendomme, saaledes som samme nu findes efter det mig i Dag meddelte Skjøde derpaa, til hvilken Ende dette tilligemed Skjødet tinglæses og protokolleres.

Saaledes indgaaet og forpligtet bekræftes i Vidners Overværelse under Haand og Segl.

Strandby, d. 28. Juuny 1803. *M. H. Spangsberg*
(L. S.)

Som antagen Curator
Spangsberg, Procurator.

Til Vitterlighed
Chresten Christensen. *Christen Nielsen.*

Uddrag af Aftægtskontrakt

mellem Morten Hansen Spangsberg med Hustru, Else Christensen Spangsberg, og deres Søn Christen Mortensen Spangsberg i Strandby.

Undertegnede Chresten Mortensen Spangsberg, som ved Skjøde af Dags Dato er bleven overdragen den min Fader M. H. Spangsberg hidtil her i Strandby eiende og paaboende Gaard med flere Eiendomme, tilstaar og herved forbinder mig og efterfølgende Besiddere af bemeldte Gaard, at svare ovenmeldte mine kjære Forældre, Morten Hansen Spangsberg og Else Christensen Spangsberg, saalænge de leve følgende Aftægt:

1.

Som Aftægtsværelse overlades dem den 3 Fag Stue, som i Vester grændser ind til det Værelse, der af dem og mig nu bruges til Sovekammer, hvilken Stue jeg saasnart forlanges, indretter ganske saaledes, som de det maatte ønske, og skal de ikke alene have fuldkommen uindskrænket Raadighed over og Brug af denne Stue; men tillige frie og aldeles ubehindret Adgang til Husets øvrige Værelser, ligesom jeg eller Gaardens Besidder stedse er pligtige forsvarligen at vedligeholde bemeldte Stue samt om Vinteren og ellers i koldt Veir at forsyne dem med fornøden Varme, alt uden nogen Møje eller Bekostning for mine Forældre.

2.

Det er aldeles afhængigt af mine Forældre, hvor længe de, istedetfor at nyde de i efterfølgende Poster anførte Aftægtspræstationer, vil gaae tilbords og tage deres Underholdning med mig og mine, og saalænge dette vedvarer, skal de have ubehindret Adgang til alle Gjemmer for Husets Fødemidler samt Frihed til til Fornødenhed at tage til sig af disse, ligesom jeg og imedens giver dem de fornødne Klæder saavel Ulden som Linned og holder dem dette bestandigen godt vedlige.

Endvidere overlader jeg dem til egen Raadighed og Brug

hvilke 2 af Gaardens Faar, de finde forgodt at udtage og skal jeg ikke allene baade fore, græsse og passe dem samme ligesaagodt som mine egne Faar, men ogsaa hvergang eet af dem eller af de Faar, de istedenfor hine maatte have, bortdøer — NB. naar de det ikke slagter — strax give dem et af mine bedste Faar isteden. Ynglen eller Lammene, som ligesaavel som Ulden af bemeldte Faar tilhører mine Forældre, passer og græsser jeg dem ligesaagodt som mine egne Lam til hvert Aar midt i November Maaned. Dog er det en Selvfølge, at det kuns er et Aars Yngel jeg hver Sommer som meldt skal græsse og passe. Det fornødne Toirereb til de bemeldte Faar og Lam leverer jeg ogsaa. Hvad i denne Post Faar og Lam angaaendes er anført vedbliver uforandret end ogsaa efter at mine Forældre har begyndt at føre deres egen Husholdning.

3.

Foruden den af af mine Forældre nu brugende Seng have de endvidere Rettighed til at udtage en anden god og fuldkommen Sengsklæder samt af Gaardens Bohave og Kjøkkentøi til at meublere deres Aftægtsværelse med og til anden fornøden Brug hvad de finde Behag i og passende for dem; men da alt, hvad de saaledes udtager, Sengene indbefattet, ved den længstlevendes Død falder tilbage til Gaarden igen, saa er det en Selvfølge, at de heraf ej maa lade noget komme bort, og at ethvert Stykke, de udtage, bliver specificeret.

4.

Saasnart mine kjære Forældre vil føre deres egen Huusholdning, leverer jeg eller Gaardens Besidder dem aarlig følgende: 5 Td. god, sund, tør og velrenset Rug. 5 Td. god, sund, tør og velrenset Byg, af hvilket jeg gjør de 12 Skp. i god og paa en Kølle ved Træbrænde veltørret Malt. 1 Td. gode Kartofler. 2 Skp. gode Boghvedegryn. 1 Skp. gode Ærter. 2 Skp. god Salt. 4 Lispund godt fersk Kjød af Slagterhøvedets Bagfjerding. 4 Lispund godt saltet og tørret Oxe- eller Bedekjød. $1^1/_2$ Lispund godt saltet og tørret Flæsk uden Ben. 1 Lispund godt saltet og tørret Torsk. 1 Lispund godt saltet og tørret Hvilling. 1 Lispund godt Hør. 4 Pund grøn Sæbe. 3 Pund godt Humle. 20 Pund godt Røgtobak à 12 Sk. H. C. Pundet. 8 Pund gode Tællelys. 26 Pund gode Kaffebønner. 4 Pund godt Melis. 12 Pund god Kandis. 6 Pund godt Cicorie. 30 Kander godt dansk Kornbrændevin. 3 Snese fridske Hønseæg. 10 Læs forsvarlig gode Klyne. 4 Læs forsvarlig gode Hedetørv. 1 Læs forsvarlig godt Lyng.

Kornvarerne saavel som Kartoflerne, Sæben, Saltet, Humlen, Brændevinen, Tobakken, Lysene, Kaffebønnerne, Sukkeret, Cikoriet samt Æggene leveres dem i 2 Terminer, nemlig hvert

Aar Maidag og Mortensdag, med Halvdelen i hver Termin og til førstnævnte Termin, nemlig 1. Mai, leveres dem ogsaa det førommeldte Flæsk og saltede Kjød, hvorimod de anførte Ærter leveres dem i den sidstmeldte Termin, nemlig en Mortensdag, ligesom de ommeldte 4 Pund fersk Kjød leveres dem i Slagtetiden, dog inden Novb. Maaneds Udgang. Fisken leveres dem 24. Juni og Hørret 11. December-Termin. Alle her anførte Aftægtspræstationer maae som meldt leveres forsvarligen og godt og uden nogensomhelst Forvending til de foran bestemte Tider. Hvad Brændsel angaar, da hjemfører jeg eller Gaardens Besidder den samme i rette Bjergningstid og indlægger det strax derpaa ordentligen i et tørt, tæt og for Aftægtstagerne beqvemt Sted i Gaardens Bygninger og saaledes under Laas og Lukke, at kuns mine Forældre og deres Pige kom komme til det. Det maa være af en god Bonitet og fuldkommen tørt maa det føres i Huus.

5.

Daglig levere jeg eller Gaadens Besidder dem i deres Aftægtsværelse 3 Potter nyemalket reen, uforfalsket Melk og hver Søndag 4 Pund god, frisk og velsmagende Smør.

6.

Af Haugen overlades dem Halvdelen af det østre Qvarter, nemlig den Deel som ligger lige ud for og nærmest ind til deres Stuevinduer, hvilket Stykke Haugejord jeg aarligen gjøder, graver, dyrker og renser saaledes og indtil de Tider, som mine Forældre det forlange, ligesom jeg ogsaa holder samme Fred derover som over den øvrige Deel af Haugen.

7.

Hvis de det forlanger, er jeg pligtig at holde dem en anstændig, tro og duelig Pige, som de allene skal have Raadighed over, og som jeg uden nogen Byrde og Udgift for dem baade koster og lønner. Desuden skal mine kære Forældre af mig og mine stedse ydes al muelig Tjenstagtighed samt en høflig, kjærlig og god Omgang og fornøden Opvartning, alt saaledes som gode Forældre kan fordre det af lydige og kjærlig sindede Børn.

8.

Deres Aftægtskorn er jeg forpligtet, naar forlanges, at skaffe dem til og fra Møllen og der male, ligesom jeg ogsaa, naar de efter Indbydelse maatte ville besøge deres Slægt og Venner eller ogsaa et eller andet Sted have Forretninger, er pligtig at befordre dem med Heste og Vogn, saa velsom ogsaa naar forlanges at kjøre dem til og fra Kirke.

Af Brygger og Bagerredskaber skal de saavelsom af Gaardens Brønd have fri og uindskrænket Brug, ligesom de ogsaa i Kjøkkenet og ved Skorstenen der skal have aldeles ubehindret Adgang.

9.

I Svagheds, Alderdoms og Skrøbelighedstilfælde er jeg saavelsom ellers forpligtet at yde dem al mulig Tjeneste, Pleie og Tilsyn og om deres Svaghed skulde tiltage i nogen betydelig Grad, da at besørge dem paa deres nærmere Forlangende saavel Lægen som Præsten hentet og hjemkørt med mine egne Heste og Vogn. Saasnart een af mine kjære Forældre ved Døden afgaar, da bortfalder aarlig følgende af foranførte Aftægtpræstationen, som ikke leveres den efterlevende, nemlig: 2 Td. Rug, 2 Td. Byg, 1 Skp. Boghvedegryn, 1 Lispund fersk Kød, 1 Lispund saltet do., 8 Pund Flæsk, $^1/_2$ Skp. Ærter, 10 Pund Kaffe, 4 Pund Candis, 10 Kander Brændevin, ugentlig 1 Pund Smør samt daglig 1 Potte Mælk og bortdøer min Fader først, da afgaar tillige 12 Pund Tobak aarlig, men hvis min Moder først døer, saa bortfalder de i 2den Post ommeldte Faar og Lam, imod at min Fader da til Erstatning derfor erholder aarlig udbetalt 8 Rbd. reede Sølv, der da betales ham i to Terminer, nemlig i 11. Juni og 11. December med Halvdelen i hver Termin. De Aftægtspræstationer, som ikke her ere anførte at skulle afgaa, vedbliver forresten uforandret at svares til den længstlevendes Død.

10.

Foruden det i 3die Post ommeldte udtager mine Forældre tillige 6 Sølvspiseskeer og 2de Sølvbægere, hvilke de selv vil; men disse falder ikke, saaledes som det i bemeldte Post anførte, tilbage til Gaardens Eier ved den længstlevendes Død.

11.

Saalænge mine Forældre begge leve, er det dem ikke tilladt at flytte fra Gaarden med deres Aftægt; men saasnart een af dem ved Døden er afgaaet, da har den efterlevende Lov at fløtte, hvor hen den finder forgodt og leveres denne paa sit Opholdssted til i en Afstand af 2 Miil fra Gaarden, alt hvad den efter foranstaaende i Aftægt kan tilkomme med Undtagelse af Mælk og Brænde, for hvilke 2 Dele den da aarlig af Gaardens Eier indbetales 16 Rbd. reede Sølv, hvilke tilligemed de øvrige Aftægtspræstationer da erlægges i 2de Terminer med en Halvdeel hver Mortensdag og en anden Halvdel hver 1ste Mai.

I Tilfælde af at den længstlevende som meldt fløtter fra Gaarden, da skal den imedens den er borte, selv koste den i 7de Post ommeldte Tienestepige; men Lønnen til samme vedbliver at svares af Gaardens Eier; derimod skal sidstmeldte tillige koste hende, saalænge den længstlevende vedbliver at opholde sig og tage Aftægt paa Gaarden.

Skulle den længstlevende, efter at den er fløttet fra Gaarden, faa isinde at tage tilbage til samme igjen, da skal Aftægtsværelset i velholdt Stand staa aaben for den og indtræder da i de samme

Rettigheder med Hensyn til Ydelsen af Aftægtspræstationerne, som den før Fløtningen havde.

12.

Ved mine kjære Forældres dødelige Afgang er jeg eller Gaardens Besidder forpligtet at give dem en hæderlig og kristelig Begravelse, saaledes som Egnens Skik og Brug er, og ved min Faders Død deles hans Liv og Gangklæder imellem mig og min Broder Hans eller vores Arvinger, hvorimod min Moders Liv og Gangklæder ved hendes Død deeles imellem min Søster Ane Medine og Maren eller deres Arvinger.

Hvad mere de maatte efterlade sig, det være saavel rede Penge som Beviser for tilgodehavende Penge, aldeles intet af hvad Navn nævnes kan undtagen, deeles ved den længstlevendes Død imellem mine Søskende eller deres Arvinger og bliver mig aldeles uvedkommende.

Den i 3die Post gjorte Bestemmelse om det der anførte, vedbliver dog uforandret. Skulde det imidlertid vorde Tilfældet, at der enten paa mødrene eller mødrenes Side skulle falde nogen Udarv, da erholder jeg eller mine Arvinger deraf den mig efter Loven tilkommende Anpart.

13.

Min Søster Ide Sophie og Maren skal, saalænge de er ugifte, have deres Ophold, Kost, Klæder og Pleie hos mig, hvorimod de til Vederlag herfor imedens skal yde mig den Tjeneste, som deres Helbred og Kræfter formaae, og skulle det indtræffe, at de saaledes skulle forblive hos mig til deres Død, da tilfalder det mig eller mine Arvinger tilmed ydermere Erstatning for deres Ophold m. v. hos mig saavel deres fædrene som mødrene Arv, som hvad mere de maatte efterlade sig, intet i nogen tænkelig Maade undtagen.

14.

Med foranførte udlovede Aftægt erklærer jeg Morten Hansen Spangsberg mig herved paa min Hustrues og egne Vegne fuldkommen tilfreds, og da jeg forudsætter, at Udredelsen af denne betydelige Aftægt muligen kan vorde min Søn Christen M. Spangsberg byrdefuld nok, saa har jeg derfor og deels tillige paa Grund af, at det med Hensyn til Bestyrelsen af de flere Eiendomme, som jeg under Dags Dato har tilskjødet ham, vilde være ham til betydelig Skade, om han skulde træde i Krigstieneste, lovet, ligesom jeg og herved lover og forbinder mig og mine Arvinger til, at hvis jeg ikke paa anden lovlig Maade kan faa ham fritaget for Værnepligt, da at stille for ham til Krigstieneste og selv udrede alle de Bekostninger, som dette maatte medføre uden mindste Byrde eller Udgift for ham. Skulde jeg formedelst Dødsfald eller andre indtræffende Tilfælde ikke

kunne opfylde denne min Forpligtelse, da er han fritaget for i 7 Aar fra 11. December d. A. af at regne at svare Renter af de 1124 Rbd. 4 Mk. 11 Sk. r S, hvorfor han i Dag til mig har udstedt sin Pantobligation, og skal som Følge heraf bemeldte Capital henstaa uopsag hos ham i føromtalte Aar, hvilalt i Obligation findes bemærket.

15.

Til Sikkerhed for den i værværende Contract bestemte Aftægt skal samme have Prioritet og Panterettighed i den mig ved Skjøde fra min kjære Fader af Dags Dato overdragne Gaard heri Strandbye af Hartkorn 5 Td. 5 Skp. 2 Fdk., med sammes Besætning, Ind og Udboe nestefter den paa sammes 1 Priositet ifølge tinglæst Skiftebrev af 12. Aug. 1809 til min Søster Ide Sophie bortskyldige mødrene Arv, 155 Rbd. 1 Mk, 5 Sk. r S, og skal, saa snart denne Gjæld vorder udbetalt, nærværende Contrcat optræde paa 1. Prioritet.

Denne i undertegnede 2de Vitterlighedsvidneres Overværelse oprettede og egenhændigen underskrevne Aftægtscontract staar det Aftægtstageren frit for paa min, Aftægtsgiverens Bekostning at lade tinglæse og protocollere uden mig at varsle, og naar ønskes, og beholder jeg, Aftægtsgiveren, een af denne ordlydende og verificeret Gjenpart, hvorimod Aftægtstageren beholder Originalen.

Strandbye, Jerne Sogn, d. 20 April 1833.

Aftægtstager — *Morten Spangsberg.*

Aftægtsgiver — *Christen Spangsberg.*

Til Vitterlighed

Christen Jensen, Wognsbøll. *Morten Nielsen*, Strandbye

Aftægts-Contrakt

mellem C. M. Spangsberg og Hustru Mariane Jacobs Datter i Strandby som Aftægtstagere og deres Søn, M. C. Spangsberg sammesteds som Aftægtsgiver.

Undertegnede M. C. Spangsberg, som ved Skøde af Dags Dato, er bleven overdraget den min Fader C. M. Spangsberg hidtil her i Strandby værende og paaboende Krogaard, tilstaaer og herved forbinder mig og efterfølgende Besiddere af bemeldte Gaard, at svare ommeldte mine Forældre, Christen Mortensen Spangsberg og Mariane Jacobs Datter saalænge de lever følgende Aftægt.

1.

Som Aftægtsværelse overladee dem enten den 3 Fags Stue hvor nu er Karlekammer og Bagerovn samt $1^1/_2$ Fag Gjæsteværelse indtil, eller ogsaa de 2de Fag nord for Storstuen indtil Reisestalden, hvilken af disse Lejligheder mine forældre ønsker, jeg saasnart forlanges indretter ganske saaledes som de dette maatte ønske uden nogen Udgift for dem, og de skal ikke alene have fuldkommen uindskrænket Raadighed over og Brug af deres Beboelseslejlighed, men tillige fri og aldeles ubehindret Adgang til Husets øvrige Værelser, ligesom jeg eller Gaardens Besidder stedse er pligtig forsvarligen at vedligeholde ommeldte Aftægtsværelser.

2.

Aarlig leverer jeg, eller Gaardens Besidder mine Forældre følgende:

3 Tdr., siger 3 Tønder god, sund, tør og velrenset Rug.
3 Tdr., siger 3 Tønder god, sund, tør og velrenset Byg, af hvilket jeg gjør den ene Tønde i god og paa en Kølle med Træbrænde meltørret Malt.
5 L. Pd. siger Fem Lispund godt, fersk Kjød af Slagtehøvedets Bagfjerding.
1 L. Pd. siger et Lispund godt fersk Flæsk uden Been.
8 Pd. siger otte Pund grøn Sæbe.
8 Pd. " otte Pund gode Tællelys.

25 Pd. » Fem og Tyve Pund gode Kaffebønner.
8 Pd. » otte Pund godt Raffinade.
8 Pd. » otte Pund godt Kandis.
20 Kander siger Tyve Kander godt Kjbsd. 8° Brændevin.
8 Læs siger otte forsvarlige Læs, godt strøgne Klyne. à 1500 pr. Læs.
1 Læs siger et forsvarligt Læs godt plukket Lyng til 10 Traver.

Kornvarerne saavel som Sæbe, Brændevin, Lys, Kaffebønner og Sukkeret, leveres dem i 2 Terminer, nemlig hvert Aars Majdag og Mortensdag med Halvdelen hver Termin, og det forommeldte Kjød og Flæsk leveres dem i Slagtetiden, dog inden November Maaneds Udgang.

Dette her anførte Aftægtspræsentationer maa som meldt leveres forsvarligen og godt, og uden nogensomhelst Forvanskning til de foran bestemte Tider. Hvad Brændselet angaaer, da hjemfører jeg eller Gaardens Besidder dem sunde i rette Bjergningstid og indlægger det strax derpaa ordentligen, i et tørt, tæt og for Aftægtstagerne beqvemt Sted i Gaardens Bygninger, og saaledes under Laas og Lukke, at kuns mine Forældre og deres Pige kan komme til det. Det maa være af en god Bonitet og fuldkommen tørt, naar det føres i Hus.

3.

Dagligen leverer jeg eller Gaardens Besidder dem i deres Aftægtsværelse 2 siger To Potter nymalket, reen og uforfalsket Mælk, og hver Søndag 2 siger To Pund god, frisk og velsmagende Smør.

4.

Af Haven overlades dem Halvdelen af det østre Kvarter, hvilket Stk. Havejord jeg aarligen gjøder, graver, dyrker og renser saaledes og til de Tider som mine Forældre det forlange, ligesom jeg ogsaa holder samme Fred derover, som over den øvrige Deel af Haven.

Af Brygger og Bagerredskaberne samt Bagerovnen, skal de saavelsom af Gaardens Brønd, have fri og uindskrænket Brug.

5.

Mine Forældre skal have Lov til at flytte fra Gaarden med deres Aftægt hvorhen de finder forgodt, og leveres dem paa deres Opholdssted til en Afstand af 2 Mile fra Gaarden, alt hvad de efter foranstaaende Aftægt kan tilkomme, med Undtagelse af Havejord, Mælk og Brændsel, for hvilke 3 Dele de da aarligen af Gaardens Ejer udbetales 30 siger Tredive Rigsdaler Rigsmønt, hvilke tilligemed de øvrige Aftægtspræsrationer da erlægges i 2de Terminer med en Halvdel hver Mortensdag, og en anden Halvdel hver 1ste Maj.

Skulde mine Forældre efterat de ere flyttede fra Gaarden faae isinde at tage tilbage til samme igjen, da skal Aftægtsværelserne i vel vedligeholdt Stand staa aaben for dem og indtræder da i de samme Rettigheder med Hensyn til Ydelsen af Aftægtspræstationer, som de før Flytningen havde.

6.

Hvis Aftægtsfolkene flytte til den af dem havende anden Gaard i Strandby, betragtes dette ikke som nogen Flytning, men hele Aftægten skal her leveres dem, saaledes som i Kontrakten ommeldt.

7.

Aftægtens iøvrige Værdi anslaas til 500 Rd. og til Sikkerhed for sammes nøjagtige Ydelse pantsætter jeg M. C. Spangsberg med første Prioritet i min Gaard i Strandby med Bygninger og Ejendomsret skyldsat under Matrikel No. 2 a og 2 c, 2 Td. 4 Skp. 2 Fjdk. og $^3/_4$ Album.

Strandby, den 21. Februar 1863.

Aftægtsgiver	Aftægtstager
M. C. Spangsberg.	*C. Spangsberg.*

Til Vitterlighed

N. P. Sillasen.	*N. Peter Christensen.*

TRYKFEJLSLISTE TIL TEKSTEN:

Pag. 8, Linie 25. Læs: Karen f. 1751.
Pag. 13, Linie 3. Læs: Karen Jesdatter.
Pag. 17, Linie 20. Læs: heraf de 16 Aar.
Pag. 18, Linie 17. Læs: 1858 $^{29}/_{5}$.
Pag. 22, Nr. 11. Læs: Født i Jerne $^{21}/_{4}$ 1836.
Pag. 23, Nr. 13. Læs: Født i Jerne $^{24}/_{4}$ 1842.
Pag. 24, Nr. 16. Efter sit Ægteskab boede han en Aarrække i Jerne og Novrup, førend han flyttede til Forum.
Pag. 33, Nr. 21. Læs: Født i Strandby Kro $^{23}/_{9}$ 1841.
Pag. 34, Nr. 22. Læs: Født i Strandby Kro $^{7}/_{6}$ 1843.
Pag. 37, Nr. 28. Læs: Hans William Spangsberg.
Pag. 38, Linie 10. Læs: Eriksen & Christensen.
Pag. 41, Linie 7. Læs: Ellen Metea Jepsen.
Pag. 48. Linie 1. Læs: konfirmeret $^{30}/_{9}$ 1894.
Pag. 50, Linie 21. Læs: Max Carolius Spangsberg.
Pag. 63 ved Nr. 99. Læs: Børn af Morten H. Spangsberg f. $^{27}/_{9}$ 1883.
Pag. 93, Linie 1. Læs: 1772.
Pag. 109, Linie 30. Læs: 1774—1775.
Pag. 114, Linie 34. Læs: Sønnedatter af Peder Chr. Spangsberg.